

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (HE 131/2025 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan ja talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- talousvaliokunta TaVL 43/2025 vp
- valtiovarainvaliokunta VaVL 11/2025 vp
- perustuslakivaliokunta PeVL 1/2026 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Saara Karttunen, sosiaali- ja terveysministeriö
- suunnittelija Tuomas Pulkkinen, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylikomisario Jarmo Heinonen, Helsingin poliisilaitos
- ylitarkastaja Ulla Kuosmanen, Itä-Suomen aluehallintovirasto
- juristi Iina Hyvärinen, Lupa- ja valvontavirasto
- ryhmäpäällikkö Riku-Matti Lehikoinen, Lupa- ja valvontavirasto
- tulliylitarkastaja Anna Kallio, Tulli
- pääjohtaja Sami Rakshit, Tulli
- riskivastaava Lasse Jutila, Verohallinto
- professori Petri Kuoppamäki, Aalto-yliopisto
- professori Tuomas Ojanen, Helsingin yliopisto
- professori Juha Raitio, Helsingin yliopisto
- professori Jukka Snell, Turun yliopisto
- johtava asiantuntija Joel Karjalainen, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- ryhmäpäällikkö Kari Kunnas, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
- ryhmäpäällikkö Eeva Saari, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
- tutkimusprofessori Pia Mäkelä, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- pääjohtaja Antti Koivula, Työterveyslaitos
- toimitusjohtaja Leena Laitinen, Alko Oy

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

- gastroenterologian professori, ylilääkäri Perttu Arkkila, HUS Vatsakeskus
- toimitusjohtaja Hannu Jouhki, A-klinikkasäätiö
- yhteiskuntasuhdejohtaja Olli Koski, Wolt Oy
- toiminnanjohtaja Yrmy Ikonen, A-Kiltojen Liitto ry
- toiminnanjohtaja Juha Mikkonen, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry
- erityisasiantuntija Julia Kuokkanen, Lastensuojelun Keskusliitto ry
- lakiasianjohtaja Kai Massa, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
- tutkimuspäällikkö, dosentti Tuuli Pitkänen, Nuorisotutkimusseura ry
- sopimus-päällikkö Juha Ojala, Palvelualojen ammattiliitto PAM ry
- toimitusjohtaja Lasse Pipinen, Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry
- johtava asiantuntija Tea Taivalkoski, Päivittäistavarakauppa ry
- erityisasiantuntija Erica Mäkipää, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
- toiminnanjohtaja Susanna Heikkinen, Suomen Alkoholijuomakauppa ry
- terveyspolitiikan asiantuntija Sonja Karreinen, Suomen Lääkäriliitto ry
- erityisasiantuntija Taija Puranen, Suomen Syöpäyhdistys ry
- ammatillisen edunvalvonnan päällikkö Petra Marjamaa, Tehy ry
- päihdelääketieteen erikoislääkäri Kaarlo Simojoki
- oikeustieteen kandidaatti, varatuomari Ismo Tuominen

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- lapsiasiavaltuutettu Elina Pekkarinen, lapsiasiavaltuutetun toimisto
- vanhusasiavaltuutettu Päivi Topo, vanhusasiavaltuutetun toimisto
- sisäministeriö
- oikeusministeriö
- opetus- ja kulttuuriministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- Poliisihallitus
- Rajavartiolaitos
- Posti Group Oyj
- Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
- Kanta-Hämeen hyvinvointialue
- Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
- Takuusäätiö sr
- Ensi- ja turvakotien liitto
- Kaupan liitto ry
- Kuluttajaliitto ry
- Liikenneturva
- Medialiitto ry
- Mielenterveyden Keskusliitto ry
- MIELI Suomen Mielenterveys ry
- Pienpanimoliitto ry
- Sininauhaliitto

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholilakia.

Lakia muutettaisiin siten, että mahdollistettaisiin alkoholiyhtiö Alko Oy:lle sekä toimijoille, joilla on alkoholijuomien vähittäismyyntilupa, alkoholijuomien verkkokauppa sekä muut jakeluun ja noutoon perustuvat vähittäismyynnit, kuten alkoholijuomien toimitus. Muutokset toteutettaisiin ikärajavaltvontaa turvaten.

Lakiin lisättäisiin myös alkoholijuomien rajat ylittävää etämyyntiä koskevat säännökset. Esityksellä selkeytettäisiin vallitseva epäselvä tulkinta yksiselitteiseksi siten, että suomalaisilla olisi oikeus ostaa alkoholia etämyynnistä ulkomaisilta toimijoilta. Lisäksi esityksessä ehdotetaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti myös poistettavaksi suomalaisten toimijoiden toiseen Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon suuntautuvan ja siellä olevalle yleisölle kohdistetun alkoholijuomien markkinoinnin rajoitukset EU-oikeuden rajoissa. Tavoitteena on parantaa Suomeen sijoittautuneiden alkoholielinkeinojen toimijoiden kilpailukykyä ja vientimahdollisuuksia Euroopan unionin sisämarkkinoilla mahdollistamalla väkevien alkoholijuomien verkkomarkkinointi. Markkinointia koskevia säännöksiä sovellettaisiin myös kotimaan markkinoinnissa eli väkevän alkoholijuoman verkkomarkkinointi olisi jatkossa sallittua myös Suomessa.

Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Esityksen pääasiallinen sisältö ja tavoitteet

(1) Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholilakia (1102/2017) siten, että mahdollistetaan alkoholijuomien toimitus kotimaan vähittäismyynnistä ja alkoholiyhtiö Alko Oy:stä (jäljempänä Alko) suoraan asiakkaalle. Tämä toteutetaan ottamalla käyttöön uusi alkoholijuomien toimituslupa. Esityksellä selkeytetään myös rajat ylittävää etämyyntiä koskeva epäselvä lainlulkinta yksiselitteiseksi siten, että suomalaisilla on oikeus ostaa alkoholia etämyynnistä ulkomaisilta toimijoilta. Myös etämyynnin kautta ostetut alkoholijuomat toimitetaan ostajalle esityksen mukaan toimituslupan haltijan toimesta. Lisäksi esityksellä mahdollistetaan väkevien alkoholijuomien verkko- ja suoratoistomarkkinointi. Esityksen mukaan väkevän alkoholijuoman verkko- ja suoratoistomarkkinointi on jatkossa sallittua Suomessa ja esitys mahdollistaa Suomeen sijoittautuneille toimijoille myös toisiin Euroopan talousalueen maihin kohdistuvan väkevien alkoholijuomien verkko- ja suoratoistomarkkinoinnin.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

(2) Esityksen tavoitteena on luoda edellytyksiä kotimarkkinoiden kasvulle sekä suomalaisten vapauden lisääntymiselle. Tarkoituksena on parantaa suomalaisten kuluttajien ostomahdollisuuksia ja valinnanvapautta sekä edistää tavaroiden vapaata liikkuvuutta EU:n sisämarkkinoilla. Esityksellä on tarkoitus parantaa myös kansalaisten ja yritysten oikeusturvaa sekä helpottaa alkoholilain noudattamista valvovien viranomaisten tulkintaa. Lisäksi esityksellä on tarkoitus parantaa Suomeen sijoittautuneiden alkoholielinkeinon toimijoiden kilpailukykyä ja vientimahdollisuuksia Euroopan unionin sisämarkkinoilla mahdollistamalla väkevien alkoholijuomien verkko-markkinointi.

Esityksen tausta ja notifiointivelvollisuus

(3) Esitys pohjautuu pitkälti hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (HE 173/2024 vp), joka annettiin eduskunnalle 10.10.2024. Mainitussa esityksessä ehdotettiin alkoholijuomien toimittamisen mahdollistamista kotimaan vähittäismyynnistä ja alkoholiyhtiöstä, mutta esityksellä ei ehdotettu selkeytettäväksi alkoholijuomien rajat ylittävää etämyyntiä koskevaa sääntelyä. Eduskuntakäsittelyssä asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle talousvaliokunta (TaVL 28/2024 vp) ja perustuslakivaliokunta (PeVL 58/2024 vp) antoivat lausuntonsa. Euroopan komissio antoi hallituksen esityksestä 17.12.2024 yksityiskohtaisen lausunnon, jonka mukaan lakimuutos voisi syrjiä ulkomaisia toimijoita, ellei samassa yhteydessä selkeytetä alkoholin rajat ylittävää etämyyntiä koskevaa sääntelyä. Komission lausunnon perusteella hallitus päätti peruuttaa hallituksen esityksen (HE 173/2024 vp) ja valmistella uuden esityksen siten, että siihen sisällytettiin alkoholijuomien toimituksen lisäksi rajat ylittävää etämyyntiä ja markkinointia koskevat säännökset. Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä on huomioitu esityksen mukaan (s. 5) talousvaliokunnan ja perustuslakivaliokunnan peruutetusta hallituksen esityksestä HE 173/2024 vp antamat lausunnot.

(4) Käsiteltävänä oleva esitys on notifioitu Euroopan komissiolle 24.6.2025 avoimuusdirektiivin 2015/1535 mukaisesti. Direktiivin mukainen odotusaika päättyi 25.9.2025. Komissio antoi 18.9.2025 päivätyllä ilmoituksellaan notifioituun esitysluonnokseen huomautuksia liittyen ehdotettuihin markkinointisäännöksiin, mutta ne eivät aiheuttaneet muutoksia hallituksen esitykseen, koska markkinointisäännösten tiukennuksista oli luovuttu jo lausuntokierroksen jälkeen esityksen jatkovalmistelussa.

(5) Avoimuusdirektiivi edellyttää, että teknisiä määräyksiä koskevat ehdotukset tulee toimittaa komissiolle. Direktiivin tarkoituksena on toteuttaa EU:n sisämarkkinat, ennaltaehkäistä niiden vastaisten kansallisten sääntöjen voimaantulo ja varmistaa niihin vaikuttavien kansallisten aloitteiden avoimuus. Direktiivin ns. notifikaatiovelvollisuus koskee teknisiä määräyksiä. Tämän käsitteen tarkka sisältö on määritelty direktiivin 1 artiklassa. Siihen sisältyvät esimerkiksi jäsenvaltioiden lait, jotka koskevat kaupan pitämistä tai palvelujen tarjoamista tai käyttöä tai tuonnin kieltä. Tämän perusteella alkuperäinen hallituksen esitys notifioitiin komissiolle.

(6) Notifikatiovelvollisuus koskee jäsenvaltioita, eli se ei riipu siitä, onko teknisen määräyksen antanut eduskunta vai hallitus. Se kattaa kaikki jäsenvaltion osat yhtäläisesti. Velvollisuus koskee ehdotuksia, eli määräyksiä, jotka ovat valmisteluvaiheessa, jolloin niihin on vielä mahdollisuus tehdä olennaisia muutoksia (direktiivin 1(1)(g) artikla).

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

Perustuslakivaliokunta on maakuntauudistusta ja terveydenhuollon valinnanvapausjärjestelmiä käsitellessään todennut, että päätöksessä notifioida on sinänsä kyse perustuslain 3 §:n 2 momentissa ja 65 §:ssä tarkoitetun hallitusvallan alaan kuuluvasta asiasta (PeVL 65/2018 vp s. 66 ja PeVL 15/2018 vp, s. 51). Perustuslakivaliokunnan mielestä käsillä olleessa poikkeuksellisessa arviointitilanteessa puute sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöluonnoksessa olisi ollut korjattavissa ilman mietintöluonnoksen saattamista tältä osin vielä kertaalleen perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi, mikäli oikeudellista epävarmuutta olisi vähennetty ilmoittamalla komissiolle ehdotetusta valinnanvapausjärjestelmästä ja sen sisällöstä SEUT 108(3) artiklan mukaisessa menettelyssä. Perustuslakivaliokunta totesi lisäksi, että vaihtoehtoisesti valinnanvapauslakiehdotuksen sääntelyä voimaantulosta on muutettava esimerkiksi lausunnossa PeVL 15/2018 vp edellytetyllä tavalla siten, että valinnanvapauslakia voidaan EU:n valtioneuvoston päätösten kannalta merkitykselliseksi määriteltävin osin soveltaa vasta komission hyväksytyä sille asianmukaisesti notifioidun sääntelyn Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan tarkoittamalla tavalla.

(7) Direktiivin 5 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle välittömästi teknisiä määräyksiä koskevat ehdotukset samoin kuin ilmoitus niistä syistä, joiden vuoksi tällaisen teknisen määräyksen laatiminen on tarpeen. Saman artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava teknistä määräystä koskeva ehdotus uudelleen komissiolle, jos ne tekevät ehdotukseen sellaisia huomattavia muutoksia, jotka muuttavat sen soveltamisalaa, lyhentävät alun perin suunniteltua soveltamisaikataulua, lisäävät eritelmää tai vaatimuksia taikka tiukentavat niitä.

(8) Direktiivin 6 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on lykättävä teknistä määräystä koskevan ehdotuksen hyväksymistä kolmella kuukaudella siitä päivästä alkaen, jona komissio on saanut 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tiedot. Saman artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on kuitenkin lykättävä teknistä määräystä koskevan ehdotuksen hyväksymistä kuudella kuukaudella siitä päivästä alkaen, jona komissio on saanut 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tiedot, jos komissio tai toinen jäsenvaltio esittää kolmen kuukauden kuluessa kyseisestä päivästä yksityiskohdallisen lausunnon, jonka mukaan suunniteltu toimenpide sisältää seikkoja, jotka voivat luoda esteitä tavaroiden vapaalle liikkuvuudelle sisämarkkinoilla.

(9) Notifiointi on siten tehtävä ennen lain hyväksymistä eikä lakia saa hyväksyä ennen direktiivin asettamien määräaikojen päättymistä. Ilmoitus tehdään, kun asia on vielä valmisteluvaiheessa ja siihen on mahdollisuus tehdä olennaisia muutoksia.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan arvioinnin pääkohdat

(10) Perustuslakivaliokunta (PeVL 1/2026 vp), talousvaliokunta (TaVL 43/2025 vp) ja valtiovainvaliokunta (VaVL 11/2025 vp) ovat antaneet esityksestä lausunnot sosiaali- ja terveysvaliokunnalle. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, mutta perustuslakivaliokunta pitää kuitenkin välttämättömänä täsmentää koeostoihin liittyvää ehdotettua sääntelyä. Lisäksi perustuslakivaliokunnan mukaan valtioneuvoston on syytä seurata ehdotettujen muutosten vaikutuksia väestön terveyteen ja erityisesti perheisiin ja lapsiin.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

(11) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa näkemykset esityksestä jakaantuivat. Erityisesti elinkeinoelämän edustajat suhtautuivat esitykseen neutraalisti tai kannattivat esitystä tuoden esille, että esityksellä voi olla elinkeinoelämää edistäviä, positiivisia vaikutuksia. Suurin osa kuultavista ja erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntemusta edustavat tahot kuitenkin suhtautuivat esitykseen kriittisesti ja katsoivat, että esityksellä lisätään alkoholin saatavuutta, mikä lisää alkoholin käyttöä ja siten alkoholihaittoja kuten alkoholiriippuvuutta ja väkivaltaa sekä yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia. Lisäksi nostettiin esiin huoli esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan resursseista sekä vaikutuksista erityisesti lasten ja ikääntyneiden asemaan. Alkoholijuomien toimittamisen koteihin arvioitiin voivan lisätä etenkin toimintakyvyltään heikompien ikääntyneiden sekä ongelmallisesti alkoholia käyttävien alkoholinkulutusta, ja siten perheissä vanhemman ongelmallisesta alkoholinkäytöstä aiheutuvia erityisesti lasten kokemia haittoja. Asiantuntijakuulemisissa kritisoitiin laajasti myös sitä, että esitys asettaa kotimaan vähittäismyyjät epäyhdenvertaiseen asemaan suhteessa ulkomaisiin etämyyjiin etämyynnin ollessa mahdollista kaikkien alkoholijuomien osalta, mutta kotimaan vähittäismyyntin ja toimituksen ollessa rajattuna miedompiin alkoholijuomiin. Ehdotetun sääntelyn arvioitiin sisältävän myös riskin siitä, että se johtaisi siirtymäajan jälkeen Alkon vähittäismyyntin yksinoikeuden lopettamiseen.

(12) Sosiaali- ja terveysvaliokunta kannattaa esityksen tavoitteita etämyynnin selkeyttämisestä ja kuluttajien valinnanmahdollisuuksien lisäämisestä, mutta katsoo, että ehdotetussa muodossa sääntely lisää merkittävästi alkoholin saatavuutta ja alkoholihaittoja. Lisäksi ehdotettu sääntely asettaa suomalaiset elinkeinoharjoittajat epäyhdenvertaiseen asemaan ulkomaalaisiin kilpailijoihin nähden. Ehdotetussa muodossa muutokset myös muuttavat merkittävästi Alkon asemaa, vaikka hallitusohjelman mukaan sen kansanterveydellistä tehtävää ja asemaa ei ole tarkoitus muuttaa.

(13) Valiokunta korostaa, että alkoholilain 1 §:n mukaan alkoholilain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi. Laissa määriteltyjä keinoja tarkoituksen toteuttamiseksi ovat alkoholipitoisiin aineisiin liittyvän elinkeinotoiminnan rajoittaminen ja valvonta. Alkoholin saatavuuden rajoittaminen on tutkimustiedon perusteella keskeisin keino vähentää alkoholihaittoja, edistää kansanterveyttä ja suojella alaikäisiä.

(14) Alkoholilain tarkoituksen toteutumisen vahvistamiseksi valiokunta ehdottaa lakiehdotukseen merkittäviä muutoksia liittyen muun muassa alkoholin etämyyntiin, alkoholin toimitukseen, valvontaan ja markkinointiin. Valiokunta pitää tärkeänä, että valtioneuvosto seuraa ja arvioi ehdotettujen muutosten vaikutuksia alkoholin kulutukseen, väestön terveyteen sekä erityisesti perheisiin ja lapsiin. Lisäksi valiokunta pitää tärkeänä seurata ja arvioida sitä, onko lainmuutoksella väkivaltaa tai muita päihdehaittoja lisääviä vaikutuksia. Tarvittaessa valtioneuvoston on ryhdyttävä toimenpiteisiin sääntelyn muuttamiseksi. (*Valiokunnan lausumaehdotus*)

(15) Valiokunta pitää valitettavana, ettei esityksen valmistelussa ole otettu huomioon etämyyntiä koskevan sääntelyn osalta kaikilta osin eduskunnan vuonna 2017 hyväksymää lausumaa (EV 186/2017 vp, HE 100/2017 vp), jonka mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää etämyyntiä koskevat säännökset ottaen huomioon unionin oikeuden vaatimukset sekä KKO:n tuleva ratkaisu Visnapuu-tapauksessa. Lausuman mukaan sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla olevassa valmistelussa tulee EU-oikeudellisten reunaehtojen ohella ottaa huomioon erityisesti se,

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

että etämyyntiä koskevat ratkaisut eivät saa vaarantaa laissa säädetyn vahvuusrajan ylittävien alkoholijuomien vähittäismyynnin yksinoikeuden säilyttämistä eivätkä suomalaisen elinkeinoelämän yhdenvertaisuutta ulkomaisiin kilpailijoihin nähden. Valmistelussa tulee lausuman mukaan ottaa huomioon myös valmisteverojen sujuvalle perinnälle asetettavat vaatimukset.

Alkoholimarkkinoiden ja alkoholin kulutuksen kehitys

(16) Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tilastotietojen mukaan suomalaisten alkoholinkäyttö on viimeisten noin kahdenkymmenen vuoden aikana pääosin vähentynyt. Esityksen perustelujen mukaan (s. 23) Suomessa alkoholin kokonaiskulutus kolminkertaistui vuodesta 1960 vuoteen 2005, jolloin alkoholin kokonaiskulutus 15 vuotta täyttäneeltä asukasta kohti oli 12,1 litraa sataprosenttista alkoholia. Vuosien 2007 ja 2017 välillä alkoholin kokonaiskulutus laski noin viidenneksellä. Vuonna 2024 alkoholin kokonaiskulutus 15 vuotta täyttäneeltä asukasta kohti oli 8,3 litraa 100-prosenttista alkoholia. Kokonaiskulutus laski 4,4 prosenttia vuoteen 2023 verrattuna.

(17) Alkoholi on kokonaiskulutuksen laskusta huolimatta edelleen suomalaisessa yhteiskunnassa merkittävä terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttava tekijä. Suomalaisten alkoholinkulutuksen ominaispiirteitä ovat käytön epätasainen jakautuminen ja riskikäytön suuri osuus alkoholin kokonaiskulutuksesta. Noin kolme neljäsosaa kaikesta Suomessa juodusta alkoholista liittyy riskikäyttöön. Pitkäaikaisten alkoholihaittojen riskiryhmään kuului 11 prosenttia 20–79-vuotiaista eli 450 000 suomalaista. Humalatilaan liittyville riskeille altistui 12 kuukauden aikana 54 prosenttia 20–79-vuotiaista väestöstä, mikä vastaa noin 2 180 000 henkilöä. Joko pitkäaikaisriskeille tai noin kuukausittain humalaan liittyville riskeille altistui 24 prosenttia 20–79-vuotiaista eli 975 000 henkilöä (Mäkelä & Warpenius, Suomalaisten alkoholinkäyttö, juomatavat ja alkoholihaitat: Juomatapatutkimuksen tuloksia. Raportti 6/2024. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) Helsinki.)

(18) Yleisimpiä alkoholinkäyttöön liittyviä terveyshaittoja ovat alkoholin vaikutukset erilaisiin syöpäsairauksiin, mielenterveyden ongelmiin ja uniongelmiin sekä verenkierto- ja ruuansulatuselimistön sairauksiin. Lisäksi alkoholi on yleisin vaikuttava tekijä väkivallan, onnettomuuksien ja tapaturmien taustalla. Tilastokeskuksen tietojen mukaan alkoholiperäisiin tauteihin ja alkoholimyrkytykseen menehtyy vuosittain yli 1500 ihmistä. Tilastokeskuksen tietojen perusteella alkoholisyihin kuolleiden yli 65-vuotiaiden osuus on kasvanut huomattavasti 2000-luvulla (2000: 15 %, 2012: 24 %, 2022: 44 %, 2023: 50 %). Lisäksi tapaturmaisista kuolemista 12 prosentissa taustalla on ollut alkoholipäihtymys. Alkoholisairauksiin ja -myrkytyksiin kuolee Suomessa asukaslukuun suhteutettuna ihmisiä yli kolminkertainen määrä Ruotsiin ja Norjaan verrattuna. Alkoholikuolemien määrä on yli kuusinkertainen verrattuna huumekuolemiin. (HE 131/2025 vp; Kuolintilastot, 2024, Tilastokeskus.) Terveyshaittojen lisäksi alkoholi aiheuttaa sosiaalisia haittoja, joita voivat olla väkivallan lisäksi esimerkiksi lasten turvallisuuden ja hyvinvoinnin laiminlyönti ja perheen taloudelliset vaikeudet.

(19) Hallituksen esityksen (s. 20) mukaan alkoholijuomien suurin myyntikanava Suomessa on vähittäismyynti elintarvikeliikkeissä, kioskeissa ja liikenneasemilla noin 52 prosentin osuudella tilastoidusta kulutuksesta. Vuonna 2024 Alkon osuus alkoholin tilastoidusta kulutuksesta oli noin 36 prosenttia ja vähittäismyynnistä noin 41 prosenttia. Vielä 2000-luvun alkuvuosina Alkon osuus vähittäismyynnistä oli yli 50 prosenttia.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

(20) Esityksen perustelujen mukaan (s. 21) alkoholin kokonaiskulutus koostuu tilastoidusta ja tilastoimattomasta kulutuksesta. Tilastoimaton kulutus sisältää matkustajatuonnin ja alkoholin ostamisen ulkomaisista verkkokaupoista. Tilastoimattoman kulutuksen osuus alkoholin kokonaiskulutuksesta oli 13 prosenttia (yhteensä 5,3 miljoonaa litraa sataprosenttisena alkoholina) vuonna 2024. Tästä matkustajatuonnin osuus oli 85 prosenttia ja verkko-ostojen osuus noin 15 prosenttia (Alkoholijuomien kulutus 2024. Tilastoraportti 29/2025, THL 13.5.2025). Verkko-ostojen osuus alkoholin kokonaiskulutuksesta on vaihdellut viime vuosina noin kahden ja kuuden prosentin välillä.

(21) Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alkoholin matkustajatuonnin ja verkko-ostojen tiedonkeruumenetelmä muuttui vuoden 2025 alusta alkaen. Aiempi puhelinhaastatteluihin perustunut seuranta on korvattu internetpaneelilla, jonka tuottamat arviot eivät ole vertailukelpoisia aiempien vuosien tilastojen kanssa. Menetelmämuutoksen vuoksi matkustajatuonnin ja verkko-ostojen tietoja ei julkaista osana virallista tilastoa tilastovuosina 2025—2027. THL:n internetpaneeliin pohjautuva vuoden 2025 tammi-elokuun arvio matkustajatuonnista oli 6,9 miljoonaa litraa sataprosenttisena alkoholina, kun vuonna 2024 samojen kuukausien arvio oli 3,1 miljoonaa litraa. Erot verkko-ostoisissa ovat vielä suuremmat kuin erot matkustajatuonnissa: 3,5 miljoonaa litraa vuonna 2025 ja 0,6 miljoonaa litraa vuonna 2024. (Marke Jääskeläinen, Oona Pentala-Nikulin, Pia Mäkelä. *Selvitys alkoholin matkustajatuonnin ja verkko-ostamisen aineiston tiedonkeruumenetelmän muutoksesta ja sen vaikutuksesta*. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Työpaperi 51/2025. Helsinki 2025.)

Alkoholijuomien toimitus ja etämyynti

Ehdotettu sääntely

(22) Voimassa olevan alkoholilain 35 §:n mukaan alkoholijuomien vähittäismyyntiä saa harjoittaa vain luovuttamalla niitä asiakkaalle hyväksytyssä vähittäismyyntipaikassa. Vähittäismyyntiluvan haltija voi ottaa vastaan tilauksia ja maksuja verkkokaupassaan myös alkoholijuomista, mutta asiakkaan tulee noutaa alkoholijuomat vähittäismyyntipaikasta. Alkoholilain 27 §:n mukaan Alkosta (esimerkiksi verkkokaupassa) ostettuja alkoholijuomia saadaan luovuttaa ostajille myös avoimessa liikehuoneistossa, jonka toiminnanharjoittajan kanssa alkoholiyhtiö on tehnyt luovutuspaikkasopimuksen (ns. noutopiste). Luovutuspaikkaan saadaan toimittaa vain ostajan sinne tilaamia alkoholijuomia.

(23) Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholilakia siten, että siinä mahdollistetaan alkoholijuomien toimitus kotimaan vähittäismyyntistä ja alkoholiyhtiöstä suoraan asiakkaalle. Tämä toteutetaan ottamalla alkoholilakiin vähittäismyyntiluvan ja anniskeluluvan lisäksi käyttöön uusi alkoholijuomien toimituslupa. Esityksen mukaan alkoholijuoman toimittaja saa vastaanottaa sekä luovuttaa kotimaan vähittäismyyntistä hankitun alkoholijuoman ostajalle tai muulle vastaanottajalle vain, jos kyse on käymisteitse valmistetusta, enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävästä alkoholijuomasta tai muulla tavoin valmistetusta, enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävästä alkoholijuomasta. Enemmän kuin 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien ja enemmän kuin 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien muulla tavoin valmistettujen alkoholijuomien toimitus

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

toimitusluvalla on esityksen mukaan sallittua vain, jos alkoholijuoma on ostettu ja noudettu alkoholiyhtiöstä tai rajat ylittävistä etämyynnistä.

(24) Alkoholilaisissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi yksiselitteisesti oikeudesta ostaa etämyyntimenettelyn kautta alkoholia toisista EU:n jäsenvaltioista ja ETA-maista. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi rajat ylittävän etämyynnin määritelmä, joka pohjautuu valmisteverotuslaissa tarkoitettuna etämyynnin määritelmään. Etämyynnistä on kyse silloin, kun myyjä tai joku myyjän puolesta suoraan tai välillisesti lähettää tai kuljettaa tuotteet toisesta EU-maasta yksityishenkilölle Suomeen.

(25) Ehdotetun sääntelyn perusteella rajat ylittävissä etämyynneissä voi myydä enintään 80 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia. Rajat ylittävä etämyynti on sallittua ilman erillistä myyntilupaa tai ilmoitusta. Etämyyjä vastaa siitä, että lähetykseen on merkitty sen sisältävän alkoholijuomaa, sekä siitä, että lähetyksestä ilmenee erikseen, jos se sisältää väkevää alkoholijuomaa.

(26) Esityksen mukaan etämyyjä voi kuljettaa tai lähettää tuotteet Suomeen itse tai antaa toimituksen esimerkiksi kuljetusyhtiön tehtäväksi. Samoin kuin kotimaan vähittäismyynnistä toimitettujen alkoholijuomien osalta, myös etämyynneissä alkoholijuoma luovutetaan esityksen mukaan alkoholijuoman toimittajalle, joka vastaa alkoholijuoman luovuttamisesta ostajalle. Alkoholijuomien toimitusketjussa voi olla myös muita tahoja kuin toimitusluvan haltijoita, mutta alkoholijuoman toimittajan tulee aina vastata jakeluketjun viimeisestä vaiheesta eli itse luovutustilanteesta asiakkaalle. Jos etämyyjä kuljettaa itse alkoholijuoman Suomeen ja luovuttaa sen ostajalle, tulee etämyyjällä itsellään olla toimituslupa.

(27) Etämyynnin lisäksi alkoholilaisissa ehdotetaan määriteltäväksi etäosto ja säädettäväksi selkeyden vuoksi, että etäosto on sallittua. Etäostossa ostaja järjestää verkkokaupasta tilaamilleen juomille kuljetuksen täysin itsenäisesti.

Alkoholijuomien etämyyntiä koskeva EU-lainsäädäntö

(28) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 34 artiklan mukaan jäsenvaltioiden väliset tuonnin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet ovat kiellettyjä. Kuitenkin SEUT 36 artiklassa määrätään poikkeuksista tähän kieltoon. Sen mukaan 34 artikla ei estä sellaisia tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta koskevia kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja julkisen moraalin, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta, ihmisten, eläinten tai kasvien terveyden ja elämän suojelemiseksi, taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojelemiseksi taikka teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi. Nämä kiellot tai rajoitukset eivät kuitenkaan saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyyn rajoittamiseen.

(29) Kansalliset monopolit ovat erityistapauksia EU-lainsäädännössä, ja monopolin alaisista tuotteista määrätään SEUT 37 artiklassa. EU-oikeus mahdollistaa kansallisen monopolin ylläpitämisen, kunhan tavaroiden myyntiä tai hankintaa koskevissa ehdoissa ei syrjitä jäsenvaltioiden kansalaisia. Monopolin alaisia tuotteita arvioidaan SEUT 37 artiklan perusteella ja monopolista tehtyjä poikkeuksia SEUT 34 ja 36 artiklan perusteella.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

Etämyyntiä koskevan sääntelyn lähtökohtien arviointi

(30) Perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 1/2026 vp) mukaan ehdotettu sääntely ei muodostu säätämisyjärjestykseen vaikuttavalla tavalla ongelmalliseksi perustuslain 6 §:n kannalta. Perustuslakivaliokunnan mielestä sinänsä selvää kuitenkin on, että perustuslain yhdenvertaisuussäännöksen ja myös elinkeinonvapauden kannalta perustellumpi olisi sellainen ratkaisu, jossa sekä etämyyntiä harjoittavia toimijoita että kotimaan vähittäismyyjiä kohdeltaisiin samoin.

(31) Myös talousvaliokunta toteaa lausunnossaan, ettei ehdotettu sääntely, jonka perusteella muista EU-maista olevat yritykset voivat myydä myös vahvoja alkoholijuomia etämyyntinä Suomeen, mutta Suomesta käsin toimiville yrityksille sallitaan toimitusmyynti ainoastaan 5,5 prosentin tai 8 prosentin alkoholipitoisuuteen asti, ole ongelmaton kilpailu- ja yhteismarkkinaoikeudellisesti. Talousvaliokunta pitää sääntelyratkaisua kuitenkin hyväksyttävänä ja perusteltuna, ottaen erityisesti huomioon kansallinen vähittäismyyntimonopoli. Talousvaliokunta myös katsoo, että kilpailu- ja sisämarkkinaoikeudellisesti Suomi ei voi kieltää etämyyntiä rikkomatta SEUT 34 ja 36 artiklaa vastaan.

(32) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa tuotiin esille, että etämyynti tulee todennäköisesti lisäämään ulkomailta tuotavan alkoholin määrää ja heikentämään veropohjaa sekä alkoholiveron myönteisiä terveysvaikutuksia. Useat kuultavat katsoivat, että etämyynti tulee rajoittaa koskemaan käymisteitse valmistettuja enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä ja muulla tavoin valmistettuja enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia. Yli 5,5/8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien etämyynnin mahdollistamisen arvioitiin heikentävän Alkon kansanterveydellisiä perusteita ja mahdollistavan Alkon kanssa kilpailevan myyntikanavan. Tuotiin myös esille, että kotimaassa toimivat yritykset ovat huomommassa asemassa ulkomaisiin toimijoihin nähden, kun alkoholilaki sallisi kotimaisten kauppojen ja ravintoloiden myydä ja toimittaa vain enintään 5,5/8,0 prosentin vahvuisia juomia. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa kritisoitiin myös esityksen vaikutusten arviointien puutteellisuutta sekä sitä, ettei EU:n komission kanssa ole riittävästi jatkettu neuvotteluja sen selvittämiseksi, olisiko kotimaisten vähittäismyyjien kannalta yhdenvertaisempi sääntely mahdollinen EU-oikeuden kannalta.

(33) Esityksen (s. 68) mukaan esityksen valmistelun yhteydessä on harkittu vaihtoehtoista ratkaisua, jossa etämyynti olisi kielletty käymisteitse valmistettujen yli 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien ja muulla tavoin valmistettujen yli 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien osalta. Esityksen mukaan vaihtoehto ei kuitenkaan takaisi EU:n perussopimukseen perustuvaa tavaroiden vapaata liikkuvuutta yhtä hyvin kuin vaihtoehto, johon valmistelussa lopulta päädyttiin.

(34) Osa sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemista EU-oikeuden asiantuntijoista arvioi, että EU-oikeuden näkökulmasta etämyynnin rajoittaminen ei ole mahdollista. Myös talousvaliokunta lähtee lausunnossaan siitä, että kilpailu- ja sisämarkkinaoikeudellisesti Suomi ei voi kieltää etämyyntiä rikkomatta SEUT 34 ja 36 artiklaa vastaan. Lausunnon mukaan kyse olisi siten selkeästi SEUT 34 artiklassa kielletystä tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoituksesta, jota ei voitaisi perustella 36 artiklalla, ja pitää ehdotettua sääntelyratkaisua välttämättömänä oikeustilan selventämiseksi.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

(35) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemissa EU-oikeuden arvioissa tuotiin kuitenkin esille myös näkemys, jonka mukaan Suomella on olemassa kapea, mutta kenties mahdollinen sääntelypolku etämyynnin rajoittamiseksi 5,5/8,0 prosentin vahvuisiin alkoholijuomiin. Kyseisen arvi- on mukaan etämyynnin rajoittamista monopolin (alkoholiyhtiö Alko Oy:n) alaisten tuotteiden osalta tulee arvioida SEUT 34 ja 36 artikloiden perusteella, jolloin rajoittamisen tulee täyttää 36 artiklassa asetetut edellytykset. Rajoitustoimenpiteen perusteltavuudessa tulee erityisesti kiinnit- tää huomiota toimenpiteen syrjimättömyyteen, välttämättömyyteen, soveltavuuteen ja oikeasuhteu- teisuuteen. Jos etämyynti rajoitettaisiin 5,5/8,0 prosentin vahvuisiin alkoholijuomiin, sääntelyn edellytyksenä on, ettei Alko Oy:lle voisi sallia väkevien alkoholijuomien kotiinkuljetusta, joka ulkomaisilta etämyyjiltä kiellettäisiin. Toiseksi korkeimman oikeuden ratkaisussa (KKO 2025:71) sallitun transaktion kaltaisia järjestelyjä, joissa myyjä ei ollut myynyt alkoholijuomia Suomessa tai tuonut niitä Suomeen, ei voisi kieltää (etäosto). Kolmanneksi sääntely pitäisi pys- tyä perustelemaan SEUT 36 valossa.

(36) Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää kansanterveydellisestä näkökulmasta ja alkoholihaitto- jen ehkäisemisen kannalta tärkeänä sitä, että Alkon monopoliasema väkevempien alkoholijuom- ien vähittäismyynnin osalta säilytetään eikä etämyynnillä mahdollisteta alkoholiyhtiön kanssa kilpailevaa myyntikanavaa väkevempien alkoholijuomien osalta. Lisäksi valiokunta pitää yhden- vertaisuuden kannalta perusteltuna sitä, että kotimaisia vähittäismyyjiä ja ulkomaisia etämyyjäiä kohdellaan lainsäädännöllisesti samalla tavalla. Valiokunta pitää välttämättömänä tarkentaa eh- dotettua sääntelyä siten, että alkoholijuomien etämyynti rinnastetaan kotimaisten vähittäismyy- jien vähittäismyyntiin, joka on poikkeus Alkon monopolia koskevaan sääntelyyn, sekä siten, että kotimaisia vähittäismyyjiä ja ulkomaisia etämyyjäiä kohdellaan lainsäädännöllisesti samalla taval- la alkoholijuomien toimituksen osalta.

(37) Edellä todetun johdosta valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen muuttamista siten, että etä- myynti rajoitetaan koskemaan vain sellaisia alkoholijuomia, joiden toimitus on esityksen mu- kaan mahdollista kotimaan vähittäismyynnistä eli käymisteitse valmistettuja enintään 8,0 tila- vuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä ja muulla tavoin valmistettuja enintään 5,5 tilavuuspro- senttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia (17 b §:n 1 momentti). Edellä mainituin perus- tein sekä valiokunnan saaman EU-oikeudellisen arvi- on perusteella valiokunta ehdottaa, että myös alkoholijuomien toimitus Alkosta ostajalle rajataan koskemaan vain edellä todettuja enin- tään 5,5/8,0 prosentin vahvuisia alkoholijuomia (35 a §).

(38) Valiokunta korostaa, että SEUT 36 artiklan mukaan määrällisten rajoitusten kieltö ei estä sellaisia tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta koskevia kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perustel- tuja julkisen moraalien, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta, ihmisten, eläinten tai kas- vien terveyden ja elämän suojelemiseksi. Ihmisten terveyden ja hengen suojaaminen on EUT-so- pimuksessa suojelluista oikeushyvästä ja intresseistä tärkein ja että jäsenvaltioiden asiana on päät- tää siitä tasosta, jolla ne aikovat suojella kansanterveyttä, ja siitä tavasta, jolla kyseinen taso on saavutettava. Koska tämä taso voi vaihdella jäsenvaltiosta toiseen, jäsenvaltioilla on tältä osin harkintavaltaa (tuomio Ker-Optika, C-108/09, EU:C:2010:725, 58 kohta oikeuskäytäntöviittauk- sineen ja vastaavasti tuomio Ahokainen ja Leppik, C-434/04, EU:C:2006:609, 32 ja 33 kohta). Valiokunta myös viittaa Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan sii- nä tilanteessa, kun on epävarmaa, kohdistuuko henkilöiden terveyteen riskejä tai ovatko tällaiset riskit merkittäviä, jäsenvaltio voi toteuttaa suojoittoa joutumatta odottamaan, että näiden riski-

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

en todellisuus on täysin osoitettu. Tällaisessa tilanteessa jäsenvaltio voi toteuttaa toimet, joilla vähennetään mahdollisimman paljon kansanterveyteen kohdistuvaa riskiä.

(39) Valiokunta katsoo, että etämyynnin rajoittaminen edellä ehdotetulla tavalla on välttämätöntä SEUT 36 artiklassa tarkoitetun terveyden suojelun kannalta vastaavasti kuten Suomessa on rajoitettu alkoholijuomien vähittäismyyntiä ja sallittu kansanterveydellisistä syistä yli 5,5/8,0 prosenttisten alkoholijuomien myyminen vain Alkolle. Valiokunta viittaa edellä todettuun THL:n tutkimusnäyttöön alkoholin haitoista ja niihin liittyvistä kansanterveyteen kohdistuvista riskeistä. Valiokunta katsoo, että vapautuvaan etämyyntiin on mahdollista asettaa kansanterveydellisistä syistä vähittäismyyntin prosenttirajoitteet suojatoimena kansanterveyteen kohdistuville riskeille. Valiokunta pitää rajoituksia välttämättöminä hengen ja terveyden turvaamiseksi erityisesti tilanteessa, jossa ulkomaisista verkkokaupoista ostetun alkoholin volyymiin sisältyy suurta epävarmuutta, ja muutosten johdosta alkoholin verkko-ostot ulkomailta tulevat todennäköisesti lisääntymään. Valiokunta katsoo, että ehdotus on oikeasuhteinen mukainen, koska se ei syrji jäsenvaltioiden etämyyntiä, sillä rajoitus on välttämätön terveyden suojelemiseksi ja vastaava rajoitus alkoholijuomien vähittäismyyntin ja toimituksen osalta koskee myös kotimaisia vähittäismyyntiä. Valiokunnan ehdottama prosenttirajoitus koskee yhdenvertaisesti myös kaikkia tuotteita niiden alkuperästä riippumatta ja estää monopolin alaan kuuluvien tuotteiden saattamisen markkinoille vaihtoehtoisten jakelukanavien kautta. Ehdotettu rajoitus ei myöskään ylitä sitä, mikä on tarpeen alkoholiyhtiön monopolin rakenteen turvaamiseksi, koska se sallii etämyynnin miedommille alkoholijuomille.

(40) Valiokunta toteaa, että ehdotetut prosenttirajojen muutokset ovat merkittävä muutos suhteessa hallituksen esityksessä ehdotettuun. Hallituksen esityksessä esitetty EU-oikeudellinen arvio huomioon ottaen etämyynnin prosenttirajojen muutos on sellainen muutos, joka todennäköisesti edellyttäisi notifiointia komissiolle.

Alkoholin etämyynnin verotus ja valvonta

(41) Esityksen mukaan rajat ylittävä etämyynti on sallittua ilman erillistä myyntilupaa tai ilmoitusta. Etämyynnissä myyjä on kuitenkin verovelvollinen Suomeen valmisteverojen eli alkoholi- ja alkoholijuomaveron sekä juomapakkausveron osalta. Lisäksi Suomeen tapahtuvassa etämyynnissä myyjän on maksettava arvonlisäverot Suomeen.

(42) Syyskuussa 2024 voimaan tulleen valmisteverotuslain (182/2010) 80 §:n mukaan etämyyjän on ilmoitettava Verohallinnolle Suomeen toimitettavista alkoholijuomista ennen niiden lähettämistä sekä asetettava vakuus valmisteverojen maksamisen varmistamiseksi. Verohallinto antaa tämän jälkeen etämyyjälle lähetyksen yksilöivän tunnisteen, joka etämyyjän on toimitettava tuotteiden kuljetuksesta vastaavalle yritykselle. Jos etämyyjällä on Suomessa puolestaan veroedustaja, etämyyjän on toimitettava veroedustajan valmisteveronumero tuotteiden kuljetuksesta vastaavalle kuljetusyritykselle. Jos etämyyjä ei anna tunnistetta kuljetusyritykselle, kyse on laiminlyönnistä, josta on lain mukaan määrättävä etämyyjälle laiminlyöntimaksu (laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä (768/2016) 39 §:n 2 momentin 1 kohta). Kuljetusyrityksen tai kuljettajan on puolestaan esitettävä tunniste toimivaltaiselle viranomaiselle, käytännössä Tullille tai Verohallinnolle, jos tämä sitä pyytää. Syyskuussa 2024 valmisteverotuslain 79 §:ään on lisätty myös säännös, jonka mukaan etämyynnissä ostaja on yhteisvastuussa valmisteveron suorittami-

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

sesta etämyyjän kanssa silloin, jos etämyyjä on jättänyt ilmoittamatta Verohallinnolle tuotteista ja asettamatta vakuuden ennen tuotteiden lähettämistä Suomeen.

Ehdotetun alkoholilain 3 §:n 1 momentin 19 kohdan etämyynnin määritelmä vastaa valmisteverotuslain 6 §:n 10 kohdan määritelmää. Alkoholijuoman etämyynnin määritelmä kattaa myös tilanteet, joissa joku myyjän puolesta suoraan tai välillisesti lähettää tai kuljettaa alkoholijuoman Suomeen. Näin ollen myös tilanne, joissa toiseen EU-maahan sijoittautunut alkoholijuomien myyjä esimerkiksi linkittää verkkokauppaansa kuljetusyhtiön yhteystiedot, on ehdotetun sääntelyn mukaan etämyyntiä, sillä myyjä osallistuu tällöin välillisesti alkoholijuomien kuljetukseen. Tällöin kyseistä myyjää koskevat edellä todetut verovelvollisuudet ja hänelle voidaan määrätä edellä kuvattu valmisteverojen laiminlyöntimaksu.

(43) Jos ostaja järjestää verkkokaupasta tilaamilleen alkoholijuomille kuljetuksen täysin itsenäisesti (etäosto), sovelletaan valmisteverotuslain 74 §:n yksityishenkilöiden hankintoja koskevia säännöksiä. Etäostossa ostaja on verovelvollinen valmisteverojen osalta.

(44) Esityksen mukaan alkoholin etämyynnin suosio on perustunut Suomea huomattavasti halvempiin hintoihin, mikä puolestaan on perustunut pääosin siihen, ettei juomista makseta Suomen alkoholiveroa ja juomapakkausveroa, jotka niistä tulisi suorittaa. Valtiovarainvaliokunnan lausunnon (VaVL 11/2025 vp) mukaan Verohallinto on arvioinut kyselytutkimukseen perustuvan Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) vuosittain julkaiseman ”Alkoholin matkustajatuonti ja verkko-ostaminen” -tilastojulkaisun perusteella, että vuonna 2023 säännönvastaisen alkoholin etämyynnin osuus olisi ollut noin 98,4 prosenttia (n. 7,3 milj. litraa) ja vuonna 2024 noin 99 prosenttia (8,9 milj. litraa) Suomeen kohdistuneesta etämyynnistä. Verohallinnon arvion mukaan vuonna 2023 etämyyjien maahantuoduista alkoholijuomista on jäänyt maksamatta alkoholiveroa noin 25 miljoonaa euroa ja vuonna 2024 noin 40 miljoonaa euroa, jos oletetaan, että maahantuotujen alkoholijuomien sisältö vastaa rakenteeltaan etämyyjien vastaavana ajankohtana ilmoittamien juomien rakennetta. Lisäksi verkkokaupoista ostetuista alkoholijuomista maksettavaksi tulevan juomapakkausveron määrä olisi kyselytutkimuksen mukaisilla alkoholijuomien määrillä vuonna 2023 ollut noin 4 miljoonaa euroa. Valmisteverojen lisäksi vuoden 2023 verkkokaupan määrästä tulisi valtiovarainvaliokunnan saaman selvityksen mukaan kotimaisella alkoholijuomien hintatasolla maksettavaksi arvonlisäveroa karkeasti arvioiden noin 17 miljoonaa euroa, jos kaikki alkoholijuomien verkkokauppa olisi etämyyntiä. Jos edellä todettuun arvioon vuonna 2024 maksamatta jääneistä alkoholiveroista (40 miljoonaa euroa) lisätään arvioidut vuonna 2023 maksamatta jääneet juomapakkausverot (4 miljoonaa euroa) ja arvonlisäverot (17 miljoonaa euroa), olisi maksattamattomien verojen määrä vähintään 61 miljoonaa euroa. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa tuotiin esille, että maksattamattomien verojen määrä etämyynissä olisi vuosittain arviolta 80-100 miljoonan euron luokkaa tai erään arvion mukaan jopa 285 miljoonaa euroa.

Arviointia

(45) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa tuotiin esille, että etämyynnin tulisi olla luvanvaraista tai että etämyyjiltä tulisi edellyttää rekisteröitymistä, jotta etämyyjät olisivat tosiasiallisesti viranomaisten tavoitettavissa ja etämyyjien vastuuta, kuten verovelvollisuutta ja lähetysten merkitsemistä, voitaisiin valvoa. Tuotiin myös esille, että koeoston käyttäminen val-

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

vontakeinona valvottaessa rajat ylittävän etämyynnin kautta myytyjen juomien toimituksia olisi käytännössä lähes mahdotonta, sillä valvontaviranomaisella ei olisi tietoa etämyyjistä, eikä etämyyjillä olisi myöskään velvollisuutta tietää, kuka alkoholijuomat asiakkaalle luovuttaisi. Tilanteissa, joissa juomien toimittajalla ei olisi toimituslupaa tai toimituspassia, ei valvontaviranomaisella olisi toimivaltaa puuttua asiaan tai määrätä seuraamuksia.

(46) Valtiovarainvaliokunta korostaa lausunnossaan (VaVL 11/2025 vp) verovalvonnan merkitystä ja pitää tärkeänä riittävien resurssien varmistamista. Valtiovarainvaliokunta pitää lisäksi tärkeänä, että sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta lisäisi myös alkoholilakiin työkaluja, joilla voidaan osaltaan varmistaa, että etämyyjä huolehtii veronmaksu- ja muista velvoitteistaan, sekä tehostaa myös verovalvontaa. Tältä osin valtiovarainvaliokunta nostaa esille etämyyjien rekisteröitymisvelvollisuuden. Valtiovarainvaliokunta esittää ostajan tai myyjän verojen maksamista osoittavan tunnusteen lisäämistä toimitettavaan alkoholierään ja alkoholierän toimittajalle velvoitteen tarkistaa tunnusteen olemassaolo ennen kuljetukseen ottamista mahdolliset valmisteverotusdirektiivin mukaiset rajoitukset kuitenkin huomioon ottaen.

(47) Myös talousvaliokunta (TaVL 43/2025 vp) korostaa tarvetta selvittää myös erillisen, alkoholilainsäädäntöön perustuvan rekisteröitymisvelvollisuuden soveltuvuutta ja toimivuutta etämyynistä ja etäostosta perittävien verojen maksun varmistamiseksi.

(48) Esityksen mukaan valmistelun yhteydessä on arvioitu etämyyntiä niin luvanvaraisena kuin ilmoituksenvaraisena toimintana. Etämyynnin luvanvaraistaminen mahdollistaisi laajemmat toimivaltuudet valvontaviranomaiselle. Luvanvaraisessa toiminnassa lupa olisi esimerkiksi mahdollista viime kädessä jopa evätä, mikäli toimija ei noudattaisi velvollisuuksiaan. Lupa- tai ilmoitusmenettelyn katsottiin kuitenkin esityksen mukaan lisäävään etämyyjien hallinnollista taakkaa ja katsottiin tarkoituksenmukaisimmaksi, että valvonta ja sääntely kohdistuu mahdollisimman pitkälle toimitusluvan haltijoihin eikä etämyyjisiin. Lisäksi haasteena nähtiin se, että kotimaan valvontaviranomaisen toimivaltuudet ulkomaille ovat rajalliset. Tämän vuoksi arvioitiin, että etämyynnin saattaminen lupamenettelyn piiriin ei välttämättä täyttäisi SEUT 36 artiklan mukaista edellytystä rajoitusten oikeasuhtaisuudesta.

(49) Valiokunta pitää alkoholivalvonnan ja verovalvonnan toteutumisen kannalta tärkeänä, että valvovalla viranomaisella on tiedossaan ne tahot, jotka harjoittavat etämyyntiä Suomeen. Etämyyjien valvonnan ja verovalvonnan tehostamiseksi sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta ehdottaa valtiovarainvaliokunnan lausunnon ja asiantuntijakuulemisten perusteella, että lakiehdotukseen lisätään säännös etämyyjän rekisteröitymisvelvoitteesta eli velvollisuudesta ilmoittaa toiminnan aloittamisesta Lupa- ja valvontavirastolle (17 b §:n 1 momentti). Ilmoitusvelvollisuuden tarkoituksena on varmistaa, että toimijat ovat tarvittaessa valvontaviranomaisen tavoitettavissa esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa alkoholijuomia ei olisi luovutettu toimitusluvan haltijalle. Lisäksi ilmoitusvelvollisuus edesauttaa verovalvonnan toteutumista.

(50) Voimassa olevan valmisteverotuslain 80 §:n perusteella etämyyjän on toimitettava Verohallinnolta saamansa lähetyksen yksilöivä tunniste alkoholijuomien kuljetuksesta vastaavalle yritykselle. Tähän liittyen valiokunta ehdottaa verovalvonnan tehostamiseksi lakiehdotukseen lisättäväksi säännöksen siitä, että alkoholijuoman toimittaja saa luovuttaa alkoholijuoman vastaanot-

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

tajalle vain, jos lähetyksessä on myyjän verojen maksamista osoittava tunniste (17 b §:n 2 momentti).

(51) Valiokunta toteaa, että valiokunnan sosiaali- ja terveysministeriöltä saadun selvityksen mukaan muutokset etämyyjien velvollisuuksiin, kuten rekisteröintivelvollisuus ja merkintävelvollisuuksien muuttaminen sekä kuljetusyritysten velvollisuus tarkistaa verotunniste ovat todennäköisesti sellaisia muutoksia, jotka pitäisi notifioida komissiolle.

Alkoholin toimittamisen edellytykset ja ehdot

Ehdotettu sääntely

(52) Esityksellä mahdollistetaan alkoholijuomien toimitus toimitusluvan haltijan toimesta kotimaan vähittäismyynnistä ja alkoholiyhtiöstä suoraan asiakkaalle. Myös rajat ylittävän etämyynnin kautta ostetut alkoholijuomat luovutetaan ostajalle esityksen mukaan toimitusluvan haltijan toimesta.

(53) Alkoholijuomien luovuttaminen toimitusluvan haltijan toimesta on esityksen mukaan sallittua vain alkoholilaisissa säädettyjen alkoholin myyntiaikojen mukaisesti eli vain kello 9:n ja 21:n välillä. Alkoholiyhtiöstä hankitun alkoholijuoman luovuttaminen on kuitenkin sallittu vain alkoholiyhtiön vähittäismyyntiaikojen mukaisesti. Lisäksi alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä toimituksen vastaanottaja on esityksen mukaan velvollinen todistamaan vaadittaessa ikänsä alkoholijuoman toimittavalle henkilölle. Laissa ehdotetaan säädettäväksi myös alkoholijuomien toimitusluvan edellytyksistä ja lupaehdoista.

(54) Alkoholilaisissa säädetyt vähittäismyynti- ja anniskelukiellot ulotetaan esityksen mukaan koskemaan myös alkoholijuomien toimitusta sekä muussa elinkeinotoiminnassa tapahtuvaa alkoholijuomien luovutusta. Vastaavasti kuin vähittäismyynnissä ja anniskelussa, myöskään toimituksessa alkoholijuomaa ei saa luovuttaa alle 18-vuotiaalle, henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi eikä silloin, jos on perusteltu syy olettaa alkoholijuoman luvatonta luovuttamista tai välittämistä. Lisäksi alkoholilakiin ehdotetaan lisättäväksi erikseen sääntelyä alkoholijuomien toimituskielloista muun muassa terveydenhuollon palveluyksikköön, tiettyihin sosiaalihuollon palveluyksiköihin sekä varhaiskasvatukseen ja esi- tai perusopetuksen järjestämispaikkaan.

(55) Esityksen mukaan alkoholijuomien toimitusluvan haltijan on huolehdittava sen lukuun toimivien alkoholijuomien toimittajien riittävästä osaamisesta. Toimitusluvan haltijan tulee huolehtia siitä, että sen lukuun toimivilla alkoholijuomien toimittajilla on suoritettuna alkoholilain toimitusta koskevan sääntelyn ja toimitusta koskevien toimintaohjeiden tuntemista osoittava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (1.1.2026 alkaen Lupa- ja valvontaviraston) hyväksymän mallin mukainen todistus (toimituspassi).

Arviointia

(56) Sosiaali- ja terveysvaliokunta katsoo, että ehdotettu sääntely alkoholin toimittamisesta voi lisätä merkittävästi alkoholista aiheutuvia haittoja ja heikentää alkoholivalvontaa ja on siten ris-

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

tiriidassa alkoholilain kansanterveyden suojeluun perustuvan tarkoituksen kanssa. Esitys mahdollistaa alkoholin luovutuksen lähes missä vaan, mikä heikentää sekä viranomaisten että elinkeinon harjoittajien valvontamahdollisuuksia. Lisäksi luovutuskieltojen noudattamisen valvonta on alkoholijuomien toimituksessa haasteellisempaa kuin myymälässä tehdyissä ostoissa.

(57) Useat sosiaali- ja terveystoimikunnan kuulemat tahot katsoivat, että alkoholin toimituksessa ostajalta tulisi edellyttää vahvaa sähköistä tunnistautumista. Tätä perusteltiin sillä, että vahva sähköinen tunnistautuminen vaikeuttaisi alaikäisten ostoyrityksiä ja ehkäisisi siten alkoholijuomien luovuttamista alaikäisille. Useat valiokunnan kuulemat tahot katsoivat myös, että esityksessä tulisi edellyttää vastaanottajan iän todennettavaa tarkastamista jokaisen luovutuksen yhteydessä. Lisäksi valiokunnan asiantuntijakuulemisessa useat tahot ovat tuoneet esille, että alkoholin toimitus tulee sallia vasta tietyn tuntimäärän kuluttua tilauksesta tai mahdollisesti seuraavana päivänä. Nopean toimituksen kiellolla arvioitiin voitavan vähentää päihtyneiden ostoyrityksiä ja juomistilanteiden pitkittymisiä.

(58) Sosiaali- ja terveystoimikunta pitää erittäin tärkeänä ehkäistä alkoholijuomien osalta alaikäisten ostoyrityksiä ja varmistaa, ettei alkoholijuomia luovuteta alaikäisille. Valiokunta ehdottaa, että lakiehdotukseen lisätään säännös ostajan velvollisuudesta todistaa ikänsä alkoholijuoman toimitusta ostaessaan. Jos alkoholijuoman osto tapahtuu etäyhteyden välityksellä, valiokunta ehdottaa, että alkoholijuoman ostaja on velvollinen todistamaan ikänsä vahvan sähköisen tunnistautumisen avulla (40 §:n 2 momentti). Lisäksi valiokunta ehdottaa lakiehdotukseen lisättäväksi säännöksen siitä, että vähittäismyyjän, alkoholiyhtiön ja etämyyjän on varmistettava verkko-oston yhteydessä vahvalla sähköisellä tunnistamisella, että ostaja ei ole alle 18-vuotias eikä väkevien alkoholijuomien verkko-oston yhteydessä alle 20-vuotias (35 §:n 4 momentti). Kaikki edellä ehdotetut säännökset koskevat sekä etämyyntiä ja siihen liittyvää toimitusta että toimitusta kotimaan vähittäismyynnistä ja alkoholiyhtiöstä.

(59) Ikäraja- ja valvonnan tehostamiseksi valiokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 40 §:n 3 momenttia muutetaan siten, että alkoholijuoman toimituksen vastaanottaja on aina velvollinen todistamaan ikänsä alkoholijuoman toimittajalle 1 momentissa tarkoitettulla viranomaisen myöntämällä luotettavalla kuvallisella asiakirjalla. Lisäksi valiokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 35 a §:ään lisätään säännös siitä, että alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulee todennettavasti tarkastaa vastaanottajan ikä edellä tarkoitusta kuvallisesta asiakirjasta (35 a §:n 3 momentti). Valiokunta toteaa, että edellä ehdotetut säännökset edesauttavat myös esityksessä ehdotettujen koeostojen toteuttamista.

(60) Valvonnan mahdollistamiseksi valiokunta pitää tärkeänä, että alkoholijuomien toimittaja dokumentoi vastaanottajan iän tarkastamista ja alkoholijuomien luovuttamista koskevat tiedot. Valiokunta ehdottaa, että lakiehdotukseen lisätään säännös siitä, että tiedot todennettavasta vastaanottajan iän tarkastuksesta ja alkoholijuoman luovutusajasta on säilytettävä luvanhaltijan rekisterissä kahden vuoden ajan tarkastuksen suorittamisesta, minkä jälkeen ne on poistettava (35 a §:n 3 momentti).

(61) Valiokunta pitää alkoholihaittojen ennaltaehkäisyn kannalta perusteltuna, ettei lainsäädäntö mahdollista niin sanottuja alkoholijuomien pikatilauksia. Valiokunta ehdottaa, että lakiehdot-

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

tukseen lisätään alkoholijuomien toimitusnopeutta rajoittava säännös, jonka mukaan alkoholijuomien toimitus on sallittua aikaisintaan 24 tunnin kuluttua tilauksesta (42 a §:n uusi 2 momentti).

(62) Useat sosiaali- terveysvaliokunnan kuulemat tahot esittivät näkemyksiä ehdotettuun toimituskieltopaikkoja koskevaan sääntelyyn. Tuotiin muun muassa esille, että alkoholin toimitus tulee sallia ainoastaan koti- ja yritysosoitteisiin. Lisäksi tuotiin esille, että toimitus tulee kieltää esimerkiksi lasten ja nuorten kokoontumisiin liittyviin paikkoihin, sosiaalihuollon yksiköihin, julkisille paikoille ja järjestyslain 4 §:ssä säädettyihin paikkoihin, joissa päihdyttävien aineiden nauttiminen on kiellettyä. Toisaalta tuotiin esille, että toimituskiellot ovat käytännössä ongelmallisia ja katsottiin, että toimituskieltojen kohteiden tulee olla yksiselitteisen selkeitä sekä toimitusluvan haltijan että yksittäisten kuljetusten toimittajien oikeusturvan kannalta.

(63) Valiokunta pitää tärkeänä ehkäistä erityisesti sitä, ettei sääntely mahdollista alkoholijuomien toimittamista paikkoihin, joissa oleskelee alaikäisiä. Saamiensa asiantuntijalausuntojen perusteella valiokunta ehdottaa, että lakiehdotusta muutetaan siten, että alkoholijuomien toimitus on sallittua ainoastaan koti- tai yritysosoitteeseen (35 a §:n 1 momentti). Valiokunta katsoo, että ehdotetulla muutoksella voidaan vähentää alkoholin toimituksen seurauksena mahdollisesti syntyviä järjestyshäiriöitä, kun juomia ei voi tilata esimerkiksi julkisille paikoille. Lisäksi valiokunta ehdottaa muutettavaksi toimituskieltoja koskevaa 37 §:ää siten, että toimituskieltopaikkoihin lisätään toisen asteen oppilaitokset (37 §:n 4 momentti 5 kohta).

(64) Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää tärkeänä sitä, että toimitusluvan haltija pystyy tosiasias- sa vastaamaan toimintansa lainmukaisuudesta ja johtamaan ja valvomaan alkoholijuomia toimit- tavaa henkilöstöään. Alustayhtiöllä ei ole työnjohto-oikeutta läheteihin, kuten oikeutta kieltää heitä käyttämästä sijaisia, eikä näin ollen myöskään oikeutta saada tietoa sijaisista. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 38 §:ään lisätään vaatimus siitä, että alkoholijuomia toi- mittavan henkilön tulee työskennellä toimitusluvan haltijan johdon ja valvonnan alaisuudessa (38 §:n 3 momentti), jotta valvontaviranomaisella on tieto siitä, kuka todellisuudessa harjoittaa elinkeinoa.

(65) Ehdotetussa muodossa esitys ei sisällä rajoituksia toimitettavien alkoholijuomien määristä. Valiokunta pitää terveydensuojelun ja järjestyshäiriöiden vähentämisen kannalta välttämättömänä, että valvova viranomainen voi perustellusta syystä rajoittaa toimitettavan alkoholin määrää ja ehdottaa asiantuntijakuulemisten perusteella myös lisättäväksi lakiehdotukseen säännöksen siitä, että alkoholijuomien toimitusluvan lupaehdoissa voidaan rajoittaa toimitettavien alkoholijuomien enimmäismäärää kuljetuksissa (17 a §:n 2 momentti). Toimitettavan alkoholin määrän rajoittaminen voi olla välttämätöntä valvonnan turvaamiseksi esimerkiksi tilanteessa, jossa viran- omaisella on aihetta olettaa, ettei alkoholijuomien luovutuksissa noudateta säädettyjä velvollisuuksia.

(66) Talousvaliokunta katsoo lausunnossaan, että esitys lisäisi yleisesti markkinoiden toimi- vuutta ja kilpailua, sillä se mahdollistaisi alkoholijuomien toimituksen kaikilta alkoholijuoman toimitusluvan haltijoilta. Samalla talousvaliokunta kuitenkin katsoo, että esitys heikentäisi Alkon toimintaedellytyksiä sen tehtävän toteuttamiseksi. Talousvaliokunnan mielestä Alkon tehtävän ja toimintaedellytysten vahvistamiseksi Alkon aukioloaikoja tulee laajentaa mahdollista- maan sunnuntai- ja arkipyhän aukiolo ja Alkoa koskevat erilliset toimitusaikarajoitukset tulee

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

poistaa. Sosiaali- ja terveysvaliokunta korostaa, että Alkon aukioloaikojen rajoitusten tarkoituksena on rajoittaa vahvempien alkoholijuomien saatavuutta ja siten vähentää alkoholihaittoja. Valiokunta ei pidä Alkon aukioloaikojen laajentamista alkoholilain tavoitteiden ja kansanterveyden turvaamiseksi perusteltuna eikä valiokunta siten kannata Alkon aukioloaikojen laajentamista nykyisestä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää kuitenkin perusteltuna, että Alkosta hankitun alkoholitoimituksen luovutukseen sovelletaan samoja toimitusaikoja (klo 9—21) kuin muihin alkoholin toimittajiin, koska valiokunnan ehdottaman muutoksen johdosta Alko voi toimittaa vain enintään 5,5/8,00 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia.

Koeostot, virka-apu ja seuraamukset

(67) *Koeostot.* Ehdotetun alkoholilain 62 §:n mukaan toimivaltaisella viranomaisella on oikeus tehdä koeostoja, jos se on tarpeellista alkoholijuoman toimitusta koskevan valvontatehtävän hoitamiseksi. Toimivaltaisella viranomaisella on myös oikeus hyödyntää täysi-ikäisiä vapaaehtoisia koeostojen suorittamisessa. Koeostoilla valvotaan hallituksen esityksen perustelujen (s. 57) valossa ennen kaikkea säädettäväksi ehdotettavien luovutuskieltojen noudattamista.

(68) Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 1/2026 vp) kiinnittänyt huomiota esityksessä ehdotettuun koeostoa koskevaan sääntelyyn ja sen tarkkarajaisuuteen. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa tuodaan esille, että esityksen perusteluissa (s. 136—137) on vain osin käyty läpi perustuslain 124 §:stä johtuvia edellytyksiä julkisen hallintotehtävän antamiselle muulle kuin viranomaiselle. Esityksessä ei ole arvioitu esimerkiksi vapaaehtoisiin liittyviä pätevyysvaatimuksia, virkavastuuta tai vahingonkorvausvelvollisuutta. Näistä ei myöskään ehdoteta säädettäväksi. Perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 1/2026 vp) mukaan ehdotetun koeostoa koskevan sääntelyn täsmällinen käyttötarkoitus ja -tapa jää varsin avoimeksi hallituksen esityksen ja perustuslakivaliokunnan saaman selvityksen valossa. Vaikka perustuslakivaliokunta sinänsä pitää luovutuskieltojen noudattamiseen kohdistuvaa valvontaa perusteltuna, ei säädettäväksi ehdotetun vapaaehtoisten käyttöä koskevan sääntelyn tarkoituksenmukaisuudesta perustuslain 124 §:n kannalta ole edellä mainituista syistä mahdollista täysin vakuuttua. Tässä suhteessa perustellumpi sääntelyratkaisu olisi tehdä koeostosta viranomaiselle säädetty toimivaltuus, jolloin myös varmistettaisiin, että tällainen valvontatehtävän suorittamisen kannalta keskeinen toimivaltuus toteutettaisiin virkavastuulla. Perustuslakivaliokunnan mukaan ehdotettua sääntelyä on sen toteutustavasta riippumatta välttämätöntä täsmentää siten, että siitä ilmenee täsmällisemmin koeostoilla mahdollisena pidetyn valvonnan sisältö, joka perustuslakivaliokunnan saaman selvityksen valossa rajautunee erityisesti ikärajavaltvontaan.

(69) Myös sosiaali- ja terveysvaliokunnalle annetuissa asiantuntijalausunnoissa on kiinnitetty huomiota ehdotettuun koeostosääntelyyn ja sen avoimuuteen. Sosiaali- ja terveysministeriöltä saadun selvityksen mukaan luovutustilanteiden valvonnan turvaamiseksi olisi tärkeää mahdollistaa vapaaehtoisten koeostajien käyttö. Koeostojen tarkoituksena on valvoa erityisesti ikärajojen noudattamista ja valvonnan toteuttamiseksi koeostoissa tulisi voida hyödyntää nuoria esimerkiksi juuri 18 vuotta täyttäneitä henkilöitä. Vapaaehtoisten koeostajien käyttäminen mahdollistaisi laajemmin nuorempien henkilöiden hyödyntämisen luovutustilanteessa. Ikärajoja koskevien luovutuskieltojen lisäksi koeostoilla voitaisiin valvoa myös toimitusaikojen noudattamista. Sen sijaan muita luovutuskieltoja kuin ikää koskevia rajoituksia (päihtymys tai häiritsevä käyttäytyminen ja alkoholijuoman luvaton luovuttaminen tai välitys) koeostoilla ei pystyttäisi valvomaan.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

(70) Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta ehdottaa, että lakiehdotusta tarkennetaan perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta siten, että 62 §:n 4 momentissa säädetään nimenomaisesti tilanteista, joissa toimivaltaisella viranomaisella on oikeus tehdä koeostoja. Valiokunnan ehdotuksen mukaan koeostojen tekeminen edellyttää, että se on tarpeellista alkoholijuoman toimitusta koskevan 37 §:n 1 momentin 1 kohdan (alaikäinen henkilö) tai 37 §:n 2 momentin (alle 20-vuotias) mukaisen luovutuskiellon taikka 42 a §:n 1 momentin mukaisen toimitusajan noudattamisen valvomiseksi.

(71) Lisäksi valiokunta ehdottaa 62 §:n 4 momenttiin lisättäväksi, että vapaaehtoiseen koeostajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettua koeostoa ja että koeostajan vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

(72) *Virka-apu.* Voimassa olevan alkoholilain 65 §:n mukaan valvontaviranomaisilla on oikeus saada muilta viranomaisilta virka-apua alkoholilain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi ja täytöntöönpanemiseksi. Esityksessä ei ehdoteta muutoksia voimassa olevaan virka-apua koskevaan säännökseen.

(73) Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on tuotu esiin, että poliisin virka-apu alkoholilain mukaisissa valvontatehtävissä tulisi säätää maksuttomaksi silloin, kun valvonta perustuu viranomaisen omaan aloitteeseen tai lakisääteiseen tehtävään. Tämä turvaisi valvonnan toteutumisen myös niissä tilanteissa, joissa valvontaa ei voida suorittaa ilman virka-apua. Valvonnan toteutumisen turvaamiseksi valiokunta ehdottaa, että lakiehdotukseen lisätään säännös valvontaviranomaisten oikeudesta saada poliisilta virka-apua maksutta (65 §).

(74) *Seuraamusmaksut.* Voimassa olevan alkoholilain 71 §:ssä säädetään seuraamusmaksusta, jonka lupaviranomainen voi määrätä luvanhaltijan maksamaan, jos luvanhaltija rikkoo tiettyjä alkoholilain säännöksiä. Seuraamusmaksu voi olla vähintään 300 euroa ja enintään 1 000 euroa. Esityksen mukaan seuraamusmaksu laajennetaan koskemaan myös tilanteita, joissa luvanhaltija rikkoo alkoholijuoman toimitukseen liittyviä velvollisuuksia tai etämyyjä rikkoo velvollisuuttaan merkitä toimitukseen sen sisältävän alkoholijuomaa.

(75) Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa tuotiin esiin, että 1 000 euron suuruinen seuraamusmaksu on liian matala ja useat tahot katsoivat, että seuraamusmaksun ylärajan tulisi olla vähintään 20 000 euroa, kuten peruutetussa hallituksen esityksessä HE 173/2024 vp oli ehdotettu. Valiokunta pitää seuraamusmaksun tehokkuuden ja ennaltaehkäisevän vaikutuksen kannalta perusteltuna, että seuraamusmaksun enimmäismäärää korotetaan huomattavasti ja ehdottaa lakiehdotuksen 71 §:n muuttamista siten, että seuraamusmaksun enimmäismäärä voi olla enintään 20 000 euroa.

Markkinointi

(76) Voimassa olevan alkoholilain mukaan mietojen alkoholijuomien markkinointi on sallittua, mutta markkinoinnissa on noudatettava alkoholilain 50 §:n 2 momentin mukaisia säännöksiä, jotka kieltävät mietojen alkoholijuomien markkinoinnin tietyissä tilanteissa tai tietyille kohderyhmälle kuten alaikäisille. Väkevän alkoholijuoman markkinointi, kuten verkko- ja suoratoisto-

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

markkinointi ja markkinointi televisiossa, radiossa sekä painetuissa sanoma- ja aikakauslehdissä, on sen sijaan voimassa olevan alkoholilain 50 §:n 1 momentin pääsäännön mukaan kokonaan kiellettyä. Poikkeuksista väkevän alkoholijuoman markkinointikieltoon säädetään 50 §:n 3 momentissa, jossa säädettyissä poikkeustilanteissa on noudatettava lisäksi 50 §:n 2 momentin mukaisia kieltoja.

(77) Alkoholijuomien markkinointia koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa väkevien alkoholijuomien verkkomarkkinointi sekä markkinointi suoratoistopalveluissa on sallittua. Näin ollen esitys mahdollistaa Suomeen sijoittautuneille toimijoille toisiin Euroopan talousalueen maihin kohdistuvan väkevien alkoholijuomien verkko- ja suoratoistomarkkinoinnin. Markkinointia koskevia säännöksiä sovelletaan myös kotimaan markkinoinnissa eli esityksen mukaan väkevän alkoholijuoman verkko- ja suoratoistomarkkinointi on jatkossa sallittua myös Suomessa.

(78) Hallituksen esityksen (s. 55) mukaan väkevien alkoholijuomien markkinoinnin salliminen nykyistä laajemmin lisäksi alkoholimarkkinoinnille altistumista, millä voisi olla vaikutuksia alkoholin kulutukseen ja sen myötä alkoholin aiheuttamiin haittoihin. Myös sosiaali- ja terveystalouden asiantuntijakuulemisissa tuotiin esille, että digitaalinen markkinointi kasvattaa kulutusta erityisesti riskikuluttajien ja nuorten parissa. Kuulemisissa esitettiin, että alkoholijuomien verkkomarkkinointia tulisi vapauttaa ehdotettua kapeammalla tavalla siten, että se rajattaisiin vain yrityksen omille verkkosivuille ja sosiaalisen median kanaville. Osa kuultavista myös esitti markkinointia koskevien ehdotusten hylkäämistä kokonaan.

(79) Talousvaliokunnan lausunnon mukaan tasavertaisten kilpailuedellytysten näkökulmasta voidaan pitää epäjohdonmukaisena, että kotimaisessa tv- ja radiomediassa väkevän alkoholijuoman markkinointi olisi jatkossakin kiellettyä ja että mietojenkin alkoholijuomien markkinoinnissa on kattavia aikarajoituksia, samalla kun markkinoinnin sallittavuutta muissa kanavissa laajennetaan. Talousvaliokunta pitää tärkeänä seurata ja arvioida kattavasti markkinoinnin sääntelyn vaikutuksia ja sääntelyn vaihtoehtoja tulevien alkoholilainsäädännön uudistusten yhteydessä.

(80) Sosiaali- ja terveystalouden asiantuntijalausuntojen perusteella arvioida lisäävän alkoholista aiheutuvia haittoja, minkä vuoksi se ei kannata ehdotettua väkevien alkoholijuomien verkko- ja suoratoistomarkkinoinnin mahdollistavaa sääntelyä, vaan ehdottaa lakiehdotuksen 50 §:n hylkäämistä. Tämä tarkoittaa sitä, että voimaan jää nykyinen alkoholilain 50 §:n sääntely, jonka mukaan väkevän alkoholijuoman markkinointi on 50 §:n 1 momentin pääsäännön mukaan kokonaan kiellettyä. Tällöin myöskään talousvaliokunnan lausunnossa esiin tuodut alkoholijuomien markkinoinnin epäjohdonmukaisuudet kilpailuedellytysten näkökulmasta eivät realisoitu tältä osin.

(81) Hallituksen esitykseen ei sisälly alkoholijuomien vaikuttajamarkkinoinnin kieltoa tai ostohistorian perusteella tapahtuvan markkinoinnin kieltoa. Sosiaali- ja terveystalouden asiantuntijakuulemisissa useat tahot esittivät lakiehdotukseen lisättäväksi alkoholijuomien vaikuttajamarkkinoinnin kiellon, millä arvioitiin voitavan suojella erityisesti lapsia ja nuoria. Lisäksi useat tahot esittivät kiellettäväksi alkoholijuomien kohdennetun markkinoinnin ostohistorian perusteella, sillä kohdennetun markkinoinnin arvioitiin vaikuttavan erityisesti runsaasti alkoholia käyttäviin.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

(82) Alkoholin kulutuksen ja siitä aiheutuvien haittojen lisääntymisen ehkäisemiseksi sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta ehdottaa edellä todettujen asiantuntijakuulemisten perusteella, että lakiehdotukseen lisätään alkoholijuomien vaikuttajamarkkinoinnin kieltoa (50 §:n 2 momentin 12 kohta) sekä ostohistorian perusteella kohdennetun markkinoinnin kieltoa (50 §:n 2 momentin 13 kohta) koskevat säännökset. Valiokunnan ehdotuksen mukaan kyseisiä kieltoja noudatetaan sekä mietojen että väkevien alkoholijuomien markkinoinnissa.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

3 §. Määritelmät. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentin 11 kohtaa tarkennettavaksi siten, että siinä määritellään kotimaan vähittäismyynti. Tämä on tarpeellista, koska vaikka rajat ylittävää etämyyntiä rinnastuu vähittäismyyntiin, vain kotimaan vähittäismyyntissä alkoholijuoma tulee luovuttaa suoraan alkoholijuoman ostajalle, toimitusluvan haltijalle tai toimitusluvan haltijan järjestämän toimituksen suorittavalle alkoholijuoman toimittajalle toimitettavaksi ostajalle tai muulle vastaanottajalle. Etämyyntissä toimituslupa tulee 17 b §:n mukaisesti olla ainoastaan sillä viimesijaisella taholla, joka luovuttaa alkoholijuoman ostajalle tai muulle vastaanottajalle. Lisäksi säännöksen sanamuotoa ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että ”toimitusluvan haltijan järjestämän toimituksen suorittava alkoholijuoman toimittaja” sijasta käytetään käsitettä ”toimitusluvan haltijan lukuun toimiva”, koska esityksen perustelujen mukaan alkoholijuoman voi jatkossakin luovuttaa nykytilaa vastaavasti vähittäismyyntistä toimitusluvan haltijan lisäksi tämän lukuun toimivalle henkilölle, joka voi olla eri kuin alkoholijuoman vastaanottajalle luovuttava alkoholijuoman toimittaja. Lisäksi säännöksen sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että säännöksessä käytetään ostajan sijasta 35 §:n 1 momentissa käytettyä asiakas-termiä, koska esityksen perustelujen mukaan jatkossakin on tarkoitus sallia toimitusluvan haltijan ja tämän lukuun toimivan lisäksi alkoholijuoman luovuttaminen myös sellaiselle henkilölle, joka noutaa alkoholijuoman ostajan puolesta ilman palkkiota.

Pykälän 1 momentin 18 kohdan määritelmäsäännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että alkoholijuoman toimittajan tulee työskennellä toimitusluvan haltijan johdon ja valvonnan alaisuudessa. Säännöksen tarkoituksena on turvata se, että valvontaviranomaisella on tieto siitä, kuka tosiasiaassa harjoittaa elinkeinoa. Luvanhaltijan johdon ja valvonnan alaisuudessa työskentely varmistaa sen, että luvanhaltijalla on todellinen ja välitön mahdollisuus ohjata ja valvoa alkoholijuomat luovuttavan henkilökunnan toimintaa sekä puuttua siinä ilmeneviin epäkohtiin. Alkoholijuoman toimittajan ei välttämättä tarvitse olla työsuhteessa luvanhaltijaan, vaan on riittävää, että luvanhaltijalla on työn johto- ja valvontaoikeus alkoholijuomat luovuttavaan henkilökuntaan. Siten esimerkiksi vuokratyöntekijöiden käyttäminen on sallittua.

Pykälän 1 momentin 19 kohdan määritelmäsäännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että alkoholijuoman rajat ylittävällä etämyynnillä tarkoitetaan vähittäismyyntiä.

6 §. Poikkeukset luvanvaraisuudesta. Pykälän 1 momentin 8 kohtaan ehdotetaan tarkennettavaksi etämyyntissä sallitut prosenttirajat. Siten momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että käymisteitse valmistettujen enemmän kuin 2,8 tilavuusprosenttia ja enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien ja muulla tavoin valmistettujen enemmän kuin 2,8 tilavuusprosenttia

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

ja enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien rajat ylittävä etämyynti on sallittu siten kuin 17 b §:ssä säädetään.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muuttavaksi siten, että Alkon vähittäismyynnin yksinoikeutta koskevista poikkeuksista huomioidaan rajat ylittävä etämyynti. Siten momentin mukaan Alkolla on yksinoikeus alkoholijuomien vähittäismyyntiin 1 momentin 1—3 kohdassa, 17 ja 17 b §:ssä säädetyin poikkeuksin.

11 §. Muutosten ilmoittaminen. Valiokunta ehdottaa pykälän 4 momenttia täydennettäväksi siten, että siinä säädetään lupaviranomaisen mahdollisuudesta vaatia tarpeellista lisäselvitystä hakijalta.

17 a §. Alkoholijuomien toimituslupa ja sen myöntämisen edellytykset. Valiokunta ehdottaa tarkennettavaksi pykälän 1 momenttia siten, että toimituslupa koskee käymisteitse valmistetun enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän ja muulla tavoin valmistetun enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän alkoholijuoman kuljetusta ja luovutusta ostajalle tai muulle vastaanottajalle. Tarkennus on tarpeellinen, koska yli 5,5/8,00 prosenttisia alkoholijuomia ei saa toimittaa.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, että toimituslupa-asetettavat lupaehdot ja rajoitukset voivat koskea myös toimitettavien alkoholijuomien enimmäismäärää kuljetuksissa. Rajoittamalla määriä voidaan pienentää riskiä siitä, että alkoholia tilataan edelleen välitettäväksi esimerkiksi alaikäisille. Kuten muidenkin lupaehtojen osalta, myös toimitusmääriä koskeva lupaehto voidaan asettaa ainoastaan, jos momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Siten lupaehdon voi asettaa, jos se on välttämätöntä valvonnan turvaamiseksi tilanteessa, jossa viranomaisella on aihetta olettaa, ettei alkoholijuomien luovutuksissa noudateta säädetyjä velvollisuuksia. Toimitusmääriä koskevan lupaehdon asettaminen voi olla perusteltua esimerkiksi, jos on syytä epäillä, että tietty toimitusluvan haltija toimittaa isoja määriä alkoholijuomia sellaisiin tilaisuuksiin, jossa on pääasiassa alaikäisiä paikalla.

Lisäksi valiokunta ehdottaa pykälään lisättäväksi uuden 4 momentin, jossa säädetään lupaviranomaisen mahdollisuudesta pyytää lisäselvityksiä hakijalta.

17 b §. Alkoholijuoman rajat ylittävä etämyynti. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momenttia muutettavaksi siten, että rajat ylittävä alkoholijuomien etämyynti on sallittua samoin prosenttirajoin kuin kotimaan vähittäismyynnissä. Alkoholijuomien etämyynti rinnastuu siten Suomessa tapahtuvaan vähittäismyyntiin. Tämän vuoksi etämyynnillä voidaan myydä käymisteitse valmistettuja enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä ja muulla tavoin valmistettuja enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia.

Lisäksi 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että momenttiin lisätään säännökset etämyyjän ilmoitusvelvollisuudesta. Enemmän kuin 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien etämyynti on sallittua vain, jos etämyyjä tekee ilmoituksen toiminnan aloittamisesta Lupa- ja valvontavirastolle. Ilmoitus on tehtävä ennen rajat ylittävää etämyyntistä myydyn alkoholijuoman toimitukseen lähettämistä. Ilmoituksessa tulee olla etämyyjän yhteystiedot. Ilmoitusvelvollisuus edesauttaa valvontaa, kun valvovalla viranomaisella on tiedossaan tahot,

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

joita harjoittavat etämyyntiä Suomeen. Ilmoitusvelvollisuuden tarkoituksena on siten varmistaa, että toimijat ovat tarvittaessa valvontaviranomaisen tavoitettavissa esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa ilmenee epäselvyyksiä alkoholijuomalähetysten merkitsemisissä.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, että alkoholijuoman toimittaja saa luovuttaa alkoholijuoman vastaanottajalle vain, jos lähetyksessä on valmisteverotuslain 80 §:n 1 momentissa tarkoitettu kuljetuksen yksilöivä verotunniste tai valmisteverotuslain 80 §:n 3 momentissa tarkoitettu veroedustajan valmisteveronumero. Valmisteverotuslain 80 §:n 1 momentin mukaan etämyyjän, jolla ei ole Suomessa veroedustajaa, on ilmoitettava Verohallinnolle tuotteista ennen niiden lähettämistä toisesta jäsenvaltiosta Suomeen ja annettava vakuus valmisteverojen suorittamisesta. Kun etämyyjä on tehnyt ilmoituksen ja antanut vakuuden, Verohallinto antaa tälle tuotteiden kuljetuksen yksilöivän tunnisteen. Etämyyjän on toimitettava tunniste tuotteiden kuljetuksesta vastaavalle kuljetusyriykselle. Tunniste on pyydettyä esitettävä toimivaltaiselle viranomaiselle kuljetuksen aikana. Edelleen valmisteverotuslain 80 §:n 3 momentin mukaan etämyyjän, jolla on Suomessa veroedustaja, on toimitettava veroedustajan valmisteveronumero tuotteiden kuljetuksesta vastaavalle kuljetusyriykselle. Tunniste on pyydettyä esitettävä toimivaltaiselle viranomaiselle kuljetuksen aikana.

Etämyyjä on jo voimassa olevan verosääntelyn perusteella velvollinen toimittamaan kuljetuksen yksilöivän tunnisteen tai vaihtoehtoisesti veroedustajan valmisteveronumeron tuotteiden kuljetuksesta vastaavalle kuljetusyriykselle. Valmisteverotuslaissa ei ole kuitenkaan säädetty kuljetusyriyksien vastuusta tarkastaa, että kuljetuksessa on mukana tunniste. Käytännön valvontatyössä on ilmennyt, että etämyynnissä pyritään usein välttämään veroja. Tämän vuoksi ehdotetaan säädettyä siitä, että alkoholijuoman toimittaja ei saa luovuttaa alkoholijuomaa, jos lähetyksessä ei ole mukana kuljetuksen yksilöivää tunnistetta tai veroedustajan valmisteveronumeroa. Alkoholijuoman toimitusluvanhaltijalla on siis nimenomainen velvollisuus tarkastaa, että tunniste on lähetyksessä. Jos tunnistetta ei ole, alkoholijuoman toimitusluvan haltija ei saa luovuttaa tuotetta eteenpäin ennen kuin toimija on saanut tunnisteen. Alkoholijuoman toimitusluvanhaltijaa koskeva velvollisuus voi edesauttaa sitä, että etämyynnillä myydyistä alkoholijuomista maksetaan nykyistä kattavammin verot.

35 §. Alkoholijuomien vähittäismyyntipaikka. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentin sanamuotoa täsmennettäväksi edellä 3 §:n 1 momentin 11 kohtaan ehdotettua muutosta vastaavasti siten, että toimitusluvan haltijan järjestämän toimituksen suorittava alkoholijuoman toimittajan” sijasta käytettäisiin käsitettä ”toimitusluvan haltijan lukuun toimiva”.

Lisäksi valiokunta ehdottaa, että pykälän 3 momentista poistetaan säännös väkevien alkoholijuomien merkitsemisestä toimitukseen, koska valiokunnan ehdotuksen mukaan väkeviä alkoholijuomia ei saa toimittaa.

Valiokunta ehdottaa, että pykälään lisätään uusi neljäs momentti, jonka mukaan vähittäismyyjän, alkoholiyhtiön ja etämyyjän on varmistettava verkko-oston yhteydessä vahvalla sähköisellä tunnistamisella, että ostaja ei ole alle 18-vuotias eikä väkevien alkoholijuomien verkko-oston yhteydessä alle 20-vuotias. Velvollisuus todistaa ikänsä on perusteltua, sillä pääsääntöisesti ostaminen tapahtuu tietoverkossa olevan myyntialustan tai sovelluksen välityksellä. Toisin kuin vähittäismyynti- tai anniskelutilanteessa, tietoverkon välityksellä tapahtuvassa myyntitalanteessa myyjän

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

ei ole mahdollista esimerkiksi ulkonäön perusteella arvioida, tuleeko ostajan ikä tarkastaa. Säännös turvaa osaltaan ikärajavaivontaa.

Velvollisuudessa tunnistaantua vahvan sähköisen tunnistaantumisen avulla on kyse henkilötietojen käsittelystä ja siihen sovelletaan tietosuojasetusta. Pykälässä säädetty toiminnanharjoittajan oikeus käsitellä henkilötietoja perustuu tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, eli käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen — eli iän tarkastamisen ja alaikäiselle myymisen kiellon — noudattamiseksi. Ehdotetusta muutoksesta säädetäisiin tietosuojasetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti kansallisessa lainsäädännössä ja käsittelyn perustana on nimenomaisesti ostajan iän tarkastaminen ja alkoholilaisissa säädettyjen velvoitteiden noudattaminen.

35 a §. Alkoholijuomien toimitus. Valiokunta ehdottaa, että pykälän ensimmäiseen momenttiin lisätään säännös, jonka mukaan alkoholijuomia saa toimittaa vain koti- tai yritysosoitteisiin. Alkoholijuomia ei siten voida toimittaa yleisille paikoille, kuten puistoihin tai kaduille. Tällä pyritään vähentämään toimituksesta aiheutuvia riskejä yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Lisäksi säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että alkoholijuomien toimitus on sallittua vain vähittäismyynnin vahvuusrajaan saakka. Siten alkoholijuoman toimittaja saa vastaanottaa sekä luovuttaa kotimaan vähittäismyynnistä, alkoholiyhtiöstä tai rajat ylittävästä etämyynnistä hankittu alkoholijuoman ostajalle tai muulle vastaanottajalle vain, jos kyse on käymisteitse valmistetusta, enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävästä alkoholijuomasta tai muulla tavoin valmistetusta, enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävästä alkoholijuomasta. Monopolivahvuisten alkoholijuomien toimittaminen ei siten ole sallittua.

Valiokunta ehdottaa pykälään uutta 3 momenttia, jolloin hallituksen esityksessä ehdotettu 3 momentti siirtyy 4 momentiksi. Uudessa 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulee tarkastaa vastaanottajan ikä 40 §:n 1 momentissa tarkoitettua asiakirjasta. Vastaanottajan ikä ja alkoholijuoman luovutusaika on kirjattava luvanhaltijan rekisteriin. Tiedot on säilytettävä luvanhaltijan rekisterissä kahden vuoden ajan tarkastuksen suorittamisesta, minkä jälkeen ne on poistettava. Alkoholijuomia ei saa luovuttaa, jos vastaanottaja kieltäytyy todistamasta ikänsä. Alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulee tarkastaa, ettei luovuttamiselle ole 37 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyjä esteitä.

Toisin kuin vähittäismyynnissä tai anniskelussa, alkoholijuomien toimituksessa vastaanottajan ikä tulee siten tarkistaa joka kerta ja toimijalla on velvollisuus säilyttää kahden vuoden ajan tiedot vastaanottajan iästä ja luovutusajankohdasta. Iän tarkistamista ja luovutusajankohtien merkitsemistä on perusteltua edellyttää joka kerta, sillä luovutustilanteita on huomattavasti haastavampi valvoa kuin vähittäismyynnissä tai anniskelussa. Kirjanpitovelvollisuus mahdollistaa sen, että luovutustilanteita voidaan arvioida myös jälkikäteen. Lisäksi velvollisuus tarkastaa vastaanottajan ikä on tärkeää, jotta viranomaisilla on koeostojen avulla paremmat mahdollisuudet valvoa ikärajojen noudattamista. Koeostoissa voidaan käyttää vain täysi-ikäisiä henkilöitä, minkä vuoksi ikärajavaivonta ei käytännössä toteudu yhtä hyvin, jos toimittajan ei tarvitse tarkastaa ikää kaikilta vastaanottajilta.

Vastaanottajan iän tarkastamisessa ja näiden tietojen säilyttämisessä on kyse henkilötietojen käsittelystä ja siihen sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 luon-

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

nollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä tietosuoja-asetus. Pykälässä säädetty oikeus käsitellä henkilötietoja perustuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, eli käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen — eli iän tarkastamisen ja alaikäiselle luovuttamisen kiellon — noudattamiseksi. Ehdotetusta muutoksesta säädettäisiin tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti kansallisessa lainsäädännössä ja käsittelyn perustana olisi nimenomaisesti ostajan iän tarkastaminen todennettavasti, jotta myös valvontaviranomaisen mahdollisuus puuttua lainvastaiseen toimintaan olisi varmistettu lain tasolla.

Pykälän 4 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, että siinä otetaan huomioon uusi 3 momentti. Siten momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että jos alkoholiuomaa ei saa luovuttaa 3 momentin tai 37 §:ssä säädetyn toimituskiellon vuoksi, alkoholiuoma on palautettava myyjälle tai toimitettava asiakkaalle myöhemmin 42 a §:n 1 momentissa tarkoitettuna aikana.

Hallituksen esityksessä ehdotettu 4 momentti siirtyy uudeksi 5 momentiksi.

37 §. Vähittäismyynti-, toimitus- ja anniskelukiellot sekä luovutuskiellot muussa elinkeinotoiminnassa. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momentin sanamuotoa muutettavaksi siten, että väkeviä alkoholijuomia ei saa myydä tai muutoin luovuttaa vähittäismyynnissä alle 20-vuotiaalle, koska valiokunnan ehdotuksen mukaan väkeviä alkoholijuomia ei saa toimittaa. Pykälän 3 momentissa määriteltyihin toimituskieltopaikkoihin valiokunta ehdottaa lisättäväksi toisen asteen oppilaitokset, koska toisen asteen oppilaitoksissa on myös alaikäisiä oppilaita. Momentin 5 kohta ehdotetaan muutettavaksi siten, että alkoholijuomia ei saa toimittaa esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavan oppilaitoksen sisätilaan tai oppilasasuntolaan taikka tällaisen oppilaitoksen käytössä olevalle ulkoalueelle. Lisäksi pykälän 4 momenttia ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että tarkentaa anniskelupaikkoja koskevaa sääntelyä siten, että ennakoon hyväksytyihin anniskelupaikkoihin toimittaminen on kiellettyä ainoastaan silloin, kun niissä anniskellaan alkoholijuomia. Voimassa olevan alkoholilain esitöiden mukaan ennakoon hyväksytyyn anniskelupaikan tilat ovat anniskelualuetta ainoastaan kyseisten tilaisuuksien ajan (HE 100/2017 vp s. 84).

38 §. Vähittäismyynnin, alkoholijuomien toimituksen ja anniskelun henkilökunta. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 3 momenttiin lisätään vaatimus siitä, että alkoholijuoman toimittajan tulee työskennellä toimitusluvanhaltijan johdon ja valvonnan alaisuudessa. Vastaava vaatimus sisältyy myös 3 §:n 18 kohdan määritelmäsäännökseen, mutta selkeyden vuoksi vaatimuksesta ehdotetaan säädettäväksi nimenomaisesti myös muutettavassa 38 §:ssä. Säännöksen tarkoituksena on turvata se, että valvontaviranomaisella on tieto siitä, kuka tosiasiallisesti harjoittaa elinkeinoa. Luvanhaltijan johdon ja valvonnan alaisuudessa työskentely varmistaa sen, että luvanhaltijalla on todellinen ja välitön mahdollisuus ohjata ja valvoa alkoholijuomat luovuttavan henkilökunnan toimintaa sekä puuttua siinä ilmeneviin epäkohtiin. Alkoholijuoman toimittajan ei välttämättä tarvitse olla työsuhteessa luvanhaltijaan, vaan on riittävää, että luvanhaltijalla on työn johto- ja valvontaoikeus alkoholijuomat luovuttavaan henkilökuntaan. Siten esimerkiksi vuokratyöntekijöiden käyttäminen on sallittua.

40 §. Iän todistaminen. Valiokunta ehdottaa, että pykälään lisätään uusi 2 momentti, jolloin hallituksen esityksessä ehdotettu 2 momentti siirtyy sellaisenaan uudeksi 3 momentiksi. Uudessa

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi alkoholijuoman toimituksen ostajan velvollisuudesta todistaa ikänsä ennen alkoholijuoman ostamista. Jos alkoholijuoman osto tapahtuu etäyhteyden välityksellä, on alkoholijuoman ostaja velvollinen todistamaan ikänsä vahvan sähköisen tunnistautumisen avulla. Vahvasta sähköisestä tunnistamisesta säädetään laissa vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista (617/2009). Velvollisuus todistaa ikänsä on perusteltua, sillä pääsääntöisesti ostaminen tapahtuu tietoverkossa olevan myyntialustan tai sovelluksen välityksellä. Toisin kuin vähittäismyynti- tai anniskelutilanteessa, tietoverkon välityksellä tapahtuvassa myyntitilanteessa myyjän ei ole mahdollista esimerkiksi ulkonäön perusteella arvioida, tulisiko ostajan ikä tarkastaa. Säännös turvaa ikärajavaltontaa.

Velvollisuudessa tunnistautua vahvan sähköisen tunnistamisen avulla on kyse henkilötietojen käsittelystä ja siihen sovelletaan EU:n yleistä tietosuojasetusta. Pykälässä säädetty toiminnanharjoittajan oikeus käsitellä henkilötietoja perustuu tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, eli käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen — eli iän tarkastamisen ja alaikäiselle myymisen kiellon — noudattamiseksi. Ehdotetusta muutoksesta säädettäisiin tietosuojasetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti kansallisessa lainsäädännössä ja käsittelyn perustana olisi nimenomaisesti ostajan iän tarkastaminen ja alkoholilaisissa säädettyjen velvoitteiden noudattaminen.

42 §. Vähittäismyynti. Valiokunta ehdottaa, että pykälään lisätään uusi 4 momentti, jonka mukaan 1 ja 2 momentissa säädettyjä vähittäismyyntiin myyntiaikoja ei sovelleta alkoholijuoman luovutukseen toimitusluvan haltijalle tai tämän lukuun toimivalle.

42 a §. Toimitusaika. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 2 momentti poistetaan, koska valiokunnan ehdotuksen mukaan alkoholiyhtiö saa toimittaa vain enintään 5,5/8,00 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä juomia, joten alkoholiyhtiön toimitusaikoihin on perusteltua soveltaa samoja toimitusaikarajoja kuin muihin toimittajiin. Lisäksi valiokunta ehdottaa, että pykälään lisätään uusi 2 momentti, jolloin hallituksen esityksessä ehdotettu 3 momentti siirtyy sellaisenaan uudeksi 3 momentiksi. Muutettavan 2 momentin mukaan alkoholijuoman saa luovuttaa vastaanottajalle aikaisintaan 24 tunnin kuluttua tilauksen tekemisestä. Luovutus on kuitenkin tehtävä 1 säädettyjen toimitusaikojen mukaisesti. Alkoholijuomien pikatoimitusten kiellon tarkoituksena on ehkäistä impulsiivisia alkoholijuomien verkko-ostoja ja näin ollen vähentää pitkittyneitä juomistilanteita.

Valiokunta ehdottaa pykälään lisättäväksi uuden 4 momentin, jossa täsmennetään, että pykälän 1—3 momenttia ei sovelleta enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviin alkoholijuomiin.

50 §. Markkinoinnin sääntely. Valiokunta ehdottaa, että lakiehdotuksesta poistetaan hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset väkevien alkoholijuomien verkkomarkkinoinnin sallimisesta. Näin ollen väkevien alkoholijuomien markkinointi on myös jatkossa kiellettyä. Näin ollen pykälän rakenne mukailee voimassa olevaa lakia eikä siihen tehdä hallituksessa esityksessä esitetyjä rakennemuutoksia.

Voimassa olevaan lakiin nähden pykälän 2 momentin 11 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 12 kohta, jossa säädetään mietojen al-

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

koholijuomien vaikuttajamarkkinoinnin kiellosta. Käytännössä tällä tarkoitetaan yritysten ja sosiaalisen median vaikuttajien välisen kaupallisen yhteistyönä toteutettavan mietojen alkoholijuomien markkinoinnin kielloa. Kaupallinen yhteistyö voi syntyä esimerkiksi siten, että yritys ja vaikuttaja tekevät sopimuksen yrityksen tuotteita koskevasta sisällöntuotannosta. Sisällöntuotantoa on esimerkiksi sosiaalisen median kanavassa vaikuttajan julkaisema yhteistyöyritystä tai sen tuotteita käsittelevä kuva-, video-, audio- tai tekstijulkaisu. Vaikuttajan yritykseltä saama vastike markkinoinnista voi olla rahaa tai rahanarvoinen etu, kuten ilmaisena tai alennushinnalla saatu tavara tai palvelu. Vaikka saatu vastike ei olekaan rahaa, julkaisu on silti markkinointia. Vaikuttajamarkkinoinnin kiellon tavoitteena on lasten ja nuorten suojeleminen sosiaalisessa mediassa tapahtuvalla mietojen alkoholijuomien markkinoinnilla. Erilaiset sosiaalisen median kanavat ovat lasten ja nuorten arkielämässä vahvasti läsnä, ja näissä kanavissa tapahtuva vaikuttajamarkkinointi on yrityksille erityisen houkutteleva markkinointikeino tietyn kohderyhmän saavuttamiseksi. Suomessa sosiaalisen median vaikuttajilla on tyypillisesti tuhansia seuraajia, suosituimmilla vaikuttajilla jopa satoja tuhansia seuraajia. Lasten ja nuorten keskuudessa sosiaalisen median vaikuttajat ovat erittäin suosittuja, ja sosiaalisen median vaikuttajien julkaisemilla tuotesuosituksilla voi olla suuri vaikutus lapsiin ja nuoriin. Vaikuttajamarkkinoinnin kiello koskee vaikuttajan itse julkaiseman sisällön lisäksi esimerkiksi luvanhaltijan omalla verkkosivullaan tai sosiaalisen median tilillään julkaisemaa sisältöä kuten mainoskampanjaa, jossa esiintyy sosiaalisen median vaikuttaja.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi voimassa olevaan lakiin nähden uusi 13 kohta, jossa kielletään käyttäjän muiden ostosten tai ostohistorian perusteella kohdennettu mietojen alkoholijuomien markkinointi. Ostokäyttäytymisen hyödyntämiseen perustuva mietojen alkoholijuomien markkinointi voi lisätä alkoholin kulutusta, sillä verkkokaupoissa yleisesti käytössä oleva tuotesijoittelu voi suositella mietoja alkoholijuomia niitä paljon käyttäville. Kiellon tarkoituksena on suojella erityisesti haavoittuvassa asemassa olevia väestöryhmiä tällaiselta markkinoinnilta.

Lisäksi pykälän 5 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi vastaavat muutokset kuin hallituksen esityksessä on esitetty ulkomailta harjoitetun markkinoinnin osalta. Pykälän rakenteen muuttamisen vuoksi momentin sisältämät momenttiviittaukset ehdotetaan korjattaviksi.

62 §. Tarkastus- ja tiedonsaantioikeus. Valiokunta ehdottaa pykälän 4 momenttia täsmennettäväksi perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta siten, että momentissa säädetään nimenomaisesti tilanteista, joissa toimivaltaisella viranomaisella on oikeus tehdä koeostoja. Valiokunnan ehdotuksen mukaan koeostojen tekeminen edellyttää, että se on tarpeellista alkoholijuoman toimitusta koskevan 37 §:n 1 momentin 1 kohdan (alaikäinen henkilö), 37 §:n 2 mukaisen luovutuskiellon (alle 20-vuotiaat) tai 42 a §:n 1 momentin mukaisen toimitusajan noudattamisen valvomiseksi. Lisäksi valiokunta ehdottaa momenttiin lisättäväksi, että vapaaehtoiseen koeostajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettua koeostoa ja että koeostajan vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

65 §. Virka-apu. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että poliisin virka-apu on jatkossa maksutonta. Nykyisin poliisin antama virka-apu on maksullista, joten lisäyksellä muutetaan nykyistä käytäntöä.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

71 §. Seuraamusmaksu. Pykälän 1 momentin johdantokappaletta muutettaisiin siten, että seuraamusmaksun yläraja nostetaan 20 000 euroon. Nykyinen 1 000 euron maksimimäärä on käytännössä todettu varsin mitättömäksi summaksi. Joissain tapauksissa luvanhaltijalle saattaa olla taloudellisesti kannattavampaa rikkoa nykyisiä pykälässä määriteltyjä seikkoja, sillä taloudellisesti on järkevämpää ottaa nykyisen tasoinen seuraamusmaksu kuin korjata toimintaansa alkoholilain mukaisesti. Näin ollen nykyistä seuraamusmaksua on järkevää korottaa tuntuvasti, jotta sillä olisi samalla toimijoille myös jonkin asteista pelotevaikutusta noudattaen alkoholilain säännöksiä asianmukaisesti. Seuraamusmaksun määrän arvioinnissa tulee kuitenkin nykyistä vastaavalla tavalla ottaa huomioon menettelyn laatu, vahingollisuus ja toistuvuus. Lisäksi seuraamusmaksun suuruutta arvioitaessa tulee jatkossa ottaa huomioon myös luvanhaltijan taloudellinen asema.

Vastaava muutos seuraamusmaksun ylärajan korottamisesta 20 000 euroon ehdotetaan tehtäväksi myös pykälän 5 momenttiin, jossa säädetään etämyyjälle määrättävästä seuraamusmaksusta.

90 §. Rangaistussäännökset. Valiokunta ehdottaa 5 momentin 1 kohtaan teknisluonteista viitauksäännöksen korjausta.

Voimaantulosäännös. Voimaantulosäännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että 6 §:n 1 momentin 1, 7 ja 8 kohta sekä 2 momentti ja 40 §:n 2 momentti tulevat voimaan kuuden kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta. Tämä johtuu siitä, että säännöksissä viitataan etämyyntiä koskevaa 17 b §:ään, joka tulee voimaan vasta kuuden kuukauden kuluttua lain voimaantulosta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 131/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy yhden lausuman. (Valiokunnan lausumaehdotus)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

alkoholilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan alkoholilain (1102/2017) 28 §:n 3 momentti,
muutetaan 2 §:n 1 ja 2 momentti, 3 §:n 1 momentin 11 ja 16 kohta ja 4 momentti, 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentin 1 ja 7 kohta sekä 2 momentti, 7, 11 ja 12 §, 17 §:n 1 momentin 1 kohta ja 2 momentti, 26 §:n 1 momentti, 5 luvun otsikko, 35, 37 ja 38 §, 39 §:n 2 mo-

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

mentti, 45 §:n 3 momentti, 46 §:n ~~1 momentti~~, 50 §:n 2 momentin 11 kohta ja 5 momentti, 51 §:n 1 ja 2 momentti, 55 §:n 2 momentti, 57 ja 58 §, 60 §:n 1 momentti ja 2 momentin 4 kohta sekä 4 momentti, 62 §:n 4 momentti, 63 §:n 1 momentin johdantokappale, 64 §:n 2 momentti, 65 §, 71 §:n 1 momentin johdantokappale ja 7 kohta, 72 §, 74 §:n 2 momentin johdantokappale ja 6 kohta, 75 §:n 2 momentti, 84 §, 85 §:n 1 momentin johdantokappale, 90 §:n 5 momentti sekä liitteen 7 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 7 §, 26 §:n 1 momentti, 60 §:n 1 momentti ja 2 momentin 4 kohta sekä 4 momentti, 74 §:n 2 momentin johdantokappale ja 6 kohta ja 75 §:n 2 momentti laissa 743/2025, 12 § laissa 605/2023, 17 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 305/2024 ja 57 § osaksi laissa 743/2025, sekä

lisätään 2 §:ään uusi 4 momentti, 3 §:n 1 momenttiin uusi 17—21 kohta, 6 §:n 1 momenttiin uusi 8 kohta, 17 §:ään uusi 5 momentti, lakiin uusi 17 a ja 17 b §, 32 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 35 a §, 39 §:ään uusi 3 momentti, 40 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, 42 §:ään uusi 4 momentti, lakiin uusi 42 a §, 45 §:ään uusi 4 momentti, 50 §:n 2 momenttiin uusi 12 ja 13 kohta, 60 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 743/2025, uusi 5 kohta, 62 §:ään uusi 5 ja 6 momentti, 63 §:ään uusi 2 momentti, 64 §:ään uusi 3 momentti, 71 §:n 1 momenttiin uusi 8 kohta ja mainittuun pykälään uusi 5 ja 6 momentti, lakiin uusi 72 a §, 74 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 743/2025, uusi 7 kohta sekä liitteeseen uusi 6 a kohta seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan alkoholipitoisten aineiden valmistukseen, maahantuontiin, maastavientiin, kuljetukseen, myyntiin ja muuhun luovuttamiseen, käyttöön, hallussapitoon ja markkinointiin sekä alkoholijuomien toimitukseen.

Alkoholipitoisiin aineisiin, jotka ovat elintarvikkeita, sovelletaan elintarvikelakia (297/2021) siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä.

Mitä tässä laissa säädetään rajat ylittävästä etämyynnistä ja etäostosta, sovelletaan myös Euroopan talousalueeseen kuuluvista valtioista tapahtuvaan myyntiin ja ostoon.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

11) *alkoholijuoman kotimaan vähittäismyynnillä* alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi muualla kuin myyjän hallitsemisissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa siten, että alkoholijuoma luovutetaan kotimaan vähittäismyynnistä tai alkoholiyhtiöstä suoraan asiakkaalle, toimitusluvan haltijalle tai tämän lukuun toimivalle toimitettavaksi ostajalle tai muulle vastaanottajalle;

16) *markkinoinnilla* mainontaa, epäsuoraa mainontaa ja muuta myynninedistämistoimintaa; epäsuoraa mainontaa on erityisesti tuotteen myynninedistäminen muun hyödykkeen mainonnan

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

yhteydessä siten, että muun hyödykkeen tunnuksena käytetään sellaisenaan tai tunnistettavasti muunnettuna tuotteen tai sen myyjän vakiintunutta tunnusta tai että muun tuotteen mainonnasta muutoin välittyy mielikuva tietyistä tuotteista tai sen myyjästä;

17) *alkoholijuoman toimituksella* kotimaan vähittäismyynnistä, alkoholiyhtiöstä tai 19 kohdassa tarkoitettua rajat ylittävää etämyynnistä myytävän alkoholijuoman kuljetusta ja luovutusta kaupallisessa tarkoituksessa myyjältä ostajalle tai muulle vastaanottajalle;

18) *alkoholijuoman toimittajalla* alkoholijuoman toimitusluvan haltijaa ja tämän **johdon ja valvonnan alaisuudessa työskentelevää** toimituksen suorittajaa, joka luovuttaa kotimaan vähittäismyynnistä, alkoholiyhtiöstä tai rajat ylittävää etämyynnistä kuljetettavaksi tilatun juoman vastaanottajalle;

19) *alkoholijuoman rajat ylittävällä etämyynnillä vähittäismyyntiä*, jossa Suomeen sijoittautunut yksityishenkilö, joka ei harjoita itsenäistä taloudellista toimintaa, on ostanut toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta kulutukseen luovutettuja alkoholijuomia, jotka myyjä tai joku tämän puolesta suoraan tai välillisesti lähettää tai kuljettaa Suomeen;

20) *alkoholijuoman etämyyjällä* myyjää, joka myy alkoholijuomaa Suomeen alkoholijuoman rajat ylittävänä etämyyntinä;

21) *etäostolla* ostoja, jossa yksityishenkilö hankkii alkoholijuomia toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta etäviestimen välityksellä valmisteverotuslain (182/2010) 74 §:ssä säädetyllä tavalla.

Mitä säädetään valmistuksesta, koskee myös väkiviinan ja valmisteverotuslain mukaisesti verottoman alkoholijuoman jatkokäsittelyä ja astiointia.

4 §

Hyvän tavan vastaisten toimien kieltö

Alkoholipitoisten aineiden valmistuksessa, maahantuonnissa, myynissä ja markkinoinnissa ja niiden yhteydessä sopimuksen tai muun järjestelyn mukaisesti harjoitettavassa elinkeinotoiminnassa ja alkoholijuomien toimituksessa ei saa toimia hyvän tavan vastaisesti.

5 §

Luvanvarainen toiminta

Alkoholijuomia ei saa valmistaa, myydä eikä toimittaa ilman lupaa.

6 §

Poikkeukset luvanvaraisuudesta

Edellä 5 §:ssä säädetyistä poiketen:

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

1) enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien valmistus, myynti ja toimittaminen sekä rajat ylittävä etämyynti on sallittu;

7) väkiviinan maahantuonti ja hallussapito on sallittu, jos sitä kuljetetaan varastoimatta Suomen alueen kautta toiseen maahan ja kauttakuljetuksesta on ennen maahantuloa tehty ilmoitus Tullille;

8) käymisteitse valmistettujen enemmän kuin 2,8 tilavuusprosenttia ja enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien ja muulla tavoin valmistettujen enemmän kuin 2,8 tilavuusprosenttia ja enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien rajat ylittävä etämyynti on sallittu siten kuin 17 b §:ssä säädetään.

Alkoholiyhtiöllä on yksinoikeus alkoholijuomien vähittäismyyntiin 1 momentin 1—3 kohdassa, 17 ja 17 b §:ssä säädetyn poikkeuksin. (Uusi)

7 §

Lupaviranomaiset

Alkoholijuomien vähittäismyynti-, toimitus- ja anniskeluluvan myöntää hakemuksesta Lupa- ja valvontavirasto. Jos vähittäismyyntiluvan hakijan vähittäismyyntipaikka tai toimitusluvan hakijan toimipaikka sijaitsee Ahvenanmaan maakunnassa, luvan myöntää kuitenkin Ahvenanmaan valtionvirasto.

Muun luvan myöntää hakemuksesta Lupa- ja valvontavirasto.

Tässä laissa tarkoitetut ilmoitukset ja hyväksymishakemukset käsittelevä lupaviranomainen määräytyy 1 momentissa säädetyn mukaisesti.

11 §

Muutosten ilmoittaminen

Jos luvanhaltija päättää muuttaa toimintansa luonnetta tai laajuutta oleellisesti siten, että sille myönnetty lupa ei enää kata muuttunutta toimintaa, sen tulee hakea luvan muuttamista ennen muutoksen toteuttamista. Muutosta ei saa toteuttaa ennen kuin lupaviranomainen on hyväksynyt luvan muuttamisen.

Jos luvanhaltija supistaa toimintaansa tai lopettaa sen muutoin kuin tilapäisesti, luvanhaltijan on ilmoitettava asiasta lupaviranomaiselle kuukauden kuluessa toiminnan supistamisesta tai lopettamisesta.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään luvan muutoksen hakemisesta tai ilmoittamisesta, koskee myös tässä laissa tarkoitettuihin ilmoituksiin ja hyväksymisiin liittyviä muutoksia.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettuun lupahakemukseen, ilmoitukseen ja hyväksyntään koskevaan hakemukseen on liitettävä 13—20 §:ssä tarkoitettujen edellytysten arvioimiseksi tarpeellinen selvitys hakijasta, toiminnasta ja sen vaikutuksista sekä muista merkityksellisistä seikoista, jotka eivät jo ole asiaa käsittelevän viranomaisen käytössä. Lupaviranomainen voi vaatia tarpeellista lisäselvitystä luvan myöntämisen tai hyväksymisen edellytysten ja lupaa tai hyväksymistä koskevien määräysten, ehtojen ja rajoitusten tarpeellisuuden arvioimiseksi. Selvitystä voidaan vaatia tässä tarkoituksessa myös siitä muutokseen liittyvästä toiminnasta, joka säilyy ennallaan.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset luvan ja hyväksyntöjen muuttamista koskevaan hakemukseen sekä muutosilmoitukseen vaadittavista tiedoista.

12 §

Luvan myöntämisen yleiset edellytykset

Tämän lain mukainen valmistus-, maahantuonti-, käyttö-, tukkumyynti-, vähittäismyynti-, toimitus- ja anniskelulupa on myönnettävä elinkeinotoimintalain (565/2023) 2 §:n 1 momentissa tai 3 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetulle luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, jolla on tässä laissa säädetty hakijaan liittyvät ja toiminnan harjoittamiseen tarvittavat edellytykset.

17 §

Alkoholijuomien vähittäismyyntilupa ja sen myöntämisen edellytykset

Käymisteitse valmistetun enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän ja muulla tavoin valmistetun enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän alkoholijuoman vähittäismyyntilupa koskee vähittäismyyntiä yhden vähittäismyyntipaikan sisätiloissa, ja se myönnetään:

1) monipuolista valikoimaa päivittäin tarvittavia elintarvikkeita rakentamislain (751/2023) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetussa rakennuskohteessa muutoin kuin tilapäisesti myyvälle hakijalle, jos alkoholijuomien myynnin osuus elinkeinotoiminnassa ei ole selvästi muiden elintarvikkeiden myynnin osuutta suurempi;

Tilaviinin ja käsityöläisöljen vähittäismyyntilupa koskee vähittäismyyntiä yhden vähittäismyyntipaikan sisätiloissa ja se myönnetään kyseisten alkoholijuomien valmistajalle sen rakentamislain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetussa rakennuskohteessa sijaitsevan valmistuspaikan, jossa alkoholijuoman käyminen on tapahtunut, yhteyteen tai välittömään läheisyyteen. Vähittäismyyntipaikassa saadaan myydä myös 1 momentissa tarkoitettuja alkoholijuomia.

Vähittäismyyntiluvassa voidaan määritellä rakentamislain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetussa rakennuskohteessa sijaitsevia noutopisteitä, joista alkoholijuomia saa luovuttaa toimitukseen.

17 a §

Alkoholijuomien toimituslupa ja sen myöntämisen edellytykset

Käymisteitse valmistetun enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän ja muulla tavoin valmistetun enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän alkoholijuoman toimituslupa koskee kotimaan vähittäismyynnistä, alkoholiyhtiöstä tai rajat ylittävstä etämyynnistä myydyn alkoholijuoman kuljetusta ja luovutusta ostajalle tai muulle vastaanottajalle. Lupa myönnetään, jos hakija on laatinut:

- 1) 56 §:ssä tarkoitetun omavalvontasuunnitelman; ja
- 2) selvityksen siitä, miten se varmistuu siitä, että sen lukuun toimivilla alkoholijuoman toimitajilla on 57 §:n 3 momentissa tarkoitettu toimituspassi.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

Lupaviranomainen saa määrätä alkoholijuomien toimituslupa- ehtoja ja rajoituksia, jos se on välttämätöntä valvonnan turvaamiseksi tilanteissa, joissa viranomaisella on aihetta olettaa, ettei alkoholijuomien toimituslupan haltija tai sen lukuun toimiva alkoholijuomien toimittaja noudata laissa säädettyjä velvollisuuksiaan alkoholijuomien toimituksessa tai luovutuksessa. Lupaehdot ja rajoitukset voivat koskea luovutuksessa käytettävää ikäraja- valvonnan ja päihtymistilan seuranta- ta, **toimitettavien alkoholijuomien enimmäismäärää kuljetuksissa**, omavalvontaa tai valvontavi- ranomaiselle toimitettavia tietoja.

Edellä 2 momentissa tarkoitettut ehdot ja rajoitukset on mitoitettava siten, että ne eivät estä ei- vätkä kohtuuttomasti vaikeuta luvan haltijan toiminnan harjoittamista. Jos ehtoja ja rajoituksia asetetaan luvan haltijan käynnissä olevaan toimintaan, ne saadaan määrätä tulemaan voimaan ai- kaisintaan 30 päivän kuluttua päätöksen tiedoksiannosta. Lupaviranomaisen on luvan haltijan ha- kemuksesta muutettava lupaan liitettyjä ehtoja ja rajoituksia tai poistettava ne viipymättä, jos toi- minnan luonne tai muut erityiset olosuhteet ovat muuttuneet siten, etteivät ehdot ja rajoitukset ole enää välttämättömiä.

Lupaviranomainen voi vaatia luvan hakijalta välttämättömiä lisäselvityksiä edellä 2 momentis- sa tarkoitettujen ehtojen ja rajoitusten tarpeellisuuden arvioimiseksi. (Uusi 4 mom.)

17 b §

Alkoholijuoman rajat ylittävä etämyynti

Käymisteitse valmistettujen enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien ja muulla tavoin valmistettujen enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholi- juomien rajat ylittävä etämyynti on sallittua. Enemmän kuin 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoho- lia sisältävien alkoholijuomien etämyynti on kuitenkin sallittua vain, jos etämyyjä tekee ilmoi- tuksen toiminnan aloittamisesta Lupa- ja valvontavirastolle. Ilmoitus on tehtävä ennen rajat ylit- tävästä etämyynnistä myydyin alkoholijuoman toimitukseen lähettämistä. Ilmoituksessa tulee olla etämyyjän yhteystiedot. Rajat ylittävän etämyynnin kautta ostettuja alkoholijuomia saa luovuttaa alkoholijuoman ostajalle tai muulle vastaanottajalle vain alkoholijuoman toimittaja. Alkoholijuo- man toimittaja saa luovuttaa alkoholijuoman vastaanottajalle vain, jos lähetyksessä on valmiste- verotuslain 80 §:n 1 momentissa tarkoitettu kuljetuksen yksilöivä verotunniste tai valmistevero- tuslain 80 §:n 3 momentissa tarkoitettu veroedustajan valmisteveronumero. Alkoholijuoman etä- myyjän on huolehdittava siitä, että toimitukseen merkitään sen sisältävän alkoholijuomaa. ~~Jos toimitus sisältää väkevää alkoholijuomaa, alkoholijuoman etämyyjän on huolehdittava myös sii- tä, että tämä merkitään toimitukseen.~~

Alkoholijuoman etämyyjän valmisteverovelvollisuudesta säädetään valmisteverotuslaissa.

26 §

Vähittäismyyntipaikka ja vähittäismyyntiluvan myöntäminen

Alkoholiyhtiön vähittäismyyntipaikan hyväksyy alkoholiyhtiön hakemuksesta Lupa- ja val- vontavirasto. Jos myyntipaikka sijaitsee Ahvenanmaan maakunnassa, myyntipaikan hyväksyy kuitenkin Ahvenanmaan valtionvirasto. Päätöksessä voidaan määritellä rakentamislain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettussa rakennuskohteessa sijaitsevia noutopisteitä, joista alkoholijuomia saa luo-

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

vuttaa toimitukseen. Myyntipaikkaa ei saa hyväksyä, jos sen sijainnista aiheutuu kohtuutonta haittaa asuinympäristölle.

32 §

Alkoholijuomien maahantuonti

Etäosto ja muu valmisteverotuslain 74 §:ssä tarkoitettu yksityishenkilön hankinta ovat sallittuja. Alkoholijuoman rajat ylittävistä etämyynnistä säädetään 17 b §:ssä.

5 luku

Alkoholijuomien vähittäismyynti, toimitus ja anniskelu

35 §

Alkoholijuomien vähittäismyyntipaikka

Yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien vähittäismyyntiä saa harjoittaa vain luovuttamalla niitä asiakkaalle tai alkoholijuoman toimitusluvan haltijalle **tai tämän lukuun toimivalle** kotimaan vähittäismyynnistä tai alkoholiyhtiöstä. Vähittäismyyntiä tulee voida jälkikäteen todentaa alkoholijuomaa toimittavan toimitusluvan haltijan nimi ja lupanumero. Vähittäismyyntiluvan haltija saa myydä vain luvassa tarkoitettuja alkoholijuomia.

Yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa ei saa nauttia vähittäismyyntiluvan haltijan hallitsemalla vähittäismyyntipaikan sisä- tai ulkoalueella eikä tämän alueen välittömässä läheisyydessä, ellei laissa toisin säädetä. Luvanhaltijan on tarvittaessa merkittävä alue, jossa alkoholijuoman nauttiminen on kielletty.

Vähittäismyyntiluvanhaltijan ja alkoholiyhtiön on huolehdittava siitä, että toimitukseen merkitään sen sisältävän alkoholijuomaa. ~~Jos toimitus sisältää väkevää alkoholijuomaa, alkoholiyhtiön on huolehdittava siitä, että myös tämä merkitään toimitukseen.~~

Vähittäismyyntiä, alkoholiyhtiön ja etämyyntiä on varmistettava verkko-oston yhteydessä vahvalla sähköisellä tunnistamisella, että ostaja ei ole alle 18-vuotias. (Uusi 4 mom.)

35 a §

Alkoholijuomien toimitus

Alkoholijuomien toimitus on sallittua vain, jos alkoholijuoma on ostettu ja vastaanotettu kotimaan vähittäismyynnistä, alkoholiyhtiöstä tai rajat ylittävistä etämyynnistä. Alkoholijuoman toimittajan tulee luovuttaa alkoholijuoma ostajalle tai muulle vastaanottajalle henkilökohtaisesti. **Alkoholijuomia saa toimittaa vain koti- tai yritysosoitteisiin.** Alkoholijuoman toimittaja saa vastaanottaa sekä luovuttaa kotimaan vähittäismyynnistä, **alkoholiyhtiöstä tai rajat ylittävistä etämyynnistä** hankitun alkoholijuoman ostajalle tai muulle vastaanottajalle vain, jos kyse on käy-

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

misteitse valmistetusta, enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävästä alkoholijuomasta tai muulla tavoin valmistetusta, enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävästä alkoholijuomasta. ~~Enemmän kuin 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän käymisteitse valmistetun alkoholijuoman ja enemmän kuin 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän muulla tavoin valmistetun alkoholijuoman toimitus on sallittua vain, jos alkoholijuoma on ostettu ja vastaanotettu alkoholiyhtiöstä tai rajat ylittävästä etämyynnistä.~~

Alkoholijuoman toimitusluvan haltijan tulee voida jälkikäteen todentaa, miltä vähittäismyyntiluvan haltijalta tai etämyyjältä taikka mistä alkoholiyhtiön vähittäismyyntipaikasta alkoholijuomia on otettu vastaan luovutettaviksi.

Alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulee tarkastaa vastaanottajan ikä 40 §:n 1 momentissa tarkoitettua asiakirjasta. Vastaanottajan ikä ja alkoholijuoman luovutusaika on kirjattava luvanhaltijan rekisteriin. Tiedot on säilytettävä luvanhaltijan rekisterissä kahden vuoden ajan tarkastuksen suorittamisesta, minkä jälkeen ne on poistettava. Alkoholijuomia ei saa luovuttaa, jos vastaanottaja kieltäytyy todistamasta ikänsä. Alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulee tarkastaa, ettei luovuttamiselle ole 37 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyjä esteitä. (Uusi 3 mom.)

Jos alkoholijuomaa ei saa luovuttaa 3 momentin tai 37 §:ssä säädetyn toimituskiellon vuoksi, alkoholijuoma on palautettava myyjälle tai toimitettava asiakkaalle myöhemmin 42 a §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuna aikana. Jos alkoholijuomaa ei saa luovuttaa 37 §:n 1 momentin 1 kohdassa tai 2 momentissa säädetyn toimituskiellon vuoksi, se on kuitenkin palautettava myyjälle.

Toimitusluvanhaltija ei saa kohdistaa alkoholijuomaa toimittavaan taloudellisia tai työnjohdollisia seuraamuksia, jos tämä kieltäytyy 37 §:n nojalla luovuttamasta alkoholijuomaa.

37 §

Vähittäismyynti-, toimitus- ja anniskelukiellot sekä luovutuskiellot muussa elinkeinotoiminnassa

Alkoholijuomaa ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa vähittäismyynnissä, toimituksessa eikä anniskelussa:

- 1) alle 18-vuotiaalle;
- 2) henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi;
- 3) jos on perusteltu syy olettaa alkoholijuoman luvaton luovuttamista tai välittämistä.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa säädetystä poiketen väkevää alkoholijuomaa ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa vähittäismyynnissä ~~eikä alkoholijuomien toimituksessa~~ alle 20-vuotiaalle.

Alkoholijuomien hallussapitoa ja nauttimista anniskelupaikassa ei saa sallia henkilölle, joka on alle 18-vuotias, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi.

Alkoholijuomaa ei saa toimittaa:

- 1) terveydenhuollon palveluyksiköihin;
- 2) päihdehuollon yksiköihin;
- 3) lastensuojelulain (417/2007) 57 §:ssä tarkoitettujen lastensuojelulaitosten asuinyksiköihin;
- 4) varhaiskasvatuksen järjestämispaikkoihin;
- 5) esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavan oppilaitoksen sisätilaan tai oppilasasuntolaan taikka tällaisen oppilaitoksen käytössä olevalle ulkoalueelle;
- 6) yleisille leikkikentille.

Alkoholijuomaa ei myöskään saa toimittaa 85 §:ssä tarkoitettuun paikkaan, jossa ei saa nauttia alkoholia, eikä tilaan tai paikkaan, joka on hyväksytty anniskelualueeksi. Jos kyseessä on paikka

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

tai tila, jossa voidaan alkoholilain 20 §:n perusteella anniskella ilmoituksella, alkoholijuomia ei saa toimittaa paikkaan tai tilaan, kun siellä anniskellaan.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään alkoholijuoman luovutuksesta, sovelletaan myös muussa elinkeinotoiminnassa kuin vähittäismyynnissä, toimituksessa ja anniskelussa.

38 §

Vähittäismyynnin, alkoholijuomien toimituksen ja anniskelun henkilökunta

Vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa sekä alkoholijuomien toimitusta koskevassa toiminnassa tulee olla toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen riittävästi henkilökuntaa tehokkaan valvonnan ja järjestyksenpidon toteuttamiseksi.

Vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa tulee olla paikalla luvanhaltijan määräämä luvanhaltijan edustaja, jos paikassa saa myydä tai nauttia yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia ja paikka on avoinna asiakkaille.

Alkoholijuomien toimittajilla tulee olla 57 §:n 3 momentissa tarkoitettu alkoholijuomien toimituspassi. Alkoholijuoman toimittajan tulee työskennellä toimitusluvanhaltijan johdon ja valvonnan alaisuudessa.

Henkilö, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta, ei saa toimia luvanhaltijan edustajana eikä myydä tai anniskella alkoholijuomaa. Henkilö, joka on täyttänyt 16 vuotta, saa kuitenkin luvanhaltijan edustajan välittömän valvonnan alaisena myydä alkoholijuomia 17 §:ssä tarkoitettussa vähittäismyyntipaikassa ja anniskella alkoholijuomia. Henkilö, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta, ei saa kuljettaa eikä luovuttaa alkoholijuomia asiakkaalle.

Alkoholijuomia myyvä tai toimittava ja alkoholijuomien vähittäismyynnin, toimituksen tai anniskelun valvontaan osallistuva henkilö ei tehtävässään saa olla alkoholin eikä muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alaisena.

39 §

Yleinen valvonta

Luvanhaltija ja hänen määräämänsä henkilö saa poistaa kieltoa rikkoneen tai selvästi päihtyneen henkilön luvanhaltijan hallitsemasta tilasta. Luvanhaltija ja hänen määräämänsä henkilö saa ottaa astian, joka on viety pois anniskelualueelta, kieltoa rikkoneen henkilön hallusta ja hävittää sen sisältämän alkoholijuoman.

Alkoholijuoman toimitusluvan haltijan ja alkoholijuomien toimittajan tulee valvoa 35 a, 37 ja 38 §:ssä säädettyjen kieltojen ja velvollisuuksien noudattamista.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

40 §

Iän todistaminen

Alkoholijuoman toimituksen ostaja on velvollinen todistamaan ikänsä ennen alkoholijuoman ostamista. Jos alkoholijuoman osto tapahtuu etäyhteyden välityksellä, on alkoholijuoman ostaja velvollinen todistamaan ikänsä vahvan sähköisen tunnistautumisen avulla. (Uusi 2 mom.)

Alkoholijuoman toimituksen vastaanottaja on lisäksi velvollinen ~~vaadittaessa~~ todistamaan ikänsä 1 momentissa tarkoitetulla asiakirjalla alkoholijuoman toimittajalle.

42 § (Uusi)

Vähittäismyyntiaika

Edellä 1 ja 2 momenttia ei sovelleta alkoholijuoman luovutukseen toimitusluvan haltijalle tai tämän lukuun toimivalle. (Uusi 4 mom.)

42 a §

Toimitusaika

Alkoholijuomia saa toimittaa vastaanottajalle vain kello 9:stä kello 21:een.

~~Alkoholiyhtiöstä hankitun alkoholijuoman luovutukseen vastaanottajalle sovelletaan kuitenkin, mitä 42 §:n 2 momentissa säädetään alkoholiyhtiön vähittäismyyntiajoista.~~

Alkoholijuoman saa luovuttaa vastaanottajalle aikaisintaan 24 tunnin kuluttua tilauksen tekemisestä. Luovutus on kuitenkin tehtävä 1 momentissa säädettyjen toimitusaikojen mukaisesti. (Uusi 2 mom.)

Jos alkoholijuomaa ei voida luovuttaa 1 ~~tai 2~~ momentissa tarkoitettuna aikana, alkoholijuoma on palautettava myyjälle taikka toimitettava asiakkaalle myöhemmin 1 ~~tai 2~~ momentissa tarkoitettuna aikana, jollei luovuttamatta jättäminen ole johtunut 37 §:n 1 momentin 1 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitetusta syystä.

Edellä 1—3 momenttia ei sovelleta enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviin alkoholijuomiin. (Uusi 4 mom.)

45 §

Anniskelun valvonta eräissä tapauksissa

Alkoholijuomien anniskelua saa harjoittaa 19 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa 41 §:n 2 momentin estämättä ja majoitushuoneessa lisäksi 36 §:n 2 ja 3 momentin ja 43 §:n estämättä, jos tarjolla olevien alkoholijuomien määrä on rajoitettu asiakasmäärän ja anniskelun valvonnan vaatimusten mukaisesti.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

Edellä 3 momentissa tarkoitetusta alkoholijuomien määrän rajoittamisesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

46 §

Alkoholijuomien hankkiminen

Kun yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia hankitaan vähittäismyyntiin tai anniskeluun 30 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, ostajan on ilmoitettava myyjälle lupanumeronsa.

Vähittäismyyntiluvanhaltija saa myydä alkoholijuomia anniskeluluvanhaltijalle anniskeluun. Anniskeluluvanhaltijan on tällöin ilmoitettava hankintansa valvontaviranomaiselle 62 §:n 5 momentissa tarkoitetulla tavalla. (Uusi)

50 §

Markkinoinnin sääntely

~~Alkoholijuoman markkinointi sekä sen liittäminen muun tuotteen tai palvelun markkinointiin on kiellettyä, jos:~~

~~1) se toteutetaan sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa (917/2014) tarkoitetussa televisio- tai radiotoiminnassa kello 7:n ja 22:n välisenä aikana tai kuvaohjelman, jonka ikäraja on kuvaohjelmalain (710/2011) mukaan alle 18 vuotta, elokuvateatterissa tapahtuvan julkisen esittämisen yhteydessä;~~

~~2) se toteutetaan tai kohdistetaan yleisölle järjestyslain (612/2003) 1 §:n 1 kohdassa tarkoitetulla yleisellä paikalla.~~

~~Mitä edellä 1 momentin 2 kohdassa säädetään yleisellä paikalla toteutetusta tai yleisölle kohdistetusta alkoholijuoman markkinoinnin kiellosta, ei koske miedon alkoholijuoman markkinointia:~~

~~1) kokoontumislain (530/1999) 2 §:n 3 momentissa tarkoitetussa yleisötilaisuudessa ja siihen pysyvästi käytettävässä paikassa;~~

~~2) kansainvälisessä liikenteessä käytettävässä aluksessa;~~

~~3) vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa;~~

~~4) vähittäismyynti- ja anniskelupaikan ulkopuolella juoman saatavuuden ja hinnan ilmoittamisen osalta.~~

~~Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, väkevän alkoholijuoman markkinointi on kielletty:~~

~~1) televisio- ja radiotoiminnassa;~~

~~2) elokuvateatterissa tapahtuvan kuvaohjelman julkisen esittämisen yhteydessä;~~

~~3) painetuissa sanoma- ja aikakauslehdissä;~~

~~4) järjestyslain 1 §:n 1 kohdassa tarkoitetulla yleisellä paikalla muutoin kuin väkevän alkoholijuoman vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa.~~

~~Alkoholijuoman markkinointi sekä sen liittäminen muun tuotteen tai palvelun markkinointiin on kielletty, jos:~~

~~1) se kohdistuu alaikäisiin tai muihin henkilöihin, joille alkoholijuomaa ei 37 §:n mukaan saa myydä, tai siinä kuvataan tällaisia henkilöitä;~~

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

~~2) se on hyvän tavan vastaista, siinä käytetään kuluttajan kannalta sopimatonta menettelyä taikka annetaan muutoin alkoholista, sen käytöstä, vaikutuksista tai muista ominaisuuksista tuotteen vastaista tai harhaanjohtavaa tietoa;~~

~~3) siinä yhdistetään alkoholin käyttö ajoneuvolla ajamiseen;~~

~~4) siinä korostetaan alkoholijuoman alkoholipitoisuutta myönteisenä ominaisuutena;~~

~~5) siinä kuvataan alkoholin runsas käyttö myönteisesti taikka raittius tai alkoholin kohtuukäyttö kielteisesti;~~

~~6) siinä luodaan kuva, että alkoholin käyttö lisää suorituskykyä taikka edistää sosiaalista tai seksuaalista menestystä;~~

~~7) siinä luodaan kuva, että alkoholilla on lääkinnällisiä tai terapeuttisia ominaisuuksia tai että se piristää, rauhoittaa tai on keino ristiriitojen ratkaisemiseksi;~~

~~8) siinä käytetään kuluttajan osallistumista peliin, arpajaisiin tai kilpailuun;~~

~~9) sen kaupallinen toteuttaja käyttää hallitsemassaan tietoverkon palvelussa kuluttajien tuottamaa sanallista tai kuvallista sisältöä tai saattaa palvelun välityksellä kuluttajien jaettavaksi tuottamaansa tai kuluttajien tuottamaa sanallista tai kuvallista sisältöä.~~

~~Edellä 1, 3 ja 4 momenttia ei sovelleta sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annettussa laissa (460/2003) tarkoitettuun julkaisu- ja ohjelmatoimintaan, jota muu kuin Suomeen sijoittautunut elinkeinonharjoittaja harjoittaa ulkomailla ja joka on tarkoitettu vastaanotettavaksi yksinomaan muualla kuin Suomessa tai samansisältöisenä vastaanottajan maasta riippumatta. Säännöksiä sovelletaan kuitenkin, jos ulkomailta harjoitettu alkoholijuomien markkinointi on tarkoitettu vastaanotettavaksi erityisesti Suomessa ja toiminnanharjoittaja on sijoittautunut toiseen Euroopan talousalueella sijaitsevaan valtioon Suomen lainsäädännön kiertämiseksi.~~

50 §

Markkinoinnin sääntely

Miedon alkoholijuoman markkinointi sekä sen liittäminen muun tuotteen tai palvelun markkinointiin on kiellettyä, jos:

1) se kohdistuu alaikäisiin tai muihin henkilöihin, joille alkoholijuomaa ei 37 §:n mukaan saa myydä, tai siinä kuvataan tällaisia henkilöitä;

2) siinä yhdistetään alkoholin käyttö ajoneuvolla ajamiseen;

3) siinä korostetaan alkoholijuoman alkoholipitoisuutta myönteisenä ominaisuutena;

4) siinä kuvataan alkoholin runsasta käyttöä myönteisesti taikka raittius tai alkoholin kohtuukäyttö kielteisesti;

5) siinä luodaan kuva, että alkoholin käyttö lisää suorituskykyä taikka edistää sosiaalista tai seksuaalista menestystä;

6) siinä luodaan kuva, että alkoholilla on lääkinnällisiä tai terapeuttisia ominaisuuksia tai että se piristää, rauhoittaa tai on keino ristiriitojen ratkaisemiseksi;

7) se on hyvän tavan vastaista, siinä käytetään kuluttajan kannalta sopimatonta menettelyä taikka annetaan muutoin alkoholista, sen käytöstä, vaikutuksista tai muista ominaisuuksista tuotteen vastaista tai harhaanjohtavaa tietoa;

8) se toteutetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) mukaisessa televisio- ja radiotoiminnassa kello 7—22 tai kuvaohjelman, jonka ikäraja on kuvaohjelmalain (710/2011) mukaan alle 18 vuotta, elokuvateatterissa tapahtuvan julkisen esittämisen yhteydessä;

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

9) se toteutetaan tai kohdistetaan yleisölle järjestyslaissa (612/2003) tarkoitetulla yleisellä paikalla;

10) siinä käytetään kuluttajan osallistumista peliin, arpajaisiin tai kilpailuun;

11) sen kaupallinen toteuttaja käyttää hallitsemassaan tietoverkon palvelussa kuluttajien tuottamaa sanallista tai kuvallista sisältöä tai saattaa palvelun välityksellä kuluttajien jaettavaksi tuottamaansa tai kuluttajien tuottamaa sanallista tai kuvallista sisältöä;

12) se toteutetaan tietoverkon palvelussa vaikuttajamarkkinointina; (Uusi)

13) se perustuu käyttäjän muiden ostosten tai ostohistorian seurantaan. (Uusi)

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen väkevää alkoholijuomaa saa markkinoida 2 momentissa säädettyin rajoituksin:

1) väkevien alkoholijuomien valmistus-, vähittäismyynti- ja anniskelupaikoissa;

2) painetussa tai tietoverkossa esitetyssä vähittäismyynti- tai anniskeluhinnastossa sekä valmistajan tai tukkumyyjän tuoteluettelossa siten, että kaikki saatavilla olevat juomat esitellään kuluttajille yhdenmukaisella tavalla; sekä

3) muutoinkin alkoholijuomien myyntiin osallistuville, ei kuitenkaan kuluttajille avoimena olevassa tietoverkossa.

Edellä 2 momentin 9 kohdassa säädetty kielto ei koske miedon alkoholijuoman markkinointia muutoin 2 momentissa säädettyin rajoituksin:

1) kokoontumislaissa (530/1999) tarkoitetussa yleisötilaisuudessa ja siihen pysyvästi käytettävässä paikassa;

2) kansainvälisessä liikenteessä käytettävässä aluksessa;

3) vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa;

4) vähittäismyynti- ja anniskelupaikan ulkopuolella juoman saatavuuden ja hinnan ilmoittamisen osalta.

Edellä 1 ja 2 momenttia ei sovelleta sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annettussa laissa (460/2003) tarkoitettuun julkaisu- ja ohjelmatoimintaan, jota muu kuin Suomeen sijoittautunut elinkeinonharjoittaja harjoittaa ulkomailla ja joka on tarkoitettu vastaanotettavaksi yksinomaan muualla kuin Suomessa tai samansisältöisenä vastaanottajan maasta riippumatta. Säännöksiä sovelletaan kuitenkin, jos ulkomailta harjoitettu alkoholijuomien markkinointi on tarkoitettu vastaanotettavaksi erityisesti Suomessa ja toiminnanharjoittaja on sijoittautunut toiseen Euroopan talousalueella sijaitsevaan valtioon Suomen lainsäädännön kiertämiseksi.

51 §

Hinnoittelu ja hinnan ilmoittaminen

Kahden tai useamman alkoholijuomapakkauksen tai -annoksen tarjoaminen alennettuun yhteishintaan vähittäismyynnissä, toimituksessa ja anniskelussa on kielletty.

Alkoholijuoman hinnasta annettavan hyvityksen, joka lasketaan alkoholijuomien tai muiden kulutushyödykkeiden ja palveluiden ostojen perusteella, tarjoaminen ja maksaminen vähittäismyynnissä, toimituksessa ja anniskelussa on kielletty.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

55 §

Denaturoimattoman alkoholivalmisteiden valmistus, maahantuonti ja myynti

Sellaiseen kiinteää ainetta olevaan tai kiinteää ainetta sisältävään alkoholivalmisteeseen, joka on tarkoitettu nautittavaksi sellaisenaan tai joka voidaan saada juotavaksi erottamalla siitä ainesosia tai lisäämällä siihen nestettä, sovelletaan alkoholijuomien vähittäismyyntiä, toimitusta, anniskelua, rajat ylittävää etämyyntiä ja markkinointia koskevia säännöksiä, jos valmisteen kokonaisalkoholipitoisuus on enemmän kuin 2,8 painoprosenttia. Valmisteen alkoholipitoisuutena tilavuusprosentteina pidetään tällöin sen alkoholipitoisuutta painoprosentteina.

57 §

Henkilökunnan osaaminen

Luvanhaltijan ja alkoholiyhtiön on osana omavalvontaansa huolehdittava siitä, että sen henkilökunta ja toimitusluvanhaltijan lukuun toimiva alkoholijuoman toimittaja tuntee tässä laissa säädetty ja omavalvontasuunnitelmassa määrätty velvoitteensa. Luvanhaltijan ja alkoholiyhtiön on pidettävä kirjaa tässä laissa tarkoitettussa toiminnassa työskentelevien henkilöiden koulutuksesta ja osaamisesta ja pyydettyä esitettävä tiedot valvontaviranomaiselle.

Anniskeluluvanhaltijan on huolehdittava siitä, että sen 38 §:ssä tarkoitettulla edustajalla on alkoholilain tuntemista osoittava Lupa- ja valvontaviraston hyväksymän mallin mukainen todistus (*anniskelupassi*).

Alkoholijuoman toimitusluvanhaltijan on huolehdittava siitä, että sen lukuun toimivalla alkoholijuoman toimittajalla on tämän lain toimitusta koskevan sääntelyn ja toimitusta koskevien toimintaohjeiden tuntemista osoittava Lupa- ja valvontaviraston hyväksymän mallin mukainen todistus (*toimituspassi*).

58 §

Alkoholilain tuntemista osoittavan todistuksen myöntäminen

Anniskeluluvanhaltijan edustajan pätevyys voidaan todistaa anniskelupassilla tai todistuksella tutkinnosta, joka on sisältänyt vastaavat tiedot kuin anniskelupassikoe. Anniskelupassin myöntää ammattikorkeakoululaissa tarkoitettu ammattikorkeakoulu, joka järjestää ravintola-alan koulutusta, taikka ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitettu koulutuksen järjestäjä, joka järjestää ravintola-alan koulutusta. Anniskelupassi myönnetään henkilölle, joka on suorittanut hyväksyttävästi anniskelupassikokeen.

Alkoholijuoman toimittajan pätevyys voidaan todistaa toimituspassilla. Toimituspassin voi myöntää ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu koulutuksen järjestäjä, vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu oppilaitos, ammattikorkeakoululaissa tarkoitettu ammattikorkeakoulu tai yliopistolaissa tarkoitettu yliopisto. Toimituspassin myöntävän toimijan tulee tarjota toimituspassikokeita suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Toimituspassi myönnetään henkilölle, joka on suorittanut hyväksyttävästi toimituspassikokeen.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla ammattikorkeakoululla ja koulutuksen järjestäjällä on oikeus periä anniskelupassikokeesta maksu, joka vastaa enintään kokeen järjestämisestä aiheutuvia todellisia kustannuksia. Anniskelupassi voidaan yhdistää elintarvikelain 19 §:ssä tarkoitettun hygieniapassin kanssa. Edellä 2 momentissa tarkoitettulla toimituspassin myöntävällä toimijalla on oikeus periä toimituspassikokeen järjestämisestä ja toimituspassin myöntämisestä maksu.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen kokeiden sisällöstä ja arvioinnista, 1 momentissa tarkoitettua koetta vastaavista tutkinnoista sekä Ahvenanmaan maakunnassa myönnetyn todistuksen hyväksymisestä 1 momentissa tarkoitettuksi todistukseksi.

60 §

Valvonta ja siihen liittyvä ohjaus

Lupa- ja valvontavirasto valvoo alkoholijuomien vähittäismyyntiä, toimitusta, anniskelua, markkinointia ja rajat ylittävää etämyyntiä koko maassa sekä ilmaislaisissa (864/2014) ja merilaisissa (674/1994) tarkoitetuilla aluksilla, joilla on Suomen kansallisuus.

Lupa- ja valvontaviraston tehtäviin kuuluvat myös:

4) anniskelupassi- ja toimituspassikokeeseen liittyvä oppilaitosten ja muiden toimijoiden ohjaus;

5) tässä laissa säädettyt muut tehtävät.

Ahvenanmaan maakunnassa alkoholijuomien vähittäismyyntiä, toimitusta ja markkinointia valvoo Ahvenanmaan valtionvirasto.

62 §

Tarkastus- ja tiedonsaantioikeus

Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus tehdä koeostoja, jos se on tarpeellista alkoholijuoman toimitusta koskevan 37 §:n 1 momentin 1 kohdan tai 37 §:n 2 momentin mukaisen luovutuskiellon taikka 42 a §:n 1 momentin mukaisen toimitusajan noudattamisen valvomiseksi. Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus hyödyntää täysi-ikäisiä vapaaehtoisia koeostojen suorittamisessa. Vapaaehtoisia voidaan käyttää sellaisten alkoholijuomien koeostoissa, joita heillä on lain nojalla oikeus ostaa. Vapaaehtoiseen koeostajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettua koeostoa. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus saada vähittäismyyntiluvanhaltijalta alkoholijuoman toimituksen suorittavan toimitusluvan haltijan nimi sekä lupanumero.

Luvan haltijan on toimitettava määräajoin valvontaviranomaisille myyntiään ja muuta toimintaansa koskevat valvonnan ja toiminnan riskien arvioimisen kannalta tarpeelliset ilmoitukset ja tiedot. Tarkemmat säännökset ilmoitusten ja tietojen toimittamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

Valvontaviranomaisella on valvontaa varten oikeus saada toimitusluvan haltijalta alkoholijuoman toimituksen suorittaneen toimittajan nimi ja yhteystiedot.

63 §

Tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisilla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä valtion ja kunnan viranomaisilta sekä Kansaneläkelaitokselta, Työllisyysrahastolta ja Eläketurvakeskuk-selta tiedot, jotka ovat välttämättömiä:

Valvontaviranomaisilla on lisäksi oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitetusta sakkorekisteristä maini-tun lain 47 §:n 1—3 kohdassa tarkoitetut tiedot, jotka ovat tarpeen tämän lain 13 §:ssä tai 72 §:n 3 momentin 3 kohdassa tarkoitetun luvan edellytysten selvittämistä varten tai 71 §:n 3 momentissa säädetyn kaksoisrangaistavuuden kiellon selvittämiseksi.

64 §

Tietojen antaminen

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään, Lupa- ja valvontavirasto voi julkaista tietoverkossa luvan- ja hyväksynnänhaltijan sekä ilmoituksen tekijän nimen, lupa-, hyväksyntä- ja ilmoitusnumeron, yritys- ja yhteisötunnuk-sen sekä toimipaikan nimen ja osoitetiedot.

65 § (Uusi)

Valvontaviranomaisilla on oikeus saada muilta viranomaisilta virka-apua tämän lain ja sen no-jalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi ja täytäntöönpanemiseksi. Valvontavi-ranomaisilla on lisäksi oikeus saada maksutta poliisilta virka-apua tämän lain ja sen nojalla an-nettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi ja täytäntöönpanemiseksi.

71 §

Seuraamusmaksu

Lupaviranomainen voi määrätä luvanhaltijan tai ilmoitusvelvollisen maksamaan vähintään 300 euron ja enintään 20 000 euron seuraamusmaksun, jos:

7) 11 §:ssä tarkoitettua velvollisuutta ilmoittaa muutoksista, 56 §:ssä säädettyä kirjanpitovel-vollisuutta tai velvollisuutta pitää omavalvontasuunnitelma ajan tasalla taikka 62 §:n 5 momen-tissa säädettyä ilmoitusten ja tietojen toimittamista koskevaa velvollisuutta ei ole kehotuksista huolimatta noudatettu;

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

8) alkoholijuomien toimituksessa on rikottu 5 luvussa tai 57 §:ssä luvanhaltijalle säädettyjä velvollisuuksia taikka 17 a §:n nojalla asetettuja ehtoja tai rajoituksia.

Lupa- ja valvontavirasto voi määrätä etämyyjän maksamaan vähintään 300 euron ja enintään 20 000 euron seuraamusmaksun, jos tämä rikkoo 17 b §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuuttaan merkitä toimitukseen sen sisältävän alkoholijuomaa.

Etämyyjälle määrättävään seuraamusmaksuun sovelletaan, mitä 2—4 momentissa säädetään.

72 §

Luvan peruuttaminen

Lupaviranomainen voi peruuttaa tämän lain mukaisen luvan määräajaksi, jos:

1) toiminnanharjoittaja huomautuksen antamisen tai seuraamusmaksun määräämisen jälkeen jatkaa 71 §:n 1 momentin 1—6 tai 8 kohdassa tarkoitettua velvollisuutensa rikkomista tai laiminlyöntiä ja menettelyä on pidettävä olennaisena; tai

2) toiminnanharjoittaja rikkoo tässä laissa säädettyjä olennaisia velvollisuuksiaan tavalla, joka osoittaa ilmeistä piittaamattomuutta 56 §:ssä tarkoitettuja velvollisuuksiaan kohtaan.

Määräajan pituudesta määrättäessä otetaan huomioon erityisesti peruuttamisen perusteena olevan toiminnan vakavuus ja teko-olosuhteet.

Lupaviranomainen voi peruuttaa tämän lain mukaisen luvan tai hyväksymisen pysyvästi, jos:

1) toiminnanharjoittaja seuraamusmaksun määräämisen tai määräaikaisen luvan peruuttamisen jälkeen jatkaa velvollisuutensa rikkomista tai laiminlyöntiä tahallisesti ja menettely on ollut myös kokonaisuutena arvostellen törkeää;

2) toiminnanharjoittaja rikkoo tätä lakia vakavaa vaaraa ihmisten terveydelle aiheuttavalla teolla tai laiminlyönnillä ja menettely on ollut kokonaisuutena arvostellen törkeää; tai

3) luvan tai hyväksymisen edellytykset eivät ole voimassa eikä tilannetta ole korjattu asetetussa määräajassa.

72 a §

Luvan voimassaolon päättyminen

Lupaviranomaisen on merkittävä rekisteriin tämän lain mukainen lupa tai hyväksyminen päättyneeksi, jos toiminnanharjoittaja on lopettanut toimintansa muutoin kuin tilapäisesti.

Toistaiseksi voimassa olevan luvan tai hyväksynnän haltijan konkurssipesällä tai kuolinpesällä on oikeus jatkaa toimintaa enintään yhden vuoden ajan konkurssin alkamisesta tai kuolemasta. Määräaikaisena voimassa olevan luvan tai hyväksynnän haltijan konkurssipesällä tai kuolinpesällä on oikeus jatkaa toimintaa enintään määräaikaisuuden loppuun saakka, kuitenkin enintään yhden vuoden ajan konkurssin alkamisesta tai kuolemasta. Toiminnan jatkamisesta on ilmoitettava lupaviranomaiselle viipymättä konkurssiin asettamisen tai kuoleman jälkeen.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

74 §

Lupa- ja valvontaviraston perimät maksut

Lupa- ja valvontavirasto perii tämän lain noudattamisen valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi vuotuisen valvontamaksun:

6) 17 §:ssä tarkoitetun vähittäismyyntiluvan haltijalta ja alkoholiyhtiöltä vähittäismyynnin valvonnasta (*vähittäismyynnin valvontamaksu*);

7) 17 a §:ssä tarkoitetun toimitusluvan haltijalta alkoholijuoman toimituksen valvonnasta (*toimituksen valvontamaksu*).

75 §

Ahvenanmaan valtionviraston perimät maksut

Ahvenanmaan valtionvirasto perii suorittamastaan valvonnasta vähittäismyynnin valvontamaksun ja toimitusluvan valvontamaksun.

84 §

Alkoholijuoman välittäminen ja luovuttaminen

Alkoholijuomaa ei saa välittää eikä luovuttaa palkkiota vastaan, ellei laissa toisin säädetä. Alkoholijuoman välittäminen ja luovuttaminen on kielletty myös ilman palkkiota henkilölle, jolle 37 §:n mukaan ei saa myydä alkoholijuomaa.

85 §

Kielto nauttia alkoholijuomia

Yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa ei saa nauttia, ellei laissa toisin säädetä:

90 §

Rangaistussäännökset

Alkoholirikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

1) rikkoo 37 §:n 1—3 momentissa säädetyn vähittäismyynti-, toimitus- tai anniskelukiellon taikka 37 §:n 6 momentissa säädetyn muussa elinkeinotoiminnassa tapahtuvan luovutuskiellon tai

2) vähittäismyynti- tai anniskeluluvan haltijana taikka 38 §:ssä tarkoitettuna luvanhaltijan edustajana rikkoo 35 tai 36 §:ssä säädettyä vähittäismyyntipaikan ja anniskelupaikan järjestyksen valvontaa koskevaa velvoitetta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 2 §:n 1, 2 ja 3 momentti, 3 §:n 1 momentin 11 ja 17—21 kohta sekä 4 momentti, 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 momentti, ~~6 §:n 1 momentin 1, 7 ja 8 kohta~~, 7 ja 12 §, 17 §:n 1 momentin 1 kohta sekä 2 ja 5 momentti sekä 17 a §, 26 §:n 1 momentti ja 84 § tulevat kuitenkin voimaan neljän kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta ja **6 §:n 1 momentin 1, 7 ja 8 kohta sekä 2 momentti**, 17 b §, 32 §:n 2 momentti, 35, 35 a, 37 ja 38 §, 39 §:n 3 momentti, 40 §:n 2 ja 3 momentti, 42 a §, 51 §:n 1 ja 2 momentti, 55 §:n 2 momentti, 57 §, 62 §:n 4 ja 6 momentti, 71 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohta sekä 5 ja 6 momentti, 74 §:n 2 momentin 7 kohta ja 3 momentti, 75 §:n 2 ja 3 momentti, 90 §:n 5 momentti sekä liitteen 6 a ja 7 kohta kuuden kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Alkoholilain (1102/2017) 28 §:n 3 momentti kumoutuu kuuden kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

Alkoholilain 74 ja 75 §:ssä tarkoitettujen valvontamaksujen

6 a. Alkoholijuomien toimituksen valvontamaksu

Alkoholijuomien toimituksen valvontamaksukausi on kalenterivuosi. Maksu peritään kaikilta luvanhaltijoilta, joiden lupa on ollut voimassa kyseessä olevan valvontamaksukauden aikana. Maksu muodostuu kiinteästä perusmaksusta ja toiminnan laajuudesta riippuvasta lisämaksusta seuraavasti:

Luvanhaltijakohtainen perusmaksu on 100 euroa.

Toiminnan laajuudesta riippuvan lisämaksun suuruus määräytyy valvontamaksukauden aikana lupaviranomaiselle vuosittain raportoitujen alkoholijuomien toimitusmäärien perusteella. Toimitusmääräkohtainen valvontamaksu on perusmaksun lisäksi 0,10 euroa toimitukselta vuodessa 1 000 kuljetuksen ylittävältä osalta. Maksu pyöristetään alaspäin lähimpään kymmeneen euroon.

Luvanhaltija on velvollinen ilmoittamaan lupaviranomaiselle tekemiensä toimitusten kokonaismäärän vuosittain 31.1. mennessä. Mikäli luvanhaltija ei tee ilmoitusta määräajassa, lupaviranomaisella on oikeus velvoittaa luvanhaltija 70 §:ssä säädetyn uhkasakon uhalla ilmoittamaan toimitusten kokonaismäärä. Lupaviranomaisen on esitettävä luvanhaltijalle muistutus ja annettava kohtuullinen aika edellä mainittujen tietojen ilmoittamiseksi ennen uhkasakon asettamista.

7. Valvontamaksujen perintä

Edellä 1—3 kohdassa tarkoitettujen valvontamaksujen laskutetaan jälkikäteen viimeistään 30.11. siten, että määriin perustuva laskenta-aika on 1.9.—31.8. Luvanhaltijalta ei peritä valvontamaksua, jos hänen toimintansa on loppunut viimeistään 31.3. ja jos hän on tehnyt siitä kirjallisen ilmoituksen säädetyssä ajassa. 4 kohdassa tarkoitettujen valvontamaksujen laskutetaan kalenterivuosittain etukäteen, kuitenkin viimeistään 31.3. Luvanhaltijalta ei peritä valvontamaksua sen kalenterivuoden osalta, jolloin hänen toimintansa on loppunut viimeistään 31.3., jos hän on tehnyt siitä kirjallisen ilmoituksen säädetyssä ajassa.

Uudelta vähittäismyynnin tai anniskelun luvanhaltijalta taikka uudesta anniskeluajan jatkamisesta koskevasta ilmoituksesta ei peritä valvontamaksua ensimmäisenä kalenterivuotena. Vähittäismyynnin, anniskelun ja anniskeluajan jatkamisen valvontamaksut laskutetaan kalenterivuosittain viimeistään 30.4., kun luvanhaltijalla on voimassa oleva lupa 1.4.

Edellä 6 a kohdassa tarkoitettujen valvontamaksujen laskutetaan jälkikäteen viimeistään 30.4. siten, että määriin perustuva laskenta-aika on edellinen kalenterivuosi.

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa ehdotettujen muutosten vaikutuksia alkoholin kulutukseen, väestön terveyteen, alkoholihaittoihin sekä perheisiin ja lapsiin ja ryhtyy tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

Helsingissä 5.6.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Krista Kiuru sd
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok
jäsen Maaret Castrén kok
jäsen Bella Forsgrén vihr
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ville Merinen sd
jäsen Aino-Kaisa Pekonen vas
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Anne Rintamäki ps
jäsen Päivi Räsänen kd
jäsen Pia Sillanpää ps
jäsen Oskari Valtola kok
jäsen Ville Väyrynen kok
jäsen Henrik Wickström r
varajäsen Milla Lahdenperä kok
varajäsen Pia Lohikoski vas

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Pirjo Kainulainen
valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen
valiokuntaneuvos Päivi Salo

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

Vastalause

Perustelut

Hallituksen esityksen tavoitteena on uudistaa alkoholilainsäädäntöä vastuullisesti vastaamaan muuttuneita kulutustottumuksia, digitalisoituvaa kaupankäyntiä sekä palveluiden monikanavaisuudesta. Esityksellä jatketaan suomalaisen alkoholipolitiikan pitkäjänteistä ja asteittaista uudistamista tavalla, jossa alkoholin saatavuuden hallittu kehittäminen yhdistyy tehokkaaseen lupamennettelyyn, valvontaan ja haittojen ehkäisyyn.

Esityksessä ehdotetaan, että alkoholijuomien vähittäismyyntiä ja anniskelua koskevan sääntelyn rinnalle luotaisiin uusi alkoholijuomien toimitusmahdollisuus. Jatkossa alkoholijuomia voitaisiin toimittaa kuluttajille kotiin luvanvaraisesti sekä kotimaasta että ulkomailta. Alkoholijuoman toimittaja saisi vastaanottaa sekä luovuttaa kotimaan vähittäismyynnistä hankitun alkoholijuoman ostajalle tai muulle vastaanottajalle vain, jos kyse on käymisteitse valmistetusta, enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävästä alkoholijuomasta tai muulla tavoin valmistetusta, enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävästä alkoholijuomasta. Enemmän kuin 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien ja enemmän kuin 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien muulla tavoin valmistettujen alkoholijuomien toimitus toimitusluvalla olisi sallittua vain, jos alkoholijuoma olisi ostettu ja noudeuttu alkoholiyhtiöstä tai rajat ylittävästä etämyynnistä. Alkoholijuomien toimitukset voisivat tapahtua esimerkiksi ruokakuljetusten tai ravintola-annosten toimitusten yhteydessä. Alkoholijuomien luovuttaminen olisi sallittua vain alkoholilaisissa säädettyjen alkoholin myyntiaikojen mukaisesti

Vastalauseen allekirjoittajat katsovat, että esitys lisäisi yleisesti markkinoiden toimivuutta ja kilpailua, sillä se mahdollistaisi alkoholijuomien toimituksen kaikilta alkoholijuoman toimitusluvan haltijoilta. Esityksellä mahdollistettaisiin vähittäismyyntiluvallisille toimijoille ja alkoholiyhtiölle uusi merkittävä alkoholijuomien jakelukanava. Samoin vastalauseen allekirjoittajat katsovat, että esitys ei olennaisella tavalla lisäisi riskiä alkoholin käytön kasvamiselle.

Vastalauseen allekirjoittajat pitävät tärkeänä, että arvioitaessa esitystä nojaututaan hallituksen esityksessä esitettyihin vaikutusarvioihin. Jatkossakin valtaosa kulutetusta alkoholista ostettaisiin todennäköisesti asioimalla fyysisissä myyntipisteissä ja toimituksella ostetun alkoholin osuus olisi todennäköisesti suhteellisen pieni. Esityksen vaikutuksen alkoholin kokonaiskulutukseen on sen vuoksi arvioitu olevan suhteellisen vähäinen. Esityksen mukaan alkoholijuomien toimitusten sallimisen ei siis arvioida merkittävästi lisäävän alkoholin kokonaiskulutusta, ja vaikutusten ennakoidaan jäävän maltillisiksi. Alkoholijuomien vähittäismyynti ei esityksen myötä muutu vapaammaksi, vaan toiminta on jatkossakin luvanvaraista ja tarkasti valvottua.

Alkoholin kokonaiskulutus on Suomessa ollut jo pitkään laskevalla uralla, ja kehitys on jatkunut myös aiempien alkoholilain uudistusten jälkeen. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL) tuottaman tilastotiedon mukaan kulutuksen pitkään jatkunut laskeva trendi ei ole kääntynyt aiempien saatavuusmuutosten seurauksena. THL:n mukaan vuonna 2025 tilastoitu kulutus oli Suomessa 4,5 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2024. Lisäksi Päivittäistavarakauppa ry:n tilastojen

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

mukaan alkoholijuomien myynnin arvo laski vuonna 2025, vaikka tuotevalikoima on samanlaisesti laajentunut. Kehitys viittaa siihen, että kuluttajakäyttäytyminen on monipuolistunut ja painopiste on siirtynyt osin muihin tuoteryhmiin. Saatavuuden hallittu lisääntyminen ei siten ole näkynyt myynnin arvon kasvuna päivittäistavara-kaupassa.

On myös huomattava, että alkoholijuomien valmisteveroa on korotettu vuodelle 2026 nimenomaisesti osana kokonaisuutta, jossa saatavuuden muutoksia tasapainotetaan veropolitiikan keinoin. Veronkorotuksella kompensoidaan saatavuuden lisääntymisen mahdollisia vaikutuksia ja vahvistetaan alkoholipolitiikan terveystaloudellista ohjausvaikutusta. Hallituksen esityksessä määriteltäyt uudistus ei olekaan yksipuolinen saatavuuden lisääminen, vaan osa laajempaa, hallittua ja vastuullista alkoholipolitiittista kokonaisratkaisua.

Keskeistä hallituksen esityksessä on se, että alkoholijuomien toimitus säädetään luvanvaraiseksi toiminnaksi. Toimituslupa muodostaisi uuden lupamuodon vähittäismyynti- ja anniskelulupien rinnalle. Lisäksi kaikilta alkoholijuomia toimittavilta henkilöiltä edellytettäisiin erillistä toimituspäpassiä, joka vastaisi anniskelupäpassiä. Alkoholijuomien luovutustilanteisiin sovellettaisiin samoja luovutus- ja ikärajakiellon säännöksiä kuin vähittäismyynnissä ja anniskelussa. Alkoholijuomia ei saisi luovuttaa alaikäisille eikä selvästi päihtyneille henkilöille, eikä väkeviä alkoholijuomia saisi luovuttaa alle 20-vuotiaille.

On lisäksi tärkeää todeta, että hallituksen esityksellä tuodaan alkoholin rajat ylittävä etämyynti nimenomaisesti toimitussääntelyn ja valvonnan piiriin. Ilman tätä lakimuutosta etämyynnissä ei olisi kansallisesti säädettyjä rajoitteita sille, miten tuotteita voidaan toimittaa vastaanottajille. Esityksen myötä myös rajat ylittävään etämyyntiin sovellettaisiin ikäraja- ja päihtymysvalvontaa koskevia säännöksiä sekä muita luovutustilanteeseen liittyviä velvoitteita.

Viimeistään korkeimman oikeuden ratkaisun KKO:2025:71 jälkeen on ollut selvää, että rajat ylittävä etämyynti on Suomessa sallittua. Tässä tilanteessa hallituksen esitys ei löyhennä oikeustilaa, vaan päinvastoin kiristää ja selkeyttää sitä saattamalla toiminnan lupamenettelyn, valvonnan ja seuraamusjärjestelmän piiriin. Ilman sääntelyä toiminta olisi sallittua mutta vailla kansallista toimituskohtaista valvontakehikkoa.

Vastalauseen allekirjoittajat myös yhtyvät talousvaliokunnan lausuntoon sekä hallituksen esityksen perusteluihin siltä osin, että kokonaisuutena alkoholin etämyynnin oikeustilan selkeyttäminen tuskin vaikuttaisi siinä määrin merkittävästi kuluttajien ulkomailta Suomeen tilaaman alkoholin määrään, että sillä olisi merkittäviä vaikutuksia kotimaiseen alkoholinkulutukseen tai kulu- tuksesta aiheutuviin haittoihin. Talousvaliokunnan tavoin vastalauseen allekirjoittajat korostavat samalla, että erityisesti rajat ylittävän etämyynnin osalta nyt esitetyn sääntelyn arvioinnissa ei kuitenkaan ole ensisijaisesti kyse punninnasta kuluttajan valinnanmahdollisuuksien ja alkoholi- haittojen välillä, vaan siitä, että kansallista sääntelyä on selkeytettävä vastaamaan EU-oikeuden vaatimuksia.

Vastalauseen allekirjoittajat korostavat, että esitys ei heikennä viranomaisten valvontamahdolli- suuksia, vaan päinvastoin selkeyttää ja vahvistaa valvontaa. Viranomaisille annettaisiin nimen- omaiset toimivaltuudet valvoa alkoholijuomien toimituksia, mukaan lukien mahdollisuus koeos- toihin. Näin varmistetaan, että uusi toimintamalli toteutuu lainmukaisesti ja vastuullisesti.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

Esityksessä ehdotetaan myös muutoksia alkoholijuomien markkinointia koskevaan sääntelyyn siten, että kotimaiset alkoholivalmistajat voisivat markkinoida väkeviä alkoholijuomia omilla verkkosivuillaan ja sosiaalisen median kanavissaan laissa tarkasti rajatuin edellytyksin. Väkevien alkoholijuomien markkinointi säilyisi edelleen kiellettynä televisiossa, radiossa, elokuvateattereissa sekä painetuissa sanoma- ja aikakauslehdissä. Markkinointi yleisillä paikoilla olisi jatkossakin sallittua vain väkevien alkoholijuomien vähittäismyynti- ja anniskelupaikoissa. Talousvaliokunnan lausunnossaan katsomalla tavalla, esityksellä olisi positiivisia vaikutuksia myös sellaisten yritysten toimintaan, jotka harjoittavat alkoholijuomien vientiä EU:n sisämarkkinoille. Vaikutukset kohdistuisivat erityisesti sellaisiin yrityksiin, jotka vievät väkeviä alkoholijuomia toisiin ETA-maihin. Mahdollisuus laajempaan toisiin ETA-maihin kohdistuvaan markkinointiin voisi parantaa suomalaisten alkoholijuomabrändien tunnettuutta ja parantaa yritysten taloudellista asemaa.

Vastalauseen allekirjoittajien näkemyksen mukaan esitetty muutos parantaa kotimaisten alkoholialan toimijoiden kilpailukykyä erityisesti suhteessa ulkomaisiin verkkotoimijoihin ja kansainvälisiin brändeihin. Nykyinen sääntely asettaa kotimaiset valmistajat epäedulliseen asemaan digitaalisessa toimintaympäristössä, jossa kuluttajat hankkivat tietoa ja tekevät ostopäätöksiä yhä useammin verkossa. Esitys tukee kotimaista yritystoimintaa ilman, että alkoholimainonnan kokonaisrajoituksista luovutaan.

Esityksessä tunnustetaan alkoholin käytöstä aiheutuvat terveys- ja hyvinvointihaitat, eikä vastalauseen allekirjoittajat vähättele näitä huolia. Hallitus on kuitenkin sitoutunut ehkäisevään päihdetyöhön, mielenterveys- ja päihdepalveluiden kehittämiseen sekä alkoholin haittojen torjuntaan myös veropolitiikan keinoin. Alkoholijuomien toimituksia ja markkinointia koskevan sääntelyn uudistaminen voidaan toteuttaa rinnakkain näiden tavoitteiden kanssa.

Talousvaliokunta on lausunnossaan katsonut, että Alkon aukioloaikoja tulee laajentaa mahdollistamaan sunnuntai- ja arkipyhäaukiolo ja että Alkoa koskevat erilliset toimitusaikarajoitukset tulee poistaa. Talousvaliokunta on myös katsonut, että Alkolla tulee olla mahdollisuus toimittaa tuotteitaan samoilla kellonaikarajoitteilla kuin rajat ylittävissä etämyynissä tai muussa kotimaan vähittäismyynissä. Myös Alko ja SAJK ovat katsoneet lausunnoissaan, että Alkolla tulee olla vastaavat toimitusajat kuin muilla kotimaisilla ja etämyyjillä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on katsonut, että aukioloaikojen laajentamista ei ole arvioitu hallituksen esityksessä eikä asiasta ole kuultu sidosryhmiä, ja että muutos olisi perusteltua valmistella normaalin lainsäädäntöprosessin mukaisesti. Vastalauseen allekirjoittajat eivät pidä tätä riittävästä perusteena jättää muutos tekemättä tässä yhteydessä, kun tarve on selvästi tunnistettu ja lausunnoissa laajasti tuotu esille.

Vastalauseen allekirjoittajat katsovat, että valiokunnan enemmistön esittämä lakiehdotuksen hylkääminen ei ole oikeasuhtainen ratkaisu. Esitys on huolellisesti valmisteltu, maltillinen ja perustuu lupamenettelyyn, valvontaan ja vastuullisuuteen. Se vastaa kuluttajakäyttäytymisen muutokseen ja tukee kotimaista elinkeinoelämää ilman, että alkoholipolitiikan keskeisistä terveystaloudellisista lähtökohdista luovutaan.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

Vastalauseen allekirjoittajat katsovat, että hallituksen esitykseen on syytä tehdä ne muutokset, joita sosiaali- ja terveysministeriö on valiokunnalle antamassaan vastineessa puoltanut. Näiden lisäksi vastalauseen allekirjoittajat katsovat, että esitykseen on syytä tehdä edellä kuvattu Talousvaliokunnan ehdottama muutos, jossa laajennetaan lain tarkoittaman alkoholiyhtiön eli Alkon aukioloaikoja.

Perustelut vastalauseen ehdotuksille:

Vastalauseen ehdotus 1:

Valvira kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, että säännöksissä tulisi käyttää täsmällisiä ja yhdenmukaisia termejä koskien sitä, kenelle alkoholijuoma voitaisiin luovuttaa vähittäismyynnistä. Esityksen perusteella tarkoituksena on ollut, että alkoholijuoman voisi luovuttaa vähittäismyynnistä toimitusluvan haltijan lisäksi tämän lukuun toimivalle henkilölle, joka voisi olla eri kuin alkoholijuoman vastaanottajalle luovuttava alkoholijuoman toimittaja. Tästä johtuen Valvira ehdotti, että esityksen 35 §:n 1 momenttiin lisättäisiin mahdollisuus luovuttaa alkoholijuomia vähittäismyynnistä myös alkoholijuoman toimitusluvan haltijan lukuun toimivalle. Lisäksi Valvira ehdotti tarkennettavaksi 3 §:n 11 kohdan vähittäismyynnin määritelmää sekä 35 §:n 1 momentin ensimmäistä virkettä siten, että termin "toimitusluvan haltijan järjestämän toimituksen suorittava alkoholijuoman toimittajan" sijasta käytettäisiin käsitettä "toimitusluvan haltijan lukuun toimiva". Lisäksi Valvira toi esille lausunnossaan, että vähittäismyynnin määritelmäsäännöksessä tulisi käyttää ostajan sijasta 35 §:n 1 momentissa käytettyä asiakas-termiä, jos tarkoituksena olisi jatkossakin sallia toimitusluvan haltijan ja tämän lukuun toimivan lisäksi alkoholijuoman luovuttaminen myös sellaiselle henkilölle, joka noutaisi alkoholijuoman ostajan puolesta ilman palkkiota. Vastalauseen allekirjoittajat hyväksyvät näiltä osin mietinnössä ehdotetut muutokset 3 §:n 11 kohtaan ja 35 §:n 1 momenttiin.

Vastalauseen ehdotus 2:

Sosiaali- ja terveysministeriö on valmistellut alkoholilain nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen alkoholilain täytäntöönpanosta (151/2018) hallituksen esityksen vuoksi tarpeellisia muutoksia. Valtioneuvoston asetuksessa annettaisiin tarkempia säännöksiä muun muassa alkoholijuomien toimituslupaa koskevan hakemuksen sisällöstä. Lisäksi muutettaisiin asetuksen pykälää koskien toiminnan muutosta koskevaa hakemusta. Lausunnoilla olleen asetusluonnoksen 6 a §:n 2 momentissa olisi säädetty lupaviranomaiselle oikeus vaatia luvan hakijalta lisäselvityksiä. Kyseessä oli asetukseen ehdotettava kokonaan uusi säännös. Lisäksi voimassa olevan asetuksen 13 §:n 2 momenttia muutettaisiin. Voimassa olevan asetuksen 13 §:n 2 momentissa säädetään lupaviranomaisen oikeudesta vaatia lisäselvitystä. Oikeusministeriö katsoi kuitenkin asetuksesta antamassaan lausunnossa, että kyseessä olevat sekä uuden 6 a §:n 2 momentin että voimassa olevan 13 §:n 2 momentin säännökset perustavat viranomaiselle toimivaltaa, jonka määrittämisen tulisi perustuslain mukaan tapahtua lain tasoilla säännöksillä. Tämän vastalauseen allekirjoittajat esittävät edellä mainittujen säännösten lisäämistä alkoholilakiin. Vastalauseen allekirjoittajat hyväksyvät näiltä osin mietinnössä ehdotetut muutokset alkoholilain 11 §:n 4 momenttiin ja 17 a §:n 4 momenttiin.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

Vastalauseen ehdotus 3:

Useat lausunnonantajat ovat todenneet, että toimituskieltojen kohteiden tulisi olla yksiselitteisen selkeitä sekä toimitusluvan haltijan että yksittäisten kuljetusten toimittajien oikeusturvan kannalta. Sekä elinkeinoelämän edustajien että Valviran lausunnoissa kiinnitettiin huomiota erityisesti ehdotettuun toimituskieltoon varhaiskasvatuksen järjestämispaikoista. Lausunnoissa nostettiin esille, että tällaisten toimituskieltojen noudattaminen voisi olla käytännössä erittäin haastavaa, sillä määritelmä pitäisi sisällään myös esimerkiksi perhepäivähoidon omassa kodissa tai kerhotilan asuinkerrostalon alakerrassa, jos siellä pidettäisiin esimerkiksi koululaisten iltapäiväkerhoa. Tämän vuoksi vastalauseen allekirjoittajat pitävät tarkoituksenmukaisena tarkentaa toimituskieltopaikkojen listaa siten, että varhaiskasvatuksen järjestämispaikkojen sijaan laissa viitattaisiin varhaiskasvatuslain 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuihin päiväkodeihin. Lisäksi toimituskieltoa on laajennettu koskemaan toisen asteen koulutusta eli ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavia oppilaitoksia.

Lisäksi vastalauseen allekirjoittajat esittävät tarkennusta anniskelupaikkoja koskevaan toimituskieltoon. Lain soveltamisen kannalta olisi selkeämpää, että alkoholin toimittaminen ennakkoon hyväksytyjen anniskelupaikkojen anniskelualueille ei olisi kiellettyä silloin kun nämä alueet eivät ole anniskelukäytössä. Vastalauseen allekirjoittajat hyväksyvät näiltä osin mietinnössä ehdotetun muutoksen 37 §:n 2 momenttiin.

Vastalauseen ehdotus 4:

Useat asiantuntijatahot ovat lausunnoissaan pitäneet välttämättömänä, että vastaanottajan ikä tarkastetaan todennettavasti jokaisen alkoholijuoman luovutuksen yhteydessä. Valvira ja aluehallintovirastot ovat katsoneet, että ikärajavaalvonnan toteutuminen ja valvontaviranomaisten mahdollisuus käyttää koeostoja valvonnan välineenä edellyttävät iän tarkastamista jokaisella luovutuskerralla. Myös Palvelualojen ammattiliitto PAM on lausunnoissaan korostanut, että velvollisuus tarkastaa ikä jokaisen luovutuksen yhteydessä turvaisi lähetin oikeusturvaa ja selkeyttäisi tämän vastuuta luovutustilanteessa. PAMin mukaan menettely tekisi alaikäisten ostoyrityksistä vaikeampia ja ehkäisisi alkoholin luovuttamista alaikäisille.

Vastalauseen allekirjoittajat yhtyvät lausunnonantajien esittämiin näkemyksiin. Alkoholijuomien kotiintoitituksen yhteydessä ikärajavaalvonta on keskeinen keino ehkäistä alaikäisten pääsyä alkoholin käyttöön. Vastaanottajan iän tarkastaminen jokaisen luovutuksen yhteydessä on selkeä, yhdenmukainen ja helposti valvottava toimintatapa, joka vahvistaa sekä ikärajavaalvonnan uskottavuutta että alkoholilain tavoitteiden toteutumista käytännössä.

Vastalauseen ehdotus 5:

Valvira on lausunnoissaan tuonut esille, että Hallituksen esityksessä ehdotettujen säännösten perusteella alkoholijuoman vähittäismyyntiä olisi alkoholijuoman luovuttaminen toimitusluvan haltijalle, jolloin toimitukseen luovutuksessa tulisi noudattaa alkoholilain 42 §:n säännöstä vähittäismyyntiajasta. Valviran lausunnon mukaan tätä ei olisi tarkoituksenmukaista edellyttää. Vastalauseen allekirjoittajat yhtyvät tähän ja toteavat että olennaista on ettei tuotetta luovuteta toimi-

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

tuksesta kuluttajalle säänneltyjen toimitusaikojen ulkopuolella, mutta vähittäismyyjällä pitää olla tarvittaessa mahdollisuus luovuttaa tuote toimitukseen silloin kun se on tarkoituksenmukaista.

Lisäksi Valvira on huomauttanut, että ehdotuksessa toimitusaikaa koskevaa säännöstä sovellettaisiin kaikkiin yli 1,2 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviin alkoholijuomiin, mikä olisi sääntönä kireämpi kuin vähittäismyynti- ja anniskeluaikojen sääntely, jota sovelletaan yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviin alkoholijuomiin. Vastalauseen allekirjoittajien näkemysten mukaan toimitusaikaa koskevaa säännöstä olisi johdonmukaista soveltaa vähittäismyynti- ja anniskeluaikaa vastaavasti yli 2,8 tilavuusprosenttia koskeviin alkoholijuomiin. Vastalauseen allekirjoittajat hyväksyvät näiltä osin mietinnössä ehdotetun muutoksen 42 a §:ään.

Vastalauseen ehdotus 6:

Lausunnoissa on nostettu esille, että esityksen 50 §:n 2 momentin 3 kohtaa tulisi muokata siten, että väkevien alkoholijuomien mainontaa voitaisiin harjoittaa lain nykytilaa vastaavasti alan ammattilehdissä. Sosiaali- ja terveysministeriö on pitänyt lausunnoissa ehdotettua perusteltuna. Voimassa olevan alkoholilain 50 §:n 3 momentin 3 kohdan mukaan väkeviä alkoholijuomia voidaan mainostaa alkoholijuomien myyntiin osallistuville, kunhan tämä ei tapahdu kuluttajille avoimena olevassa tietoverkossa. Käytännössä tämä on tarkoittanut väkevien alkoholijuomien mainontaa esimerkiksi alan ammattilehdissä, kuten majoitus- ja ravitsemisalalan tai vähittäismyyntin ammattijulkaisuissa.

Hallituksen esityksessä lain markkinoinnin sääntelyä koskevan pykälän rakennetta muutettaisiin, jolloin erikseen ollaan säätämässä erikseen väkevien alkoholijuomien kielletyistä markkinointikanavista, joihin lukeutuisivat painetut sanoma- ja aikakauslehdet. Sosiaali- ja terveysministeriön vastineessaan esittämällä tavalla nykytilan tiukentamiselle ei ole perusteita. Vastalauseen allekirjoittavat yhtyvät tähän, minkä vuoksi esitetään, että väkevien alkoholijuomien markkinoinnin painetuissa sanoma- ja aikakauslehdissä kieltävään pääsääntöön säädettäisiin ammattilehtiä koskeva poikkeus.

Vastalauseen ehdotus 7:

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 1/2026 vp) kiinnittänyt huomiota esityksessä ehdotettuun koeostoa koskevaan sääntelyyn ja sen tarkkarajaisuuteen. Lakiehdotuksen 62 §:n mukaan toimivaltaisella viranomaisella on oikeus tehdä koeostoja, jos se on tarpeellista alkoholijuoman toimitusta koskevan valvontatehtävän hoitamiseksi. Toimivaltaisella viranomaisella on myös oikeus hyödyntää täysi-ikäisiä vapaaehtoisia koeostojen suorittamisessa. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa tuodaan esille, että esityksen perusteluissa (s. 136—137) on vain osin käyty läpi perustuslain 124 §:stä johtuvia edellytyksiä julkisen hallintotehtävän antamiselle muulle kuin viranomaiselle. Esityksessä ei ole arvioitu esimerkiksi vapaaehtoisiin liittyviä pätevyysvaatimuksia, virkavastuuta tai vahingonkorvausvelvollisuutta. Näistä ei myöskään ehdoteta säädettäväksi

Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan hallituksen esityksen ja perustuslakivaliokunnan saaman selvityksen valossa ehdotetun koeostoa koskevan sääntelyn täsmällinen käyttötarkoitus ja -tapa jää varsin avoimeksi. Vaikka perustuslakivaliokunta sinänsä pitää luovutuskieltojen nou-

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

dattamiseen kohdistuvaa valvontaa perusteltuna, ei säädettäväksi ehdotetun vapaaehtoisten käyttöä koskevan sääntelyn tarkoituksenmukaisuudesta perustuslain 124 §:n kannalta ole edellä mainituista syistä mahdollista täysin vakuuttua. Tässä suhteessa perustellumpi sääntelyratkaisu olisi tehdä koeostosta viranomaiselle säädetty toimivaltuus, jolloin myös varmistettaisiin, että tällainen valvontatehtävän suorittamisen kannalta keskeinen toimivaltuus toteutettaisiin virkavastuulla. Ehdotettua sääntelyä on sen toteutustavasta riippumatta välttämätöntä täsmentää siten, että siitä ilmenee täsmällisemmin koeostoilla mahdollisena pidetyn valvonnan sisältö, joka perustuslakivaliokunnan saaman selvityksen valossa rajautunee erityisesti ikäraja- ja valvontaan.

Myös sosiaali- ja terveysvaliokunnalle annetuissa asiantuntijalausunnoissa on kiinnitetty huomiota ehdotettuun koeostosääntelyyn. Valviran ja aluehallintoviraston sekä Lupa- ja valvontaviraston täydentävässä lausunnossa katsottiin, että koeostojen koskeva säännös on liian avoin. Lausuntojen mukaan säännös jättää avoimeksi sen, milloin täyttyy kynnys koeoston suorittamiseksi, miten koeostot käytännössä toteutettaisiin ja miten vapaaehtoisia voitaisiin hyödyntää koeostoissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on vastineessaan todennut, että esityksessä ei ole haluttu asettaa merkittävää kynnystä koeostojen suorittamiseksi, vaan tarkoituksena olisi tuoda viranomaisille työkalu luovutustilanteiden valvontaan. Tämän vuoksi esityksen mukaan koeostojen voitaisiin tehdä, mikäli se olisi tarpeellista valvontatehtävän suorittamiseksi. Kyseessä olisi samantyyppinen mahdollisuus kuin vähittäismyyntiin kohdistuvien tarkastusten tekeminen.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt välttämättömänä, että valvonnan sisältö ilmenee tarkemmin säännöksestä. Samoin perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella vapaaehtoisten koeostajien virkavastuusta ja vahingonkorvausvastuusta tulisi arvioida tarkemmin. Sen vuoksi vastalauseeseen allekirjoittajat pitävät tarkoituksenmukaisena muuttaa koeostojen koskevaa sääntelyä sosiaali- ja terveysministeriön ehdottamalla tavalla. Vastalauseeseen allekirjoittajat hyväksyvät näiltä osin mietinnössä ehdotetut muutokset 62 §:ään.

Vastalauseeseen ehdotus 8:

Vastalauseeseen allekirjoittajat näkevät tarpeelliseksi korjata laissa olevat viittaukset oikein siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö on vastineessaan tuonut esiin. Tämän vuoksi korjataan 50 §:ssä olevat viittaukset järjestyslain 1 §:n 1 kohtaan viittaukseksi järjestyslain 2 §:n 1 kohtaan sekä 90 §:ssä oleva viittaus 37 §:n 5 momenttiin viittaukseksi 37 §:n 6 momenttiin. Vastalauseeseen allekirjoittajat hyväksyvät näiltä osin mietinnössä ehdotetut muutokset.

Sosiaali- ja terveysministeriön vastineessaan nostamien muutosten lisäksi korjataan voimassa olevan lain 46 §:n 2 momentissa oleva viittaus 62 §:n 4 momentista 62 §:n 5 momentiksi, sillä 62 §:n 4 momentti siirtyy 5 momentiksi. Samoin korjataan hallituksen esityksen voimaantulosäännöksiä siten, että esityksen mukaiset 6 §:n 1 momentin 1, 7 ja 8 kohta tulevat voimaan neljän kuukauden sijaan kuuden kuukauden kuluttua lain voimaantulosta. Tämä johtuu siitä, että säännöksissä viitataan etämyyntiä koskevaan 17 b §:ään, mikä tulee voimaan vasta kuuden kuukauden kuluttua. Vastalauseeseen allekirjoittajat hyväksyvät näiltä osin mietinnössä ehdotetut muutokset.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

Vastalauseen ehdotus 9:

Talousvaliokunta on lausunnossaan katsonut, että Alkolla tulee olla mahdollisuus toimittaa tuotteitaan samoilla kellonaikarajoitteilla kuin rajat ylittävissä etämyynissä tai muussa kotimaan vähittäismyynissä. Alkoholin toimitusmyynissä tulee noudattaa samoja luovutusaikoja myös siksi, että sääntely olisi johdonmukaisempaa ja selkeämpää toimitusluvan haltijoiden ja kuluttaja-asiakkaiden näkökulmasta. Talousvaliokunnan mielestä Alkon tehtävän ja toimintaedellytysten vahvistamiseksi myös Alkon aukioloaikoja tulee laajentaa mahdollistamaan sunnuntai- ja arkipyhän aukiolo ja että Alkoa koskevat erilliset toimitusaikarajoitukset tulee poistaa.

Vastalauseen allekirjoittajat yhtyvät talousvaliokunnan lausunnossaan esittämään kantaan. Alkon tasapuolisten toimintamahdollisuuksien näkökulmasta on perusteltua, että Alkolla on mahdollisuus pitää myymälänsä auki ja toimittaa alkoholijuomia noudattaen samoja aikarajoja kuin muutkin alkoholia myyvät toimijat. Selvää on, että Alkolla ei ole velvollisuutta pitää myymälöitään auki koko sitä aikaa kuin sillä on siihen oikeus, vaan päätökset myymälöiden aukiolosta sekä toimitusajoista tehdään erikseen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna. (Vastalauseen muutosehdotukset)

että hyväksytään yksi lausuma. (Vastalauseen lausumaehdotus)

Laki

alkoholilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan alkoholilain (1102/2017) 28 §:n 3 momentti ja 42 §:n 2 momentti, *muutetaan* 2 §:n 1 ja 2 momentti, 3 §:n 1 momentin 11 ja 16 kohta ja 4 momentti, 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentin 1 ja 7 kohta ~~sekä 2 momentti~~, 7, 11 ja 12 §, 17 §:n 1 momentin 1 kohta ja 2 momentti, 26 §:n 1 momentti, 27 §:n 3 momentti, 5 luvun otsikko, 35, 37 ja 38 §, 39 §:n 2 momentti, 42 §, 45 §:n 3 momentti, 46 §:n 1 momentti ja 2 momentti, 50 §, 51 §:n 1 ja 2 momentti, 55 §:n 2 momentti, 57 ja 58 §, 60 §:n 1 momentti ja 2 momentin 4 kohta sekä 4 momentti, 62 §:n 4 momentti, 63 §:n 1 momentin johdantokappale, 64 §:n 2 momentti, ~~65 §~~, 71 §:n 1 momentin johdantokappale ja 7 kohta, 72 §, 74 §:n 2 momentin johdantokappale ja 6 kohta, 75 §:n 2 momentti, 84 §, 85 §:n 1 momentin johdantokappale, 90 §:n 5 momentti sekä liitteen 7 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 7 §, 26 §:n 1 momentti, 60 §:n 1 momentti ja 2 momentin 4 kohta sekä 4 momentti, 74 §:n 2 momentin johdantokappale ja 6 kohta ja 75 §:n 2 momentti laissa 743/2025, 12 § laissa 605/2023, 17 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 305/2024 ja 57 § osaksi laissa 743/2025, sekä

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

lisätään 2 §:ään uusi 4 momentti, 3 §:n 1 momenttiin uusi 17—21 kohta, 6 §:n 1 momenttiin uusi 8 kohta, 17 §:ään uusi 5 momentti, lakiin uusi 17 a ja 17 b §, 32 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 35 a §, 39 §:ään uusi 3 momentti, 40 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, lakiin uusi 42 a §, 45 §:ään uusi 4 momentti, ~~50 §:n 2 momenttiin uusi 12 ja 13 kohta~~, 60 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 743/2025, uusi 5 kohta, 62 §:ään uusi 5 ja 6 momentti, 63 §:ään uusi 2 momentti, 64 §:ään uusi 3 momentti, 71 §:n 1 momenttiin uusi 8 kohta ja mainittuun pykälään uusi 5 ja 6 momentti, lakiin uusi 72 a §, 74 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 743/2025, uusi 7 kohta sekä liitteeseen uusi 6 a kohta seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan alkoholipitoisten aineiden valmistukseen, maahantuontiin, maastavientiin, kuljetukseen, myyntiin ja muuhun luovuttamiseen, käyttöön, hallussapitoon ja markkinointiin sekä alkoholijuomien toimitukseen.

Alkoholipitoisiin aineisiin, jotka ovat elintarvikkeita, sovelletaan elintarvikelakia (297/2021) siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä.

Mitä tässä laissa säädetään rajat ylittävistä etämyynnistä ja etäostosta, sovelletaan myös Euroopan talousalueeseen kuuluvista valtioista tapahtuvaan myyntiin ja ostoon.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

11) *alkoholijuoman* ~~kotimaan~~ vähittäismyynnillä alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi muualla kuin myyjän hallitsemisissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa siten, että alkoholijuoma luovutetaan kotimaan vähittäismyynnistä tai alkoholiyhtiöstä suoraan asiakkaalle, toimitusluvan haltijalle tai tämän lukuun toimivalle toimitettavaksi ostajalle tai muulle vastaanottajalle;

16) *markkinoinnilla* mainontaa, epäsuoraa mainontaa ja muuta myynninedistämistoimintaa; epäsuoraa mainontaa on erityisesti tuotteen myynninedistäminen muun hyödykkeen mainonnan yhteydessä siten, että muun hyödykkeen tunnuksena käytetään sellaisenaan tai tunnistettavasti muunnettuna tuotteen tai sen myyjän vakiintunutta tunnusta tai että muun tuotteen mainonnasta muutoin välittyy mielikuva tietystä tuotteesta tai sen myyjästä;

17) *alkoholijuoman toimituksella* kotimaan vähittäismyynnistä, alkoholiyhtiöstä tai 19 kohdassa tarkoitettua rajat ylittävistä etämyynnistä myytävän alkoholijuoman kuljetusta ja luovutusta kaupallisessa tarkoituksessa myyjältä ostajalle tai muulle vastaanottajalle;

18) *alkoholijuoman toimittajalla* alkoholijuoman toimitusluvan haltijaa ja tämän järjestämisen toimituksen suorittajaa, joka luovuttaa kotimaan vähittäismyynnistä, alkoholiyhtiöstä tai rajat ylittävistä etämyynnistä kuljetettavaksi tilatun juoman vastaanottajalle;

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

19) *alkoholijuoman rajat ylittävällä etämyynnillä vähittäismyyntiä*, jossa Suomeen sijoittautunut yksityishenkilö, joka ei harjoita itsenäistä taloudellista toimintaa, on ostanut toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta kulutukseen luovutettuja alkoholijuomia, jotka myyjä tai joku tämän puolesta suoraan tai välillisesti lähettää tai kuljettaa Suomeen;

20) *alkoholijuoman etämyyjällä myyjää*, joka myy alkoholijuomaa Suomeen alkoholijuoman rajat ylittävänä etämyyntinä;

21) *etäostolla* ostoja, jossa yksityishenkilö hankkii alkoholijuomia toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta etäviestimen välityksellä valmisteverotuslain (182/2010) 74 §:ssä säädetyllä tavalla.

Mitä säädetään valmistuksesta, koskee myös väkiviinan ja valmisteverotuslain mukaisesti verottoman alkoholijuoman jatkokäsittelyä ja astiointia.

4 §

Hyvän tavan vastaisten toimien kieltö

Alkoholipitoisten aineiden valmistuksessa, maahantuonnissa, myynnissä ja markkinoinnissa ja niiden yhteydessä sopimuksen tai muun järjestelyn mukaisesti harjoitettavassa elinkeinotoiminnassa ja alkoholijuomien toimituksessa ei saa toimia hyvän tavan vastaisesti.

5 §

Luvanvarainen toiminta

Alkoholijuomia ei saa valmistaa, myydä eikä toimittaa ilman lupaa.

6 §

Poikkeukset luvanvaraisuudesta

Edellä 5 §:ssä säädetyistä poiketen:

8) **yli** 2,8 tilavuusprosenttia ~~ja enintään 8,0 tilavuusprosenttia~~ etyylialkoholia sisältävien ~~ja muulla tavoin valmistettujen enemmän kuin 2,8 tilavuusprosenttia ja enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien~~ alkoholijuomien rajat ylittävä etämyynti on sallittu siten kuin 17 b §:ssä säädetään.

~~Alkoholilyhtiöllä on yksinoikeus alkoholijuomien vähittäismyyntiin 1 momentin 1—3 kohdassa, 17 ja 17 b §:ssä säädetyin poikkeuksin. (Uusi)~~

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

7 §

Lupaviranomaiset

Alkoholijuomien vähittäismyynti-, toimitus- ja anniskeluluvan myöntää hakemuksesta Lupa- ja valvontavirasto. Jos vähittäismyyntiluvan hakijan vähittäismyyntipaikka tai toimitusluvan hakijan toimipaikka sijaitsee Ahvenanmaan maakunnassa, luvan myöntää kuitenkin Ahvenanmaan valtionvirasto.

Muun luvan myöntää hakemuksesta Lupa- ja valvontavirasto.

Tässä laissa tarkoitetut ilmoitukset ja hyväksymishakemukset käsittelevä lupaviranomainen määräytyy 1 momentissa säädetyn mukaisesti.

11 §

Muutosten ilmoittaminen

Jos luvanhaltija päättää muuttaa toimintansa luonnetta tai laajuutta oleellisesti siten, että sille myönnetty lupa ei enää kata muuttunutta toimintaa, sen tulee hakea luvan muuttamista ennen muutoksen toteuttamista. Muutosta ei saa toteuttaa ennen kuin lupaviranomainen on hyväksynyt luvan muuttamisen.

Jos luvanhaltija supistaa toimintaansa tai lopettaa sen muutoin kuin tilapäisesti, luvanhaltijan on ilmoitettava asiasta lupaviranomaiselle kuukauden kuluessa toiminnan supistamisesta tai lopettamisesta.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään luvan muutoksen hakemisesta tai ilmoittamisesta, koskee myös tässä laissa tarkoitettuihin ilmoituksiin ja hyväksymisiin liittyviä muutoksia.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettuun lupahakemukseen, ilmoitukseen ja hyväksyntää koskevaan hakemukseen on liitettävä 13—20 §:ssä tarkoitettujen edellytysten arvioimiseksi tarpeellinen selvitys hakijasta, toiminnasta ja sen vaikutuksista sekä muista merkityksellisistä seikoista, jotka eivät jo ole asiaa käsittelevän viranomaisen käytössä. Lupaviranomainen voi vaatia tarpeellista lisäselvitystä luvan myöntämisen tai hyväksymisen edellytysten ja lupaa tai hyväksymistä koskevien määräysten, ehtojen ja rajoitusten tarpeellisuuden arvioimiseksi. Selvitystä voidaan vaatia tässä tarkoituksessa myös siitä muutokseen liittyvästä toiminnasta, joka säilyy ennallaan.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset luvan ja hyväksyntöjen muuttamista koskevaan hakemukseen sekä muutosilmoitukseen vaadittavista tiedoista.

12 §

Luvan myöntämisen yleiset edellytykset

Tämän lain mukainen valmistus-, maahantuonti-, käyttö-, tukkumyynti-, vähittäismyynti-, toimitus- ja anniskelulupa on myönnettävä elinkeinotoimintalain (565/2023) 2 §:n 1 momentissa tai 3 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettulle luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, jolla on tässä laissa säädetty hakijaan liittyvät ja toiminnan harjoittamiseen tarvittavat edellytykset.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

17 §

Alkoholijuomien vähittäismyyntilupa ja sen myöntämisen edellytykset

Käymisteitse valmistetun enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän ja muulla tavoin valmistetun enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän alkoholijuoman vähittäismyyntilupa koskee vähittäismyyntiä yhden vähittäismyyntipaikan sisätiloissa, ja se myönnetään:

1) monipuolista valikoimaa päivittäin tarvittavia elintarvikkeita rakentamislain (751/2023) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettussa rakennuskohteessa muutoin kuin tilapäisesti myyvälle hakijalle, jos alkoholijuomien myynnin osuus elinkeinotoiminnassa ei ole selvästi muiden elintarvikkeiden myynnin osuutta suurempi;

Tilaviinin ja käsityöläisölöjen vähittäismyyntilupa koskee vähittäismyyntiä yhden vähittäismyyntipaikan sisätiloissa ja se myönnetään kyseisten alkoholijuomien valmistajalle sen rakentamislain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettussa rakennuskohteessa sijaitsevan valmistuspaikan, jossa alkoholijuoman käyminen on tapahtunut, yhteyteen tai välittömään läheisyyteen. Vähittäismyyntipaikassa saadaan myydä myös 1 momentissa tarkoitettuja alkoholijuomia.

Vähittäismyyntiluvassa voidaan määritellä rakentamislain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettussa rakennuskohteessa sijaitsevia noutopisteitä, joista alkoholijuomia saa luovuttaa toimitukseen.

17 a §

Alkoholijuomien toimituslupa ja sen myöntämisen edellytykset

Alkoholijuoman toimituslupa koskee kotimaan vähittäismyynnistä, alkoholiyhtiöstä tai rajat ylittävistä etämyynnistä myydyin alkoholijuoman kuljetusta ja luovutusta ostajalle tai muulle vastaanottajalle. Lupa myönnetään, jos hakija on laatinut:

1) 56 §:ssä tarkoitetun omavalvontasuunnitelman; ja
2) selvityksen siitä, miten se varmistuu siitä, että sen lukuun toimivilla alkoholijuoman toimittajilla on 57 §:n 3 momentissa tarkoitettu toimituspassi.

Lupaviranomainen saa määrätä alkoholijuomien toimituslupaan ehtoja ja rajoituksia, jos se on välttämätöntä valvonnan turvaamiseksi tilanteissa, joissa viranomaisella on aihetta olettaa, ettei alkoholijuomien toimitusluvan haltija tai sen lukuun toimiva alkoholijuomien toimittaja noudata laissa säädettyjä velvollisuuksiaan alkoholijuomien toimituksessa tai luovutuksessa. Lupaehdot ja rajoitukset voivat koskea luovutuksessa käytettävää ikäraja- ja päihtymistilan seuranta-~~toimitettavien alkoholijuomien enimmäismäärää kuljetuksissa,~~ omavalvontaa tai valvontaviranomaiselle toimitettavia tietoja.

Edellä 2 momentissa tarkoitettut ehdot ja rajoitukset on mitoitettava siten, että ne eivät estä eivätkä kohtuuttomasti vaikeuta luvanhaltijan toiminnan harjoittamista. Jos ehtoja ja rajoituksia asetetaan luvanhaltijan käynnissä olevaan toimintaan, ne saadaan määrätä tulemaan voimaan aikaisintaan 30 päivän kuluttua päätöksen tiedoksiannosta. Lupaviranomaisen on luvanhaltijan hakemuksesta muutettava lupaan liitettyjä ehtoja ja rajoituksia tai poistettava ne viipymättä, jos toiminnan luonne tai muut erityiset olosuhteet ovat muuttuneet siten, etteivät ehdot ja rajoitukset ole enää välttämättömiä.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

Lupaviranomainen voi vaatia luvanhakijalta välttämättömiä lisäselvityksiä edellä 2 momentissa tarkoitettujen ehtojen ja rajoitusten tarpeellisuudesta arvioimiseksi.

17 b §

Alkoholijuoman rajat ylittävä etämyynti

Yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien rajat ylittävä etämyynti Suomeen on sallittua. Rajat ylittävän etämyynnin kautta ostettuja alkoholijuomia saa luovuttaa alkoholijuoman ostajalle tai muulle vastaanottajalle vain alkoholijuoman toimittaja. ~~Alkoholijuoman toimittaja saa luovuttaa alkoholijuoman vastaanottajalle vain, jos lähetyksessä on valmisteverotuslain 80 §:n 1 momentissa tarkoitettu kuljetuksen yksilöivä verotunniste tai valmisteverotuslain 80 §:n 3 momentissa tarkoitettu veroedustajan valmisteveronumero.~~ Alkoholijuoman etämyynnin on huolehdittava siitä, että toimitukseen merkitään sen sisältävän alkoholijuomaa. Jos toimitus sisältää väkevää alkoholijuomaa, alkoholijuoman etämyynnin on huolehdittava myös siitä, että tämä merkitään toimitukseen.

Alkoholijuoman etämyynnin valmisteverovelvollisuudesta säädetään valmisteverotuslaissa.

26 §

Vähittäismyyntipaikka ja vähittäismyyntiluvan myöntäminen

Alkoholiyhtiön vähittäismyyntipaikan hyväksyy alkoholiyhtiön hakemuksesta Lupa- ja valvontavirasto. Jos myyntipaikka sijaitsee Ahvenanmaan maakunnassa, myyntipaikan hyväksyy kuitenkin Ahvenanmaan valtionvirasto. Päätöksessä voidaan määritellä rakentamislain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettussa rakennuskohteessa sijaitsevia noutopisteitä, joista alkoholijuomia saa luovuttaa toimitukseen. Myyntipaikkaa ei saa hyväksyä, jos sen sijainnista aiheutuu kohtuutonta haittaa asuinympäristölle.

27 § (Uusi)

Luovutuspaikka ja alkoholijuoman luovuttaminen ostajalle

Luovutuspaikkaan saadaan toimittaa vain ostajan sinne tilaamia alkoholijuomia. Toimitetut alkoholijuomat saadaan luovuttaa vain niiden ostajalle tai tämän valtuuttamalle henkilölle ja noutamatta jääneet alkoholijuomat on palautettava alkoholiyhtiölle viimeistään kahden viikon kuluttua niiden saapumisesta luovutuspaikkaan. Alkoholijuoman luovuttamiseen luovutuspaikassa sovelletaan 35 ja 37—40 §:ää sekä 42 §:n 1 momenttia.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

32 §

Alkoholijuomien maahantuonti

Etäosto ja muu valmisteverotuslain 74 §:ssä tarkoitettu yksityishenkilön hankinta ovat sallittuja. Alkoholijuoman rajat ylittävistä etämyynnistä säädetään 17 b §:ssä.

5 luku

Alkoholijuomien vähittäismyynti, toimitus ja anniskelu

35 §

Alkoholijuomien vähittäismyyntipaikka

Yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien vähittäismyyntiä saa harjoittaa vain luovuttamalla niitä asiakkaalle tai alkoholijuoman toimitusluvan haltijalle tai tämän lukuun toimivalle kotimaan vähittäismyynnistä tai alkoholiyhtiöstä. Vähittäismyyjän tulee voida jälkikäteen todentaa alkoholijuomaa toimittavan toimitusluvan haltijan nimi ja lupanumero. Vähittäismyyntiluvan haltija saa myydä vain luvassa tarkoitettuja alkoholijuomia.

Yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa ei saa nauttia vähittäismyyntiluvan haltijan hallitsemalla vähittäismyyntipaikan sisä- tai ulkoalueella eikä tämän alueen välittömässä läheisyydessä, ellei laissa toisin säädetä. Luvanhaltijan on tarvittaessa merkittävä alue, jossa alkoholijuoman nauttiminen on kielletty.

Vähittäismyyntiluvanhaltijan ja alkoholiyhtiön on huolehdittava siitä, että toimitukseen merkitään sen sisältävän alkoholijuomaa. **Jos toimitus sisältää väkevää alkoholijuomaa, alkoholiyhtiön on huolehdittava siitä, että myös tämä merkitään toimitukseen.**

~~Vähittäismyyjän, alkoholiyhtiön ja etämyyjän on varmistettava verkko-oston yhteydessä vahvalla sähköisellä tunnistamisella, että ostaja ei ole alle 18-vuotias. (Uusi 4 mom.)~~

35 a §

Alkoholijuomien toimitus

Alkoholijuomien toimitus on sallittua vain, jos alkoholijuoma on ostettu ja vastaanotettu kotimaan vähittäismyynnistä, alkoholiyhtiöstä tai rajat ylittävistä etämyynnistä. Alkoholijuoman toimittajan tulee luovuttaa alkoholijuoma ostajalle tai muulle vastaanottajalle henkilökohtaisesti. ~~Alkoholijuomia saa toimittaa vain koti- tai yritysosoitteisiin.~~ Alkoholijuoman toimittaja saa vastaanottaa sekä luovuttaa kotimaan vähittäismyynnistä, ~~alkoholiyhtiöstä tai rajat ylittävistä etämyynnistä~~ hankitun alkoholijuoman ostajalle tai muulle vastaanottajalle vain, jos kyse on käymisteitse valmistetusta, enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävästä alkoholijuomasta tai muulla tavoin valmistetusta, enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävästä alkoholijuomasta. **Enemmän kuin 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän käymisteitse valmistetun alkoholijuoman ja enemmän kuin 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän**

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

muulla tavoin valmistetun alkoholijuoman toimitus on sallittua vain, jos alkoholijuoma on ostettu ja vastaanotettu alkoholiyhtiöstä tai rajat ylittävistä etämyynnistä.

Alkoholijuoman toimitusluvan haltijan tulee voida jälkikäteen todentaa, miltä vähittäismyyntiluvan haltijalta tai etämyyjältä taikka mistä alkoholiyhtiön vähittäismyyntipaikasta alkoholijuomia on otettu vastaan luovutettaviksi.

~~Alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulee tarkastaa vastaanottajan ikä 40 §:n 1 momentissa tarkoitetusta asiakirjasta. Vastaanottajan ikä ja alkoholijuoman luovutusaika on kirjattava luvanhaltijan rekisteriin. Tiedot on säilytettävä luvanhaltijan rekisterissä kahden vuoden ajan tarkastuksen suorittamisesta, minkä jälkeen ne on poistettava. Alkoholijuomia ei saa luovuttaa, jos vastaanottaja kieltäytyy todistamasta ikänsä. Alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulee tarkastaa, ettei luovuttamiselle ole 37 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyjä esteitä. (Uusi 3 mom.)~~

Jos alkoholijuomaa ei saa luovuttaa ~~3 momentin tai~~ 37 §:ssä säädetyn toimituskiellon vuoksi, alkoholijuoma on palautettava myyjälle tai toimitettava asiakkaalle myöhemmin 42 a §:n 1 ~~tai 2 momentissa~~ tarkoitettuna aikana. Jos alkoholijuomaa ei saa luovuttaa 37 §:n 1 momentin 1 kohdassa tai 2 momentissa säädetyn toimituskiellon vuoksi, se on kuitenkin palautettava myyjälle.

Toimitusluvanhaltija ei saa kohdistaa alkoholijuomaa toimittavaan taloudellisia tai työnjohdollisia seuraamuksia, jos tämä kieltäytyy 37 §:n nojalla luovuttamasta alkoholijuomaa.

37 §

Vähittäismyynti-, toimitus- ja anniskelukiellot sekä luovutuskiellot muussa elinkeinotoiminnassa

Alkoholijuomaa ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa vähittäismyyntissä, toimituksessa eikä anniskelussa:

- 1) alle 18-vuotiaalle;
- 2) henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi;
- 3) jos on perusteltu syy olettaa alkoholijuoman luvatonta luovuttamista tai välittämistä.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa säädetystä poiketen väkevää alkoholijuomaa ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa vähittäismyyntissä **eikä alkoholijuomien toimituksessa** alle 20-vuotiaalle.

Alkoholijuomien hallussapitoa ja nauttimista anniskelupaikassa ei saa sallia henkilölle, joka on alle 18-vuotias, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi.

Alkoholijuomaa ei saa toimittaa:

- 1) terveydenhuollon palveluyksiköihin;
- 2) päihdehuollon yksiköihin;
- 3) lastensuojelulain (417/2007) 57 §:ssä tarkoitettujen lastensuojelulaitosten asuinyksiköihin;
- 4) varhaiskasvatuslain 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuihin päiväkodeihin;
- 5) esi- tai perusopetuksen järjestämispaikkoihin;
- 6) ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antaviin oppilaitoksiin; (Uusi)
- 7) yleisille leikkikentille.

Alkoholijuomaa ei myöskään saa toimittaa 85 §:ssä tarkoitettuun paikkaan, jossa ei saa nauttia alkoholia, eikä tilaan tai paikkaan, joka on hyväksytty anniskelualueeksi. Jos kyseessä on paikka tai tila, jossa voidaan alkoholilain 20§:n perusteella anniskella ilmoituksella, alkoholijuomia ei saa toimittaa paikkaan tai tilaan, kun siellä anniskellaan.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään alkoholijuoman luovutuksesta, sovelletaan myös muussa elinkeinotoiminnassa kuin vähittäismyyntissä, toimituksessa ja anniskelussa.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

38 §

Vähittäismyynnin, alkoholijuomien toimituksen ja anniskelun henkilökunta

Vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa sekä alkoholijuomien toimitusta koskevassa toiminnassa tulee olla toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen riittävästi henkilökuntaa tehokkaan valvonnan ja järjestyksenpidon toteuttamiseksi.

Vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa tulee olla paikalla luvanhaltijan määräämä luvanhaltijan edustaja, jos paikassa saa myydä tai nauttia yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia ja paikka on avoinna asiakkaille.

Alkoholijuomien toimittajilla tulee olla 57 §:n 3 momentissa tarkoitettu alkoholijuomien toimituspassi. ~~Alkoholijuoman toimittajan tulee työskennellä toimitusluvanhaltijan johdon ja valvonnan alaisuudessa.~~

Henkilö, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta, ei saa toimia luvanhaltijan edustajana eikä myydä tai anniskella alkoholijuomaa. Henkilö, joka on täyttänyt 16 vuotta, saa kuitenkin luvanhaltijan edustajan välittömän valvonnan alaisena myydä alkoholijuomia 17 §:ssä tarkoitettussa vähittäismyyntipaikassa ja anniskella alkoholijuomia. Henkilö, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta, ei saa kuljettaa eikä luovuttaa alkoholijuomia asiakkaalle.

Alkoholijuomia myyvä tai toimittava ja alkoholijuomien vähittäismyynnin, toimituksen tai anniskelun valvontaan osallistuva henkilö ei tehtävässään saa olla alkoholin eikä muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alaisena.

39 §

Yleinen valvonta

Luvanhaltija ja hänen määräämänsä henkilö saa poistaa kieltoa rikkoneen tai selvästi päihtyneen henkilön luvanhaltijan hallitsemasta tilasta. Luvanhaltija ja hänen määräämänsä henkilö saa ottaa astian, joka on viety pois anniskelualueelta, kieltoa rikkoneen henkilön hallusta ja hävittää sen sisältämän alkoholijuoman.

Alkoholijuoman toimitusluvan haltijan ja alkoholijuomien toimittajan tulee valvoa 35 a, 37 ja 38 §:ssä säädettyjen kieltojen ja velvollisuuksien noudattamista.

40 §

Iän todistaminen

~~Alkoholijuoman toimituksen ostaja on velvollinen todistamaan ikänsä ennen alkoholijuoman ostamista. Jos alkoholijuoman osto tapahtuu etäyhteyden välityksellä, on alkoholijuoman ostaja velvollinen todistamaan ikänsä vahvan sähköisen tunnistautumisen avulla. (Uusi 2 mom.)~~

Alkoholijuoman toimituksen vastaanottaja on ~~lisäksi~~ velvollinen todistamaan ikänsä 1 momentissa tarkoitettulla asiakirjalla alkoholijuoman toimittajalle.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

42 §

Vähittäismyyntiaika

Edellä 1 ja 2 momenttia ei sovelleta alkoholijuoman luovutukseen toimitusluvan haltijalle tai tämän lukuun toimivalle.

42 a §

Toimitusaika

Alkoholijuomia saa toimittaa vastaanottajalle vain kello 9:stä kello 21:een.

~~Alkoholiyhtiöstä hankitun alkoholijuoman luovutukseen vastaanottajalle sovelletaan kuitenkin, mitä 42 §:n 2 momentissa säädetään alkoholiyhtiön vähittäismyyntiajoista.~~

~~Alkoholijuoman saa luovuttaa vastaanottajalle aikaisintaan 24 tunnin kuluttua tilauksen tekemisestä. Luovutus on kuitenkin tehtävä 1 momentissa säädettyjen toimitusaikojen mukaisesti. (Uusi 2 mom.)~~

Jos alkoholijuomaa ei voida luovuttaa 1 momentissa tarkoitettuna aikana, alkoholijuoma on palautettava myyjälle taikka toimitettava asiakkaalle myöhemmin 1 momentissa tarkoitettuna aikana, jollei luovuttamatta jättäminen ole johtunut 37 §:n 1 momentin 1 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettua syystä.

Edellä 1—2 momenttia ei sovelleta enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviin alkoholijuomiin.

45 §

Anniskelun valvonta eräissä tapauksissa

Alkoholijuomien anniskelua saa harjoittaa 19 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa 41 §:n 2 momentin estämättä ja majoitushuoneessa lisäksi 36 §:n 2 ja 3 momentin ja 43 §:n estämättä, jos tarjolla olevien alkoholijuomien määrä on rajoitettu asiakasmäärän ja anniskelun valvonnan vaatimusten mukaisesti.

Edellä 3 momentissa tarkoitettua alkoholijuomien määrän rajoittamisesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

46 §

Alkoholijuomien hankkiminen

Kun yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia hankitaan vähittäismyyntiin tai anniskeluun 30 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, ostajan on ilmoitettava myyjälle lupanumeronsa.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

Vähittäismyyntiluvanhaltija saa myydä alkoholijuomia anniskeluluvanhaltijalle anniskeluun. Anniskeluluvanhaltijan on tällöin ilmoitettava hankintansa valvontaviranomaiselle 62 §:n 5 momentissa tarkoitetulla tavalla.

~~50 §~~

~~Markkinoinnin sääntely~~

~~Miedon alkoholijuoman markkinointi sekä sen liittäminen muun tuotteen tai palvelun markkinointiin on kiellettyä, jos:~~

~~1) se kohdistuu alaikäisiin tai muihin henkilöihin, joille alkoholijuomaa ei 37 §:n mukaan saa myydä, tai siinä kuvataan tällaisia henkilöitä;~~

~~2) siinä yhdistetään alkoholin käyttö ajoneuvolla ajamiseen;~~

~~3) siinä korostetaan alkoholijuoman alkoholipitoisuutta myönteisenä ominaisuutena;~~

~~4) siinä kuvataan alkoholin runsasta käyttöä myönteisesti taikka raittius tai alkoholin kohtuu käyttö kielteisesti;~~

~~5) siinä luodaan kuva, että alkoholin käyttö lisää suorituskykyä taikka edistää sosiaalista tai seksuaalista menestystä;~~

~~6) siinä luodaan kuva, että alkoholilla on lääkinnällisiä tai terapeuttisia ominaisuuksia tai että se piristää, rauhoittaa tai on keino ristiriitojen ratkaisemiseksi;~~

~~7) se on hyvän tavan vastaista, siinä käytetään kuluttajan kannalta sopimatonta menettelyä taikka annetaan muutoin alkoholista, sen käytöstä, vaikutuksista tai muista ominaisuuksista tuuden vastaista tai harhaanjohtavaa tietoa;~~

~~8) se toteutetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) mukaisessa televisio- ja radiotoiminnassa kello 7—22 tai kuvaohjelman, jonka ikäraja on kuvaohjelmalain (710/2011) mukaan alle 18 vuotta, elokuvateatterissa tapahtuvan julkisen esittämisen yhteydessä;~~

~~9) se toteutetaan tai kohdistetaan yleisölle järjestyslaissa (612/2003) tarkoitetulla yleisellä paikalla;~~

~~10) siinä käytetään kuluttajan osallistumista peliin, arpajaisiin tai kilpailuun;~~

~~11) sen kaupallinen toteuttaja käyttää hallitsemassaan tietoverkon palvelussa kuluttajien tuottamaa sanallista tai kuvallista sisältöä tai saattaa palvelun välityksellä kuluttajien jaettavaksi tuottamaansa tai kuluttajien tuottamaa sanallista tai kuvallista sisältöä;~~

~~12) se toteutetaan tietoverkon palvelussa vaikuttajamarkkinointina; (Uusi)~~

~~13) se perustuu käyttäjän muiden ostosten tai ostohistorian seurantaan. (Uusi)~~

~~Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen väkevää alkoholijuomaa saa markkinoida 2 momentissa säädettyin rajoituksin:~~

~~1) väkevien alkoholijuomien valmistus-, vähittäismyynti- ja anniskelupaikoissa;~~

~~2) painetussa tai tietoverkossa esitetyssä vähittäismyynti- tai anniskeluhinnastossa sekä valmistajan tai tukkumyyjän tuoteluettelossa siten, että kaikki saatavilla olevat juomat esitellään kuluttajille yhdenmukaisella tavalla; sekä~~

~~3) muutoinkin alkoholijuomien myyntiin osallistuville, ei kuitenkaan kuluttajille avoimena olevassa tietoverkossa.~~

~~Edellä 2 momentin 9 kohdassa säädetty kielto ei koske miedon alkoholijuoman markkinointia muutoin 2 momentissa säädettyin rajoituksin:~~

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

1) kokoontumislaissa (530/1999) tarkoitetussa yleisötilaisuudessa ja siihen pysyvästi käytettävässä paikassa;

2) kansainvälisessä liikenteessä käytettävässä aluksessa;

3) vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa;

4) vähittäismyynti- ja anniskelupaikan ulkopuolella juoman saatavuuden ja hinnan ilmoittamisen osalta.

Edellä 1 ja 2 momenttia ei sovelleta sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetussa laissa (460/2003) tarkoitettuun julkaisu- ja ohjelmatoimintaan, jota muu kuin Suomeen sijoittautunut elinkeinonharjoittaja harjoittaa ulkomailla ja joka on tarkoitettu vastaanotettavaksi yksinomaan muualla kuin Suomessa tai samansisältöisenä vastaanottajan maasta riippumatta. Säännöksiä sovelletaan kuitenkin, jos ulkomailta harjoitettu alkoholijuomien markkinointi on tarkoitettu vastaanotettavaksi erityisesti Suomessa ja toiminnanharjoittaja on sijoittautunut toiseen Euroopan talousalueella sijaitsevaan valtioon Suomen lainsäädännön kiertämiseksi.

50 §

Markkinoinnin sääntely

Alkoholijuoman markkinointi sekä sen liittäminen muun tuotteen tai palvelun markkinointiin on kiellettyä, jos:

1) se toteutetaan sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa (917/2014) tarkoitetussa televisio- tai radiotoiminnassa kello 7:n ja 22:n välisenä aikana tai kuvaohjelman, jonka ikäraja on kuvaohjelmalain (710/2011) mukaan alle 18 vuotta, elokuvateatterissa tapahtuvan julkisen esittämisen yhteydessä;

2) se toteutetaan tai kohdistetaan yleisölle järjestyslain (612/2003) 2 §:n 1 kohdassa tarkoitetulla yleisellä paikalla.

Mitä edellä 1 momentin 2 kohdassa säädetään yleisellä paikalla toteutetusta tai yleisölle kohdistetusta alkoholijuoman markkinoinnin kiellosta, ei koske miedon alkoholijuoman markkinointia:

1) kokoontumislain (530/1999) 2 §:n 3 momentissa tarkoitetussa yleisötilaisuudessa ja siihen pysyvästi käytettävässä paikassa;

2) kansainvälisessä liikenteessä käytettävässä aluksessa;

3) vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa;

4) vähittäismyynti- ja anniskelupaikan ulkopuolella juoman saatavuuden ja hinnan ilmoittamisen osalta.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, väkevän alkoholijuoman markkinointi on kielletty:

1) televisio- ja radiotoiminnassa;

2) elokuvateatterissa tapahtuvan kuvaohjelman julkisen esittämisen yhteydessä;

3) painetuissa sanoma- ja aikakauslehdissä lukuun ottamatta lehtiä, jotka ovat suunnattu alkoholijuomien myyntiin osallistuville;

4) järjestyslain 2 §:n 1 kohdassa tarkoitetulla yleisellä paikalla muutoin kuin väkevän alkoholijuoman vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa.

Alkoholijuoman markkinointi sekä sen liittäminen muun tuotteen tai palvelun markkinointiin on kielletty, jos:

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

1) se kohdistuu alaikäisiin tai muihin henkilöihin, joille alkoholijuomaa ei 37 §:n mukaan saa myydä, tai siinä kuvataan tällaisia henkilöitä;

2) se on hyvän tavan vastaista, siinä käytetään kuluttajan kannalta sopimatonta menettelyä taikka annetaan muutoin alkoholista, sen käytöstä, vaikutuksista tai muista ominaisuuksista totuuden vastaista tai harhaanjohtavaa tietoa;

3) siinä yhdistetään alkoholin käyttö ajoneuvolla ajamiseen;

4) siinä korostetaan alkoholijuoman alkoholipitoisuutta myönteisenä ominaisuutena;

5) siinä kuvataan alkoholin runsas käyttö myönteisesti taikka raittius tai alkoholin kohtuukäyttö kielteisesti;

6) siinä luodaan kuva, että alkoholin käyttö lisää suorituskykyä taikka edistää sosiaalista tai seksuaalista menestystä;

7) siinä luodaan kuva, että alkoholilla on lääkinnällisiä tai terapeuttisia ominaisuuksia tai että se piristää, rauhoittaa tai on keino ristiriitojen ratkaisemiseksi;

8) siinä käytetään kuluttajan osallistumista peliin, arpajaisiin tai kilpailuun;

9) sen kaupallinen toteuttaja käyttää hallitsemassaan tietoverkon palvelussa kuluttajien tuottamaa sanallista tai kuvallista sisältöä tai saattaa palvelun välityksellä kuluttajien jaettavaksi tuottamaansa tai kuluttajien tuottamaa sanallista tai kuvallista sisältöä.

Edellä 1, 3 ja 4 momenttia ei sovelleta sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annettussa laissa (460/2003) tarkoitettuun julkaisu- ja ohjelmatoimintaan, jota muu kuin Suomeen sijoittautunut elinkeinonharjoittaja harjoittaa ulkomailla ja joka on tarkoitettu vastaanotettavaksi yksinomaan muualla kuin Suomessa tai samansisältöisenä vastaanottajan maasta riippumatta. Säännöksiä sovelletaan kuitenkin, jos ulkomailta harjoitettu alkoholijuomien markkinointi on tarkoitettu vastaanotettavaksi erityisesti Suomessa ja toiminnanharjoittaja on sijoittautunut toiseen Euroopan talousalueella sijaitsevaan valtioon Suomen lainsäädännön kiertämiseksi.

51 §

Hinnoittelu ja hinnan ilmoittaminen

Kahden tai useamman alkoholijuomapakkauksen tai -annoksen tarjoaminen alennettuun yhteishintaan vähittäismyynnissä, toimituksessa ja anniskelussa on kielletty.

Alkoholijuoman hinnasta annettavan hyvityksen, joka lasketaan alkoholijuomien tai muiden kulutushyödykkeiden ja palveluiden ostojen perusteella, tarjoaminen ja maksaminen vähittäismyynnissä, toimituksessa ja anniskelussa on kielletty.

55 §

Denaturoimattoman alkoholivalmisteiden valmistus, maahantuonti ja myynti

Sellaiseen kiinteää ainetta olevaan tai kiinteää ainetta sisältävään alkoholivalmisteeseen, joka on tarkoitettu nautittavaksi sellaisenaan tai joka voidaan saada juotavaksi erottamalla siitä ainesosia tai lisäämällä siihen nestettä, sovelletaan alkoholijuomien vähittäismyyntiä, toimitusta, anniskelua, rajat ylittävää etämyyntiä ja markkinointia koskevia säännöksiä, jos valmisteen koko-

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

naisalkoholipitoisuus on enemmän kuin 2,8 painoprosenttia. Valmisteen alkoholipitoisuutena tilavuusprosentteina pidetään tällöin sen alkoholipitoisuutta painoprosentteina.

57 §

Henkilökunnan osaaminen

Luvanhaltijan ja alkoholiyhtiön on osana omavalvontaansa huolehdittava siitä, että sen henkilökunta ja toimitusluvanhaltijan lukuun toimiva alkoholijuoman toimittaja tuntee tässä laissa säädetty ja omavalvontasuunnitelmassa määrätyt velvoitteensa. Luvanhaltijan ja alkoholiyhtiön on pidettävä kirjaa tässä laissa tarkoitettussa toiminnassa työskentelevien henkilöiden koulutuksesta ja osaamisesta ja pyydettyä esitettävä tiedot valvontaviranomaiselle.

Anniskeluluvanhaltijan on huolehdittava siitä, että sen 38 §:ssä tarkoitettulla edustajalla on alkoholilain tuntemista osoittava Lupa- ja valvontaviraston hyväksymän mallin mukainen todistus (*anniskelupassi*).

Alkoholijuoman toimitusluvanhaltijan on huolehdittava siitä, että sen lukuun toimivalla alkoholijuoman toimittajalla on tämän lain toimitusta koskevan sääntelyn ja toimitusta koskevien toimintaohjeiden tuntemista osoittava Lupa- ja valvontaviraston hyväksymän mallin mukainen todistus (*toimituspassi*).

58 §

Alkoholilain tuntemista osoittavan todistuksen myöntäminen

Anniskeluluvanhaltijan edustajan pätevyys voidaan todistaa anniskelupassilla tai todistuksella tutkinnosta, joka on sisältänyt vastaavat tiedot kuin anniskelupassikoe. Anniskelupassin myöntää ammattikorkeakoululaissa tarkoitettu ammattikorkeakoulu, joka järjestää ravintola-alan koulutusta, taikka ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitettu koulutuksen järjestäjä, joka järjestää ravintola-alan koulutusta. Anniskelupassi myönnetään henkilölle, joka on suorittanut hyväksyttävästi anniskelupassikokeen.

Alkoholijuoman toimittajan pätevyys voidaan todistaa toimituspassilla. Toimituspassin voi myöntää ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu koulutuksen järjestäjä, vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu oppilaitos, ammattikorkeakoululaissa tarkoitettu ammattikorkeakoulu tai yliopistolaissa tarkoitettu yliopisto. Toimituspassin myöntävän toimijan tulee tarjota toimituspassikokeita suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Toimituspassi myönnetään henkilölle, joka on suorittanut hyväksyttävästi toimituspassikokeen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla ammattikorkeakoululla ja koulutuksen järjestäjällä on oikeus periä anniskelupassikokeesta maksu, joka vastaa enintään kokeen järjestämisestä aiheutuvia todellisia kustannuksia. Anniskelupassi voidaan yhdistää elintarvikelain 19 §:ssä tarkoitettua hygieniapassin kanssa. Edellä 2 momentissa tarkoitettulla toimituspassin myöntävällä toimijalla on oikeus periä toimituspassikokeen järjestämisestä ja toimituspassin myöntämisestä maksu.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen kokeiden sisällöstä ja arvioinnista, 1 momentissa tarkoitettua koetta vastaavista tutkinnoista sekä Ahvenanmaan maakunnassa myönnetyn todistuksen hyväksymisestä 1 momentissa tarkoitettuihin todistukseen.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

60 §

Valvonta ja siihen liittyvä ohjaus

Lupa- ja valvontavirasto valvoo alkoholijuomien vähittäismyyntiä, toimitusta, anniskelua, markkinointia ja rajat ylittävää etämyyntiä koko maassa sekä ilmailulaissa (864/2014) ja meri-laissa (674/1994) tarkoitetuilla aluksilla, joilla on Suomen kansallisuus.

Lupa- ja valvontaviraston tehtäviin kuuluvat myös:

4) anniskelupassi- ja toimituspassin kokeeseen liittyvä oppilaitosten ja muiden toimijoiden ohjaus;

5) tässä laissa säädetyt muut tehtävät.

Ahvenanmaan maakunnassa alkoholijuomien vähittäismyyntiä, toimitusta ja markkinointia valvoo Ahvenanmaan valtionvirasto.

62 §

Tarkastus- ja tiedonsaantioikeus

Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus tehdä koeostoja, jos se on tarpeellista alkoholijuoman toimitusta koskevan 37 §:n 1 momentin 1 kohdan tai 37 §:n 2 momentin mukaisen luovutuskiellon taikka 42 a §:n 1 mukaisen toimitusajan noudattamisen valvomiseksi. Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus hyödyntää täysi-ikäisiä vapaaehtoisia koeostojen suorittamisessa. Vapaaehtoisia voidaan käyttää sellaisten alkoholijuomien koeostoissa, joita heillä on lain nojalla oikeus ostaa. Vapaaehtoiseen koeostajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettua koeostoa. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus saada vähittäismyyntiluvan haltijalta alkoholijuoman toimituksen suorittavan toimitusluvan haltijan nimi sekä lupanumero.

Luvan haltijan on toimitettava määräajoin valvontaviranomaisille myyntiään ja muuta toimintaansa koskevat valvonnan ja toiminnan riskien arvioimisen kannalta tarpeelliset ilmoitukset ja tiedot. Tarkemmat säännökset ilmoitusten ja tietojen toimittamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Valvontaviranomaisella on valvontaa varten oikeus saada toimitusluvan haltijalta alkoholijuoman toimituksen suorittaneen toimittajan nimi ja yhteystiedot.

63 §

Tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisilla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä valtion ja kunnan viranomaisilta sekä Kansaneläkelaitokselta, Työllisyysrahastolta ja Eläketurvakeskuk-selta tiedot, jotka ovat välttämättömiä:

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

Valvontaviranomaisilla on lisäksi oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitetusta sakkorekisteristä mainittuun lain 47 §:n 1—3 kohdassa tarkoitetut tiedot, jotka ovat tarpeen tämän lain 13 §:ssä tai 72 §:n 3 momentin 3 kohdassa tarkoitetun luvan edellytysten selvittämistä varten tai 71 §:n 3 momentissa säädetyn kaksoisrangaistavuuden kiellon selvittämiseksi.

64 §

Tietojen antaminen

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään, Lupa- ja valvontavirasto voi julkaista tietoverkossa luvan- ja hyväksynnänhaltijan sekä ilmoituksen tekijän nimen, lupa-, hyväksyntä- ja ilmoitusnumeron, yritys- ja yhteisötunnuksen sekä toimipaikan nimen ja osoitetiedot.

~~65 § (Uusi)~~

~~Valvontaviranomaisilla on oikeus saada muilta viranomaisilta virka apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi ja täytäntöönpanemiseksi. Valvontaviranomaisilla on lisäksi oikeus saada maksutta poliisilta virka apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi ja täytäntöönpanemiseksi.~~

71 §

Seuraamusmaksu

Lupaviranomainen voi määrätä luvanhaltijan tai ilmoitusvelvollisen maksamaan vähintään 300 euron ja enintään 1 000 euron seuraamusmaksun, jos:

7) 11 §:ssä tarkoitettua velvollisuutta ilmoittaa muutoksista, 56 §:ssä säädettyä kirjanpitovelvollisuutta tai velvollisuutta pitää omavalvontasuunnitelma ajan tasalla taikka 62 §:n 5 momentissa säädettyä ilmoitusten ja tietojen toimittamista koskevaa velvollisuutta ei ole kehoituksista huolimatta noudatettu;

8) alkoholijuomien toimituksessa on rikottu 5 luvussa tai 57 §:ssä luvanhaltijalle säädettyjä velvollisuuksia taikka 17 a §:n nojalla asetettuja ehtoja tai rajoituksia.

Lupa- ja valvontavirasto voi määrätä etämyyjän maksamaan vähintään 300 euron ja enintään 1 000 euron seuraamusmaksun, jos tämä rikkoo 17 b §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuuttaan merkitä toimitukseen sen sisältävän alkoholijuomaa.

Etämyyjälle määrättävään seuraamusmaksuun sovelletaan, mitä 2—4 momentissa säädetään.

72 §

Luvan peruuttaminen

Lupaviranomainen voi peruuttaa tämän lain mukaisen luvan määräajaksi, jos:

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

1) toiminnanharjoittaja huomautuksen antamisen tai seuraamusmaksun määräämisen jälkeen jatkaa 71 §:n 1 momentin 1—6 tai 8 kohdassa tarkoitettua velvollisuutensa rikkomista tai laiminlyöntiä ja menettelyä on pidettävä olennaisena; tai

2) toiminnanharjoittaja rikkoo tässä laissa säädettyjä olennaisia velvollisuuksiaan tavalla, joka osoittaa ilmeistä piittaamattomuutta 56 §:ssä tarkoitettuja velvollisuuksiaan kohtaan.

Määräjän pituudesta määrättäessä otetaan huomioon erityisesti peruuttamisen perusteena olevan toiminnan vakavuus ja teko-olosuhteet.

Lupaviranomainen voi peruuttaa tämän lain mukaisen luvan tai hyväksymisen pysyvästi, jos:

1) toiminnanharjoittaja seuraamusmaksun määräämisen tai määräaikaisen luvan peruuttamisen jälkeen jatkaa velvollisuutensa rikkomista tai laiminlyöntiä tahallisesti ja menettely on ollut myös kokonaisuutena arvostellen törkeää;

2) toiminnanharjoittaja rikkoo tätä lakia vakavaa vaaraa ihmisten terveydelle aiheuttavalla teolla tai laiminlyönnillä ja menettely on ollut kokonaisuutena arvostellen törkeää; tai

3) luvan tai hyväksymisen edellytykset eivät ole voimassa eikä tilannetta ole korjattu asetetussa määräajassa.

72 a §

Luvan voimassaolon päättyminen

Lupaviranomaisen on merkittävä rekisteriin tämän lain mukainen lupa tai hyväksyminen päättyneeksi, jos toiminnanharjoittaja on lopettanut toimintansa muutoin kuin tilapäisesti.

Toistaiseksi voimassa olevan luvan tai hyväksynnän haltijan konkurssipesällä tai kuolinpesällä on oikeus jatkaa toimintaa enintään yhden vuoden ajan konkurssin alkamisesta tai kuolemasta. Määräaikaisena voimassa olevan luvan tai hyväksynnän haltijan konkurssipesällä tai kuolinpesällä on oikeus jatkaa toimintaa enintään määräaikaisuuden loppuun saakka, kuitenkin enintään yhden vuoden ajan konkurssin alkamisesta tai kuolemasta. Toiminnan jatkamisesta on ilmoitettava lupaviranomaiselle viipymättä konkurssiin asettamisen tai kuoleman jälkeen.

74 §

Lupa- ja valvontaviraston perimät maksut

Lupa- ja valvontavirasto perii tämän lain noudattamisen valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi vuotuisen valvontamaksun:

6) 17 §:ssä tarkoitetun vähittäismyyntiluvan haltijalta ja alkoholiyhtiöltä vähittäismyyntin valvonnasta (*vähittäismyyntin valvontamaksu*);

7) 17 a §:ssä tarkoitetun toimitusluvan haltijalta alkoholijuoman toimituksen valvonnasta (*toimituksen valvontamaksu*).

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

75 §

Ahvenanmaan valtionviraston perimät maksut

Ahvenanmaan valtionvirasto perii suorittamastaan valvonnasta vähittäismyynnin valvontamaksun ja toimitusluvan valvontamaksun.

84 §

Alkoholijuoman välittäminen ja luovuttaminen

Alkoholijuomaa ei saa välittää eikä luovuttaa palkkiota vastaan, ellei laissa toisin säädetä. Alkoholijuoman välittäminen ja luovuttaminen on kielletty myös ilman palkkiota henkilölle, jolle 37 §:n mukaan ei saa myydä alkoholijuomaa.

85 §

Kielto nauttia alkoholijuomia

Yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa ei saa nauttia, ellei laissa toisin säädetä:

90 §

Rangaistussäännökset

Alkoholirikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta
1) rikkoo 37 §:n 1—3 momentissa säädetyn vähittäismyynti-, toimitus- tai anniskelukiellon taikka 37 §:n 6 momentissa säädetyn muussa elinkeinotoiminnassa tapahtuvan luovutuskiellon tai

2) vähittäismyynti- tai anniskeluluvan haltijana taikka 38 §:ssä tarkoitettuna luvanhaltijan edustajana rikkoo 35 tai 36 §:ssä säädettyä vähittäismyyntipaikan ja anniskelupaikan järjestyksen valvontaa koskevaa velvoitetta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 2 §:n 1, 2 ja 3 momentti, 3 §:n 1 momentin 11 ja 17—21 kohta sekä 4 momentti, 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 momentti, 7 ja 12 §, 17 §:n 1 momentin 1 kohta sekä 2 ja 5 momentti sekä 17 a §, 26 §:n 1 momentti ja 84 § tulevat kuitenkin voimaan neljän kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta ja 6 §:n 1 momentin 1, 7 ja 8 kohta ~~sekä 2 momentti~~, 17 b §, 32 §:n 2 momentti, 35, 35 a, 37 ja 38 §, 39 §:n 3 momentti, 40 §:n 2 ~~ja 3~~ momentti, 42 a §, 51 §:n 1 ja 2 mo-

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

mentti, 55 §:n 2 momentti, 57 §, 62 §:n 4 ja 6 momentti, 71 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohta sekä 5 ja 6 momentti, 74 §:n 2 momentin 7 kohta ja 3 momentti, 75 §:n 2 ja 3 momentti, 90 §:n 5 momentti sekä liitteen 6 a ja 7 kohta kuuden kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Alkoholilain (1102/2017) 28 §:n 3 momentti kumoutuu kuuden kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

Alkoholilain 74 ja 75 §:ssä tarkoitettavat valvontamaksut

6 a. Alkoholijuomien toimituksen valvontamaksu

Alkoholijuomien toimituksen valvontamaksukausi on kalenterivuosi. Maksu peritään kaikilta luvanhaltijoilta, joiden lupa on ollut voimassa kyseessä olevan valvontamaksukauden aikana. Maksu muodostuu kiinteästä perusmaksusta ja toiminnan laajuudesta riippuvasta lisämaksusta seuraavasti:

Luvanhaltijakohtainen perusmaksu on 100 euroa.

Toiminnan laajuudesta riippuvan lisämaksun suuruus määräytyy valvontamaksukauden aikana lupaviranomaiselle vuosittain raportoitujen alkoholijuomien toimitusmäärien perusteella. Toimitusmääräkohtainen valvontamaksu on perusmaksun lisäksi 0,10 euroa toimitukselta vuodessa 1 000 kuljetuksen ylittävältä osalta. Maksu pyöristetään alaspäin lähimpään kymmeneen euroon.

Luvanhaltija on velvollinen ilmoittamaan lupaviranomaiselle tekemiensä toimitusten kokonaismäärän vuosittain 31.1. mennessä. Mikäli luvanhaltija ei tee ilmoitusta määräajassa, lupaviranomaisella on oikeus velvoittaa luvanhaltija 70 §:ssä säädetyn uhkasakon uhalla ilmoittamaan toimitusten kokonaismäärä. Lupaviranomaisen on esitettävä luvanhaltijalle muistutus ja annettava kohtuullinen aika edellä mainittujen tietojen ilmoittamiseksi ennen uhkasakon asettamista.

7. Valvontamaksujen perintä

Edellä 1—3 kohdassa tarkoitettavat valvontamaksut laskutetaan jälkikäteen viimeistään 30.11. siten, että määriin perustuva laskenta-aika on 1.9.—31.8. Luvanhaltijalta ei peritä valvontamaksua, jos hänen toimintansa on loppunut viimeistään 31.3. ja jos hän on tehnyt siitä kirjallisen ilmoituksen säädettyssä ajassa. 4 kohdassa tarkoitettavat valvontamaksut laskutetaan kalenterivuosittain etukäteen, kuitenkin viimeistään 31.3. Luvanhaltijalta ei peritä valvontamaksua sen kalenterivuoden osalta, jolloin hänen toimintansa on loppunut viimeistään 31.3., jos hän on tehnyt siitä kirjallisen ilmoituksen säädettyssä ajassa.

Uudelta vähittäismyynnin tai anniskelun luvanhaltijalta taikka uudesta anniskeluajan jatkamista koskevasta ilmoituksesta ei peritä valvontamaksua ensimmäisenä kalenterivuotena. Vähittäismyynnin, anniskelun ja anniskeluajan jatkamisen valvontamaksut laskutetaan kalenterivuosittain viimeistään 30.4., kun luvanhaltijalla on voimassa oleva lupa 1.4.

Edellä 6 a kohdassa tarkoitettavat valvontamaksut laskutetaan jälkikäteen viimeistään 30.4. siten, että määriin perustuva laskenta-aika on edellinen kalenterivuosi.

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää alkoholin etämyynnin rekisteröimismenettelyn ja verotunnisteen käyttöönoton toteuttamista sekä ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin verovalvonnan tehostamiseksi ja veronkierron ehkäisemiseksi etämyynnissä.

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Vastalause /kok, ps, r

Helsingissä 5.6.2026

Mia Laiho kok
Oskari Valtola kok
Maaret Castrén kok
Ville Väyrynen kok
Minna Reijonen ps
Anne Rintamäki ps
Pia Sillanpää ps
Henrik Wickström r